

Obisk

Kralj in njegova vojska:

Nj. Vel. kralj Peter II. in knez namestnik Pavle na slavi konjeniškega polka kraljeve garde

Ilustrirani družinski mesečnik

7

Slovenska umetnost v tujini

Na XXII. mednarodno umetnostno razstavo v Benetkah (Biennale) je bil od slovenskih umetnikov povabljen mladi slikar **Maksim Sedej**, ki je razstavil tam pet del, vzbujajočih splošno pozornost in priznanje. Na slikah vidimo: 1. Zunanjščino jugoslovanskega paviljona na razstavi, 2. Pogled v notranjost — slike na levi spredaj so Sedejeve. Iz razstavljenih del: 3. Interieur, 4. Portret soproge, 5. Na balkonu (v ozadju avtoportret umetnika).

G. A. KOS: KMEČKI UPOR

(Iz zgodovinskih slik namenjenih za okras reprezentančnih prostorov
v banski palači)

RAZPIS NAGRAD

ZA NAJBOLJŠE LITERARNE IN FOTOGRAFSKE PRISPEVKE

Uredništvo »Obiska« razpisuje v želji, da bi nudilo svojim naročnikom čim boljše in čim zanimivejšo vsebino, nagrade za najboljšo novelo ali črtico, najboljši potopis s slikami in najboljšo fotografsko reportažo. Nagrade so naslednje:

ZA NAJBOLJŠO NOVELO:

1. nagrado	dinarjev 700.—
2. nagrado	dinarjev 300.—

ZA NAJBOLJŠI POTOPIS S SLIKAMI

1. nagrado	dinarjev 700.—
2. nagrado	dinarjev 300.—

ZA NAJBOLJŠO FOTOGRAFSKO REPORTAŽO

1. nagrado	dinarjev 500.—
2. nagrado	dinarjev 200.—

Pogoji: zanimivost in izvirnost.

NOVELA ali črtica sme obsegati največ 2 in pol strani čistega tiska v »Obisku«. Prednost pri ocenjevanju bodo imela dela z mnogo dejanja in dramatike, ker prihajajo tako bolj v poštev za ilustriranje z risbo.

POTOPIS sme obsegati največ 2 in pol strani čistega tiska. Priložene mu morajo biti vsaj tri fotografije ali risbe v zvezi z besedilom. Snov potopisa je lahko domača ali tuja. Lahko je potopis tudi večji kakor je določeno zgoraj, da bi se nadaljeval v več številkah, vendar mora obsegati zaključene dele v gornjem obsegu, da bi bila v vsaki številki priobčena zaokrožena celota.

FOTOGRAFSKA REPORTAŽA mora obsegati najmanj šest med sabo povezanih slik o kateremkoli domačem ali tujem dogodku, zanimivosti, osebnosti, delu, običaju itd.

Prispevke je treba poslati uredništvu »Obiska«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna

DO 1. SEPTEMBRA 1940.

O razdelitvi nagrad bo odločalo posebno razsodišče, čigar sestavo bomo objavili pozneje.

Rokopisi naj bodo v treh tipkanih izvodih, fotografije v kopijah ali povečavah oblike 13 × 18 cm. Uredništvo si pridržuje pravico do objave vseh, tudi nenagrajenih prispevkov, za katere bo izplačan običajni honorar. Običajni honorar dobe tudi avtorji nagrajenih prispevkov (za besedilo in za slike). Razdelitev nagrad bo objavljena v oktobrski številki »Obiska« ter v dnevnikih »Slovenec« in »Slovenskem domu«.

ILUSTRIRANI DRUŽINSKI MESEČNIK - LETO I. - 1940 - ŠTEV. 7

JULIJ

1	PONEDELJEK Presv. Kri
2	T O R E K Obisk M. D.
3	S R E D A Heliodor, m.
4	ČETRTEK Urh, škof
5	P E T E K † Ciril in Met.
6	S O B O T A Izaija, prerok
7	NEDELJA 8. p. Vilibald š.
8	PONEDELJEK Elizabeta, kr.
9	T O R E K 19 m. Gork.
10	S R E D A Amalija, d.
11	ČETRTEK Pij I., papež
12	P E T E K † Mohorin Fort.
13	S O B O T A Marjeta, d., m.
14	NEDELJA 9. p. Bonavent.
15	PONEDELJEK Henrik I., ces.

18. julija 1591. je v Pragi umrl Jakob Gallus-Petelin, skladatelj svetovne slave, eden največjih svoje dobe. Zložil je 517 del, po večini cerkvenih.

6. julija 1845. se je rodil v Zavrhu pri Smledniku Jakob Aljaž, skladatelj in planinec. Sestavil je dva zvezka »Slovenske pesmarice« za Mohorjevo družbo, zložil veliko glasbenih del, zlasti na besedilo Simona Gregorčiča. Posebne zasluge si je pridobil s tem, da je z organiziranim delom prepričal, da niso slovenske planine prišle v tuje izkoriščevanje. Postavil je Aljažev stolp vrh Triglava, Staničovo kočjo in kočjo na Kredarici, dal speljati veliko planinskih poti itd.

8. julija 1896. je umrl v Budimpešti politik Karel Klun, prvi urednik »Slovenca«, ki se je v svojem političnem delu zavzemal za avtonomno združeno Slovenijo.

10. julija 1860. se je rodil v Postojni vzgojeslovec in kritik Viktor Bežek, pisec raznih vzgojnih del in nekaj časa urednik »Ljubljanskega zvana«.

11. julija 1831. se je rodil v Ljubljani Kamilo Mašek, skladatelj in glasbeni vzgojitelj. Med drugimi njegovimi skladbami je zlasti znana pesem »Bleško jezero«.

13. julija 1848. je v Ljubljani umrl Blaž Crobath, odvetnik in podpiralec kulturnih delavcev. Njegova hiša je bila zbirališče tedanje slovenske umetniške družbe: Copa, Prešerna, Kastelica, Korytka itd.

14. julija 1795. je v Ljubljani umrl Anton Tomaž Linhart, zgodovinar in dramatik, ki je spisal prvo slovensko igro »Zupanovo Micko«, katere 150 letnico smo praznovali letos. Priredil je tudi komedijo »Ta veseli dan, ali Matiček se ženi«. Spisal je prvo kritično zgodovino Kranjske.

15. julija 1799. se je v Trzinu rodil pisatelj Ignacij Holzapfel, s Prešernom in drugimi sodravniki prve »Čebelice«. Pred smrtjo je volil 50.000 goldinarjev, za tedanje čase ogromno vsoto, ljubljanski gluhonemnici.

24. julija 1842. se je rodil na Skaručini Jakob Alešovec, časnikar ter satirično-humoristični pisatelj. Iz njegovega dela je zlasti znana avtobiografija »Kako sem se jaz likal«, duhovite in jedke pa so »Ljubljanske slike«. Veliko hrupa je vzbujal njegov brezobzirni, a pravični satirični list »Brencelj«.

28. julija 1897. je umrl v Ljubljani Janko Keršnik, pisatelj, zastopnik tako imenovanega poetičnega realizma, pisec del »Cyclamen«, »Lutski ljudje«, »Agitator«, »Kmetске povesti«, »Jara gospoda«, »Testamente« itd.

30. julija 1839. se je rodil na Moti pri Ljutomeru Jakob Missia, nadškof v Gorici ter prvi in edini slovenski kardinal.

31. julija 1908. je umrl v Trstu Janez Jesenko, zemljepisec in zgodovinar, pisec raznih del svojega znanstvenega področja.

16	T O R E K Karmel. M. B.
17	S R E D A Aleš, spozn.
18	ČETRTEK Kamil Lel.
19	P E T E K † Vincenc Pav.
20	S O B O T A Elija, prerok
21	NEDELJA 10. p. Prakseda
22	PONEDELJEK Marija Magd.
23	T O R E K Apolinar, šk.
24	S R E D A Kristina, d.
25	ČETRTEK Jakob, apostol
26	P E T E K † Ana, m. D. M.
27	S O B O T A Pantaleon, m.
28	NEDELJA 11. p. Inocencij
29	PONEDELJEK Marta, dev.
30	T O R E K Abdon in S.
31	S R E D A Ign. Lojola, sp.

Ko je bila stara šest in dvajset let, je Marija Osatova svoje življenje posvetila Bogu. Dolge, kodraste lase, ki so vsrkale barvo pšeničnega klasja, ko v sončni pripeki čaka žetve, je pokrila s pajčolanom. Oči žive in črne ne strmijo več v daljavo obzorij. Pogledi so se vrnili in povesili k tлом. Kako je ljubila glasove brbrajočih potokov, ko padajo preko zvenceh skal in umirjeno šepetanje njihovih valčkov po travnikih v dolini.

Lepo je tam poleti, ko vonja zoreča trava in valujoče žito sprejema sončne poljube. Varno skriti murenčki pa godejo vetru, metuljem in plavicam, ki posnemajo modrino neba. Potem pa šum viharja v vejah ogromne bukovе ho-

ste, ki v zelenje ogrinja Gorjance. Pesem fantov ob večerih prikljče dekleta na okna in jim jemlje spanec, pa še tista najlepša, ki jo pojo zvonovi ter se razlije, kakor veličasten slap radosti na vasi in polja, ko se prebujajo jutra velikih praznikov.

Sedaj pa poslušaj zvoke psalmov in antifon v starinskem koru, ki ima okna obrnjena na vrt, od koder dehti sladka opojnost. Zlasti žarki igrajo po obrazih in se spuščajo na široke rokave sester, ko pojo jutranjice in hvalnice dobremu Bogu. Črne vrste po klopeh se priklanjajo, križajo in šepetajo: Gospod odpri moje ustnice... Debeli graduali dihajo iz sebe milino davnih duš in sprejemajo poljube tihih bitij, ki so skrile svoje življenje, da ga razgrnejo pred večnostjo. Žive nadaljujejo molitev onih, ki so umrle.

Telo utripajoče v zdravju in polno hrepenenja po sladkosti zemeljskega, predano slutnjam, radosti in smehu, je ogrnila v črno haljo prepasano z belim koptcem. Meja, ki loči njo in svet.

Saj noče, pa je kar nehote danes vsa predana spominom. »Vse je že tako daleč in ni prav, da še vedno mislim. Kaj bi rekla sestra voditeljica?« Ali zunaj je pomlad in lipe čudovito dišijo. V čašicah drobnih cvetov srkajo čebele slast medu. Šipek prepleta zidovje in po vrtni poti pada belo cvetje breskev sestram na pot. Po obzidju trepetajo odsevi umirajočega dneva. Sestra Benjamina moli naprej Angelski pozdrav, druge ji odgovarjajo v zboru. Nežne glasove jim pod nebo odnaša zvon pojoč v predvečer. Visoko nad njimi se prižigajo zvezde, oči angelov, da bi človek ob pogledu nanje poživil v sebi sladkost Upanja in Vere.

Tudi ona hodi po vrtu. Nič več Marija Osatova, učiteljica iz Podgorja, nič več rožnato dekle, po kateri so hrepeneče gledali fantje in je ljubila svet, kakor ljubi metulj dehtečo rožo, ki jo pokrije rosa svežega jutra. Nič več zaročenka Klemen Ranta...

Iz vrta se lepo vidi mesto pod njim. Ulice so pretkane z mrežo luči. Tramvaj ropoče in s postaje je proti jugu odpeljal vlak.

Po glavni ulici hodijo ljudje v velikih gručah. Sedijo pred kavarnami in pijejo kavo. Bog ve kaj vse se pomenkujejo. Razsvetljava je močna, pa jih prav lepo vidiš. Ulica se podaljšuje v park. Skrbno obdelane gredice so tam. Vodomet meče blesteče kapljice. Včasih igra

tudi godba. Fantje in dekleta se sprehajajo pod roko in se izgublajo v senco pod drevesi. Ko je bila še na učiteljšču, je tudi ona v takih lepih majskih večerih... Ne, noče več misliti. Šla je od ljudi in vse bolj se mora oddaljevati svetu. Življenje, ki ga je tu izbrala, je čisto drugačno od onega, ki je nekoč njo izbralo. Še imena, ki ga je dobila zunaj, ne nosi več. Pred oltarjem so ji dali samostanski plašč. »Podoba sveta preide,« je pridigal duhovnik. Poljubila je križ, ki ga ji je položil na ustnice. »Odslej je Vaše ime: sestra Anuncijata!«

Na nebu je zacvetel mesec in v daljavi lahko začrtal obrise pogorja. Tistega pogorja... Žalost jo je zagnila ko oblak. Dve leti bo jutri, Klemen, kar te ni več! — Zvonček v hodniku je s srebrnim glasom poklical sestre k počitku.

Sestra Anuncijata gre zadnja po mračnem hodniku. Dolga halja šumi za njo, korak se ji opleta, neznana teža pritiska na srce. V zidni vdolbini gori drobna lučka pred kipom Milostne kraljice. Plamenček použiva olje, trepeta med cvetjem, ki so ga sestre prinesle z vrta in riše na nasprotni veliko senco sestre, stoječe pred njim. Pokrižala se je in strmi v usmiljeni obraz Device in njenega sina. Mati, z zlatim kodrolaščkom v naročju. Moj Bog, kako lepo mora biti zibati si ga v rokah, poljubljati mu drobne očke in peti uspavanke. Morda bi tudi ona sedaj že imela srčkanega otroka, če bi Klemen ne... Mati božja, kakšne čudne misli me vendar obdajajo to uro in na tem kraju. Zakaj se vračajo želje, ki jih je darovala Bogu in spremenila v žrtev?

Kleči na kraju, kjer je pred dolgimi leti ozdravela sestra Benedikta. Hudo je bila jetična in vsak dan so pričakovali njeno smrt. Neko noč, ko je postrežnica utrjena zaspala ob njeni postelji, se je napol mrtva privlekla iz svoje celice. Čez nekaj časa so jo našli, nezavestno ležečo na tleh. Pa se ji je že drugi dan pričela vračati lahna rdečica na njeno izsušeno, kakor staro

platno obledelo lice. Še petdeset let je živela potem. Od takrat sestre s sveto spoštljivostjo krasijo oltarček in prilivajo olja, da neprestano gori v zahvalo in spomin na veliko milost. Tudi duše umrlih se vračajo in po dolgem hodniku prosijo v procesiji za rešitev iz kraja

zadnjega očiščevanja. To ji je pripovedovala stara in naglušna Simforoza. Baje je nekoč sama slišala, kako neka roka trka na vrata. O polnoči; ko je vsa prestrašena pogledala v hodnik, ni bilo nikogar. Prav razločno pa je slišala, kako šumijo halje in rožljajo rožni venci v rokah nevidnih postav. Skoraj huda je bila na Anuncijato, ko se je nasmejala in ni hotela verjeti njeni zgodbi. Zdaj bi skoraj verjela in tesno ji postaja pri srcu. In zakaj naj bi se oni od tam ne vračali med nas, kakor se vračajo sedaj spomini preteklosti in jo zalivajo kakor voda utopljenca. Pridejo trenutki, ko gledamo stvari, ki so se dogajale davno, kakor žive in posebljene spet pred seboj. Kar nekam umakne se čas postavljen med preteklost in sedanost.

Srce ji bije s slišnimi udarci in glava ima polno omotice. Vsa bolečina, katero je čutila na dan, ki mu bo jutri obletnica, se je vrnila. Glavo je skrila v dlani, misli ji ko blodne skačejo s predmeta na predmet. Kako bi rada sedajle v tej grenki uri priklicala vase sladke pozabljenosti in božjega opoja, ko je v dnevih, kar živi tu, tolikokrat napolnil njeno dušo, kakor napolni kadilo cerkev, ko dvigne duhovnik monštranco za blagoslov.

Skoraj strah jo je v globoki tišini, ki jo prede krog nje nočna ura in je ne vznemirja glas ne tega in ne onega sveta.

Še sveta Devica se dviga pred klečečo v ogromno neznanost, ki jo v vse smeri križajo drgetajoči bliski, kakor srebrne niti na mrtvaškem prtu, ki pokriva katafalk. Sestri Anuncijati prihajajo na čelo znojne kapljice. Sama stoji v dušočem mraku, ki je podoben grobnici, če postaviš svečo vanjo, ali pa obrazu mrliča, ko ga živim zakrije pokrov krste. Stene hodnika se razmikajo in bežijo nekam v neskončnost. Občutek ima, da je prostor izgubil svoje mesto in vse skupaj, z njo vred, postavil nekam, kamor ne pripadajo. Večnost jih poželjivo golta vase, nekje so ure odbile času zadnji udarec.

Ali vidiš sestra Anuncijata tam daleč blede roko, ki je segla proti tebi? Kapljice krvi padajo iz ranjenih prstov v nevidno globino, od koder odmeva bobnenje groma. Skalnate stene se nagibajo grozeče proti očrnelim drevesom, ki jim v grozi trepečejo veje. Potok beži proti prepadu rdeč od krvi, ki jo umiva s skal. In žalostne oči so pogledale vanjo. Prav nič ne razloči poteze v obrazu, pa vendar ve, da je to on. Nosači gredo z mrtvim telesom, ki so ga pokrili v zelenje... Mrtvaški oder je zasulo cvetje. Kje je to?... V glavi

ji bobni, kakor slap hudournika, njene drgetajoče ustnice poljubljajo nekoga na ledeno čelo.

Gorjanci se dvigajo prav pod zvezde, ki so se mile razsule nad njimi. Veliki voz, rimščice in labud spreminjajo noč v mehko tišino, ki jo boža šumljenje Krke. Nad poljem in vasmi vstaja meglica. Luna drsi prek neba, njeni žarki iščejo skalne pečine in osvetijo križ, ki stoji visok in grobo obtesan pod njimi. Preproste gorske rože so ga ljubeče ovile in naslonile drobne cvetove na rame Križanega. Slak mu je ovenčal trnjevo krono ter mu boža utrujene oči, ki z nežnostjo gledajo v dolino, na šentjernejsko polje, Vinj vrh, Trško goro in na Novo mesto — in nanjo.

Na kamnu pod križem, kakor pekoče oglje žari napis:

†

KLEMENU

Marija

Vsa omotična komaj najde svojo celico. Slabo ji je prihajalo, da se je komaj dvignila izpred Marijinega kipa ter se pokrižala z žegnano vodo iz škropilnika. Dotik hladne vode ji je vrnil zavest, pa se je morala vendar še nekajkrat po hodniku nasloniti na zid, da ni padla.

Kaj je bilo, sestra Anuncijata? Ali so samo tvoje razgrete misli, ki se jih nisi mogla ubraniti, znova obudile spomin? Ali pa je morda preteklost postavila pred te stvari, katere hrani pri sebi?

Solze ti teko po obrazu. Blažene in tolažilne solze so to in le z ganotjem jih smemo opazovati. Kakor v biserno ogrlico se nabirajo okoli tvojega srca. Blestela bo ob Velikem dnevu, ko bomo stali nezastrti drug pred drugim. Tudi on jih bo videl in njegova duša se ti bo nasmehnila in te spremljala po zvezdni poti, ko boš z žrtvami in odpovedjo šla v svojo slavo. Pozna ura je že, sestra Anuncijata. Pomoli še za njega in zase. V svoji tihi in skromni sobici, ki ti je tako draga. Naj te ne muči vest, če nocoj misliš na njega. On ti je hvaležen. Pa ne briši solz, ki ti polzijo po licu. Bog ima tako rad srca, revna in uboga, vsa človeška, ki ne zatajijo v sebi zemlje, kamor jih je postavil. Le prenavljajo se na njej, da bodo čista in lahna odplavala v njegov objem.

Glej, saj se že vrača mir. Sprejema te v svoje naročje, kakor sprejme dom izganca, ko se vrača k njemu ob petju večernih zvonov med žitnim klasjem in dehtečo otavo.

Zaspala si, utrujena. Naj te v sanjah tvoje svetle želje obiščejo. Cvetovi rož izpod križa padajo nate. Lahko noč.

Na Podgorju je lepo. Visoko nad ravnino stoji vas; na vzpetini, ki se prične za Novim mestom in se dviga proti Gorjancem. Cesta se vije v serpentinah in se na na drugi strani razlije v Belo Krajino, kot pozdrav Dolenjske.

Podgorje. Hiše so raztresene po planoti. Med njimi je cerkev; farna kraljica, osivela v stoletjih. Res zemlja ni tako mehka in plodna, kakor doli ob Krki. Kamnata je in peščena. Prevel raste na nji in se redi, kakor uš na beraški glavi. Posebno hudo je poleti, ko pritisne suša. Takrat se zdi, da njive, posejane s krompirjem, fižolom in turščico, kar stokajo od bolečine v sončni prigrevice. Zaman boš potapljal vedro v vodnjak. Udaril bo na suho dno, da ti bo grozeče zabobnelo naproti. Če se ne vlije dež, ki moči tla vsaj dva dni, je hudo. Kajti zemlja ga kakor sito pije vase. Takrat so Podgorci reveži in po dve uri daleč morajo s sodi po vodo zase in za živad. — Ljudje pa so dobri, radi me imajo, pa jaz tudi nje, si misli učiteljica Marija Osatova. Na vrtu sedi in gleda v dolino. Mehko sobotno popoldne počiva ob njej in po planotah okoli. Od vsepovsod pritrkavajo zvonovi. Še kapiteljski v Novem mestu se sliši. Daleč pod njo leži lepa ravnina. Od Novega mesta do Brežic, šentjernejsko polje. V naročju teh polj počiva Krka. Komaj gibni valčki jo odnašajo počasi sestri Savi v objem. Zadaj za Novim mestom je videti Trško

goro, v levo Šmihel. Tam je hodila v šolo. Nasmehne se spominom na vesele dogodivščine med razigranimi sošolkami, ki so jih dobre šolske sestre komaj krotile. Toliko neugnanosti in razvijajoče se mladosti je bilo v njih. Takrat je sklenila, da bo na tistem posvečenem kraju za vselej ostala. Včasih še sedaj začuti prav neke globoko v srcu tisto tiho željo. Vonj po svečah, rožah in kadilu v hišni kapeli. Tisti prečuden duh starinske čistiljivosti po dolgih hodnikih. Po njih se je lovila s součenkami. Nekoč je v pobegu padla v velik škaf vode, ki je stal na stopnicah, ko so služkinje pomivale tla... Sedaj je že tri leta na Podgorju. Postala je prava domačinka, preprosta, skromna in nasmejana. Ljudje ji ne govorijo drugače kot: naša gospodična. Otroci, okregani in tepeni doma, pribežijo k njej. V šoli so pridni, zavoljo nje. Čeprav uk le s težavo prehaja v razkuštrane glave.

Podgorci so nezaupni do novega človeka, in so jo kar malo postrani pogledali, ko je prišla sončna in nasmejana kot metuljček med grčate in tršate obraze, ki jih oblikuje trdo delo in revna zemlja. Ko pa jim je stari Boštjanček, ki jo je pripeljal z novomeške postaje, povedal, kako mu je kar po domače položila roko okrog vratu, ko sta se vozila in rekla: »Očka, zdaj mi boste pa lepo pripovedovali, kako je pri vas, kaj delate in tako dalje,« so že vedeli, da bo njihova in jo bodo imeli radi. »Kar ogrelo se mi je staro srce,« je rekel Boštjanček, da so se mu veselo nasmejali. In govorila sta vso dolgo pot, koliko pridelajo krompirja, kako uspeva žito, če so ljudje zdravi, koliko glav živine ima ta ali oni v hlevu. Pa še vse pravljice in bajke, ki živijo med prebivalci, ji je moral povedati, da ga je kar glava bolela, ko je napejal možgane, da bi čim lepše govoril. Spominja se obiska pri župniku. Popoldne je šla v župnišče in srečala na stopnicah starega možakarja v škornjih in z zavihanimi rokavi, vsega sklonjenega pod veliko vrečo na hrbtu.

»Gospoda župnika bi rada.« — »Kar v tole sobo stopite, bo takoj prišel,« ji je vedro odgovoril. Kako je bila presenečena, ko se čez nekaj časa odpro vrata in pristopi k njej možakar, ki ga je srečala na stopnicah. Sedaj je imel črno suktno in kolar pod vratom. »Kar nič se ne čudite, gospodična. Gospod župnik — kakor vidite sem to jaz — Vas prav pristočno pozdravlja na Podgorju!« Potrepljal jo je po rami. »In naj Vam ne bo žal, da ste prišli k nam. Pa če ste želeli službe v mestu, bodite veseli, da vam je niso dali. Tako dobrih ljudi kot so Podgorci, ne najdete zlepa. In ta kraj v naročju Gorjancev. Samo po domače morate biti z ljudmi. To imajo radi. Poglejte me, saj sem skoraj cel kmet, čeprav v mestu doma. Ne mislite, da samo za zabavo nosim žito na podstrešje. Župnišče je revno in edini hlapec, ki ga imam, je nekaj zbolel. Ljudje so pa v najhujšem delu.« Hvaležno ga je pogledala. Potem ji je razkazal župnišče, cerkev, nakar so s šolskim upraviteljem šli skupaj še po vasi in zaključili dan ob tečni večerji, kamor jih je župnik povabil... Najrajši bi za vselej tu ostala, pravi večkrat Marija.

Dan prehaja v rožnato somračje, v katerem je pokrajina podobna tisti, ki jo včasih zagledamo v sanjah. Daleč za kočevskimi hribi se potaplja sonce in še zadnjič z dolgimi žarkmi poljublja vrh Gorjancev. Zvonovi pritrkavajo naprej in ljudje se vračajo s polja že v svečanem razpoloženju jutrišnje nedelje.

»Nikar tako strašansko zamišljeni, gospodična. Ali je res ljubezen taka bolezen? Pa saj jutri pride in bo spet vse dobro,« se ji poredno nasmeje stari župnik, ki gre v cerkev na spovedovanje... Da, jutri pride. Klemen. »Moja Marija,« ji je pisal. »Tri mesece se nisva videla. Kako težko mi je, ko te ni. Zdaj pa smo zaprli šolo in pridem k Tebi na Podgorje. V nedeljo zjutraj. In to jutro bo kakor pesem, kakor ta ljubezen med nama. Čez mesec dni se bova poročila. So mi že zagotovo obljubili, da bom v jeseni prestavljen na podgorsko šolo. Tvoj upravitelj je prosil za upokojitev, pa se obenem še zavzel, da jaz dobim njegovo mesto. Potem

ostaneva za vedno skupaj. Najino življenje bova imenovala »Srečo pod Gorjanci«. Pozdravi g. župnika, g. upravitelja, strica Boštjančka in vse druge! Tvoj Klemen.«

Z ganotjem bere Marija Klemenovo pismo. Tako rada ima tega fanta. Osamljena je na svetu in vsa ta leta ji je dajal s svojo ljubeznijo toliko sreče. »Tako lepe ljubezni še zlepa nisem videl,« rad pravi gospod župnik. Pozna jo, saj mu Marija vse zaupa. »Kakšno krepko dekle je postala, od kar je pri nas. Značaj. Klemen pa je dober fant in močno bosta srečna,« je veselo mislil, ko mu je prebrala pismo, ki ga je dobila. »Poročila se bosta. To bodo Podgorci napravili rom pom pom od zadovoljstva, da bosta oba ostala pri njih. Klemen so imeli že kar za svojega. Med počitnicami je kosil z njimi po strmih košenicah, da so ga včasih komaj dohajali. »Preteto je grčav,« so govorili. »Še nas užene, ki imamo roke vajene dela, ko cigani kraje.«

Noč je ogrnila zemljo s svilnatim plaščem. Zvezde blestijo po njem. Naokoli godejo črički. Fantje stoje v zboru sredi vasi in pojo, malo raskavo ali z občutjem: Jaz pa vem za pot...

Kako lepo bo zaspati. Marija Osatova, z mislijo na jutrišnji obisk. Pred večno lučko v cerkvi še kleči župnik. Spomnil se je nate in moli za tvojo srečo.

Klemen Rant je že teden dni na Podgorju. Stanuje pri Boštjančkovih in je pri njih kakor domač. Z Marijo hodita po polju in hosti, srečna in nasmejana ko dva otroka. Vsa predana pesmi polja, soncu in rožam. Vaščanom pomagata spravljati dišečo otavo s košenic. Klemen vriska s fanti, da odmeva daleč v dolino. Se

župnik in upravitelj prideta na obisk, ko se vračata z gore, kjer sta nabirala zdravilnega cvetja: arnike in šentjanžveve rože. Potrebno je skrbeti, da so pri roki zdravila, ko je v mesto daleč. Pa tudi zaupanja nimajo vaščani v »apotekarske arcnije«.

Zvečer se vračajo v vas, trudni od dela in zdravi od sonca, ki jih je prežgalo. Župnik, upravitelj, Klemen in Boštjanček vržejo v župnišče še tarok. Upravitelj pravi, da se potem laže zaspil. Nedeljsko jutro vstaja izza Gorjancev. Vsa novomeška dolina je še pokrita z lahnim pajčolanom prozornih megla. Nevesta, ki čaka sonca, da jo pokrije s poljubi. Klemen vstane že zgodaj in se spreha po travniku pred hišo. Po maši bosta odšla z Marijo na vrh Gorjancev, k sv. Miklavžu. Kako lepa bo pot navkreber, po zeleni bukovi hosti. In oči se bodo napile pogleda, ki bo željan razplaval na vse strani. Sède na klop pod orehom. Ptički že pojo po vejevju in na zapadni strani neba je zadnja zvezda

ugasnila lučko. Kaj si postal otožen Klemen? Sam ne ve. Kakor neka senčna slutnja je pokrila njegove misli. Včasih se do človeka nagne večnost, da je potem otožen od njenega poljuba. Ker ne ve, zakaj mu je dan. Iz svoje zagrenjene mladosti je prišel do tako lepe in opojne sreče, da jo čuti kar preveč. Marija. Ganjen je od miline, ko misli nanjo. Da bi le kmalu že prišla! Potem bo izginila senca iz misli in mavrica bo zasijala iz njene duše v njegovo. O, Klemen, kako je dobro, da ne moreš videti trenutkov, ki so pred teboj!

Še nikoli niso bili Gorjanci tako lepi, kakor so danes. Prešerno vriskata Klemen in Marija, ko se popoldne vračata z vrha proti Podgradu. Življenje je kakor en sam žarek in nasmeh neba. Ljubljena Marija, ti najdražje moje, kmalu bova za vselej skupaj.

Pod ogromno skalnato pečino vre potoček iz srca zemlje in po izglaženem kamenju skače v dolino. Modre spominčice so ga obdale kot fantovski šopek.

V hladu počivata, gledata v dolino in se pomenkujeta, prevzeta od lepote gorskega sveta in od ljubezni src.

Nič ne vidita, da se od štajerske strani valijo naproti oblaki, podobni grozečim veščam. Vlegajo se nad vrhove, polni zlobe in uničevanja. Šele bobnenje groma ju prikljiče. Prve deževne kaplje, težke in ledene, so kar na mah začele padati. »Steciva tja doli!« pokaže Klemen in kmalu sta pod varnimi smrekami. Goste veje ne bodo prepustile dežja.

»Trenutek, Marija, skočiti moram pod skalo, kjer sva v naglici pozabila najin nahrbtnik. Takoj bom nazaj. Sprejmi poljub, da te medtem ne bo strah.«

Grom bobni in odmeva od vsepovsod. Vse močnejše, da Gorjanci trepetajo. »Hitro pridi, dragi, da ne boš moker,« zakliče še Marija za njim.

V vrhove dreves buta vihar. Bliski križajo težino sivga mraka, ki se gosti bolj in bolj. Klemen je obstal pod skalo, kakor prikovan od čarobno groznega pogleda, ki se nudi. Beži, Klemen, ali ne vidiš smrt, stoječo na skali, zaogrnjeno z bliski, grozno kakor usoda? Vidi jo Klemen. Stoji med čudovito lepimi rožami in se mu smehlja. Tako je mila kakor tih pomladni večer. Nekje pojo zvonovi. Vsa teža pada z njega. Zvezde mu gredo naproti. Zdi se mu, da mu beli angeli brišejo kri z njegovega čela, ko ga visoko nad zemljo odnašajo nji-

hove peruti. Neskončna žalost ga obide. Kje daleč si ostala, Marija? Marija. Potaplja se v blestenje, ki ga zaliva z vseh strani. Marija z Brezij, kjer je doma, prihaja k njemu. Raduj se, Klemen! Na zemljo grem in bom prišla nazaj s tvojo Marijo. Valovi božajoče svetlobe ga zibljejo. Zvezde bežijo mimo njega in Klemen se zave, da ga v svoje naročje sprejema Božja večnost.

Marija je zaslišala strahovit udar v bližini, da so se zatresle skale in jo je skoraj vrglo na tla. Strela, po-

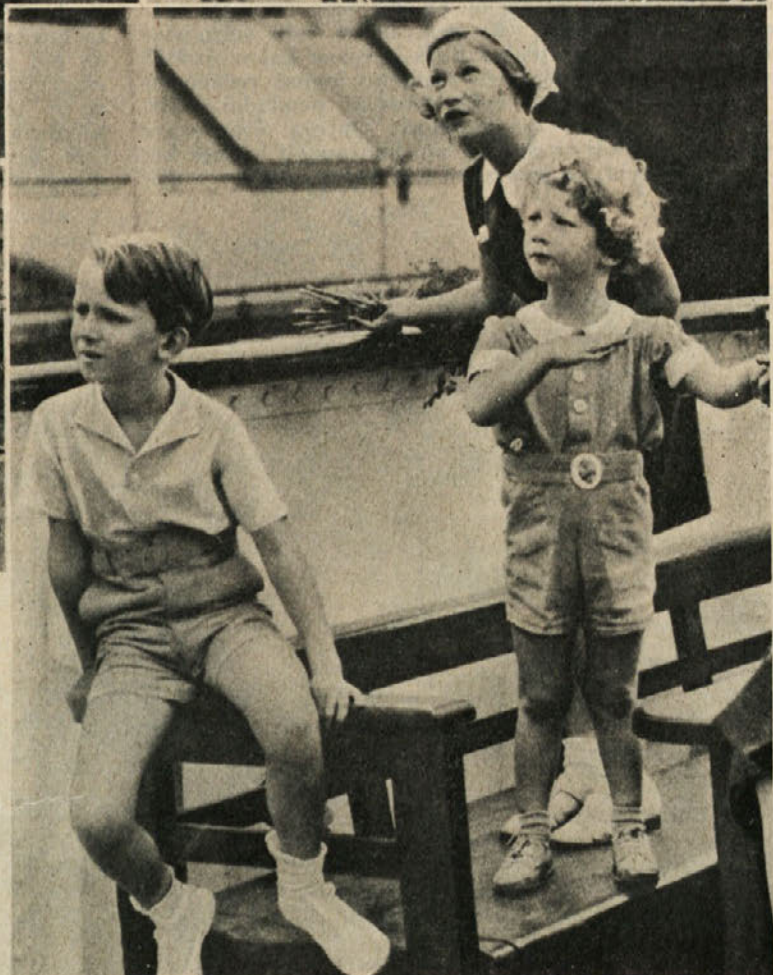

misli z grozo. O Bog, Klemen, kje si? Drgetajoča od strahu teče proti skalam. Pod najvišjo leži Klemen. Iz razbitega čela curlja kri, rdeča kakor rubini, oči so na pol zaprte in ne vidijo več. Preko telesa je smrt razgrnila prt onostranstva. Strela je udarila v skalo, da se je kamenje razpršilo na vse strani. Kos, ki je Klemena zadel, še sedaj počiva naslonjen na njegovo čelo. Zvečer, ko so ju našli, je bila Marija še vedno v nezavesti.

Blagoslovljeno poletje...

Kraljevi otroci na begu

Tri vladarske rodbine je vojni vihar pregnal s prestola in iz domovine: luksemburško, belgijsko in holandsko. Kraljevi otroci so prav tako vojni begunci kakor otroci toliko in toliko desetisoč brezimnih rodbin.

Slike nam kažejo: šest otrok luksemburške velike vojvodinje Charlotte, ki je z njimi pobegnila v Francijo; holandski princesi Beatrico in njeno komaj enoletno sestrico po prihodu v London. Spodaj vidimo na sliki holandsko prestolonaslednico Julijano z vozičkom na cesti v Londonu in pa otroke belgijskega kralja: Balduina, Jožefino-Charlotto in Alberta v Franciji, odkoder so bežali na Portugalsko.

JUAREZ IN MAKSIMILIJAN

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI = F. WERFEL - B. HARDING

Napoleon III. francoski hoče podjarmiti Mehiko ter z razširjenjem oblasti na vso Ameriko postati prvi vladar sveta. Nagovori sanjarskega Maksimilijana Habsburškega, da na prigovarjanje svoje žene Charlotte sprejme mehikansko krono po nasilnem plebiscitu, ki ga zanj izvede Napoleon. Sele ob prihodu v Mehiko zve Maksimilijan po voditelju Mehikancev, Juarezu, da so mu z nasiljem pripravili prestol. Maksimilijan si pridobi v začetku zaradi pravičnosti in poštenosti naklonjenost ljudstva, ki ga ima za boga. Hoče dati državi mir, Juarez pa proti njemu kot tujeu in cesarju pripravlja odpor, dasi ga izdajajo celo njegovi najožji ljudje. Maksimilijan doživlja zalogro tudi kot človek: Charlotta zastonj moli in roma po svetiščih, da bi dobila otroka, Mehika pa prestolonaslednika. Ko to strašno resnico spozna, se zaradi moževega poslanstva vda in privoli v posnovitev daljnega potomca zadnjega indijanskega cesarja Inturbida. Malega Indijanca slovesno razglase za prestolonaslednika, pri čemer pride do atentata Juarezovih ljudi. Maksimilijan privoli v brezobziren boj proti Juarezu in upornim Mehikancev. V neki bitki ujamejo Francozi Juarezovega generala Diaza.

Juarez se mora umakniti v gore ob meji. Podpredsednik republike Urada se je ločil od njega, osnoval svojo vlado in vojsko ter se zvezal s Francozi. Zaradi tega se Juarez nekega dne odloči, da pojde sam do Urada, izzove ga pred zbrano ljudstvo in mu dokaže izdajo, nakar ljudje Urado ubijejo.

Ljudstvo je pridrlo do stopnic in divje vpilo Juarezu, ki je pogledal na mrtvega Urado, potem pa zamahnil z roko rekoč:

»Zahvaljujem se vam, ker ste mi verjeli!«

Ko se je zgrudil Urada, sta padla tudi njegova vlada in njegova vojska. Uradovi generali so še tisti trenutek prisegli zvestobo Juarezu. Glas o tem je letel po vsej državi, ki je navzlic trudnosti in strahu spet zavalovila in stala vsa za Juarezom.

V.

Bilo je že dolgo kar so se Maksimilijanu do kraja odprle oči, kako je z njim in z njegovo nalogo v Mehiki. Sam pri sebi si je bil od dne do dne bolj v svesti, da se mu je podrla velika zamisel življenja: dati državi, v katero so ga zvalili, mir, srečo in napredek, zagotoviti si ljubezen ljudstva in vladati kot najboljši knez sveta.

Bilo je bridko, to spoznati, a še bridkeje bi bilo, če bi sklenil, da se bo po tem spoznanju ravnal in pustil prestol.

Čim bolj je bilo spoznanje jasno, tem više se je dvigal Habsburžanu ponos: ne se umakniti, ne priznati, da ni uspel. Temni angel, ki je navdihoval ta ponos, je bila Charlotta.

S svojimi ministri ni Maksimilijan maral imeti dosti posla. Njihovih načrtov o razdelitvi zemlje ni hotel izvesti, svetovati pa mu tudi niso vedeli, kaj naj stori. Če je na seji vprašal sveta, je bil odgovor vedno eden:

»Trebaja je čimprej obračunati z Juarezom!«

Ko je ta nasvet slišal že desetič, se je razburil:

»Obračunati z Juarezom? Kaj pa, če bi se z njim sporazumel?«

Ministri so planili pokoncu:

»Veličanstvo, tega ne morete!«

Maksimilijan jih je ošinil s ponižujočim smehom:

»Kdo mi brani? Niste me postavili na to mesto vi, gospodje, temveč mehikansko ljudstvo po svoji volji in odločitvi. Samo njemu odgovarjam!«

Tedaj je dejal general Garcia zbadljivo:

»Da, ljudstvo, ki ga devdeset odstotkov ne zna ne brati ne pisati. To vas je s pismenim glasovanjem postavilo za cesarja!«

Maksimilijana so te besede udarile kakor bič. Razpustil je sejo in se zatekel na grajske vrtove. Bilo ga

je sram, da si je pustil deliti posmehljive očitke od malopridnih, sebičnih ljudi v vladi.

Premišljal je in iskal izhoda, toda bolj ko je vrtal po sebi in se moril, tem strašnejše je vse bilo, tembolj zmešano, tembolj nerešljivo.

Kakor odrešenje je prišla tedaj Charlotta in mu s svojimi belimi rokami vsaj za trenutek razgnala skrb in ga zazibala v pozabljenje.

Vstaje po državi so bile vedno hujše. Vseposod so udarjali na dan plameni. Če je Maksimilijanova vojska imela posla na severu, je zagorelo na jugu. Če so bile čete poslone k morju, so se dvignili rodovi v gorah.

Zdelo se je, da ima Juarez tisoč rok, ki netijo ogenj na tisoč krajih.

Dasi mu je bilo hudo, se je Maksimilijan moral vdati vedno hujšim zahtevam maršala Bazaineja in podpisati odlok, da bo odslej na mestu ustreljen sleherni Mehikanec, ki bi ga zalotili z orožjem v roki.

Po razglasitvi te zapovedi se je začelo po državi klanje. Ni ga bilo Mehikanca, ki bi bil tiste čase živel brez orožja. Kogar so francoski vojaki dobili, je bil postavljen ob zid.

Juarez je čepel v svojem skrivališču. Čim več je prihajalo poročil o krvi, ki je tekla po vseh koncih

Foto Warner Bros.

domovine, tem trši, tem nepregibnejši in zagonetnejši je bil njegov obraz.

Nekega jutra so se odprla vrata v njegovo sobo in čez prag se je opoteklo dvoje postav. Bila sta to kmet, v čigar hiši je bil in njegov sin, pastir Pepe, tisti, ki je bil Juarezu dal misel, kako more dosti psov raztrgati volka.

Pepe je bil na koncu moči, izpod prevez na prsih mu je udarjala kri, krvav je bil tudi njegov obraz.

Oče je odložil sina na stol, Juarezu se je obraz omehčal. Nekaj časa je gledal ranjenca in zdelo se je, da mu bodo stopile solze v oči. Potem je vprašal:

»Pepe, kdo te je?«

Ranjenec je s težavo jecljal:

»Oni... Francozi.«

Omagalo ga je, namesto njega je začel pripovedovati oče:

»Bil je v vasi, ko so nabili Maksimilijanov razglas, prebral ga je ljudem, potem pa mu je šinilo nekaj v

glavo in je razglas pred vojaki strgal z zidu, ga stlačil v nadržja in pobegnili. Streljali so za njim in mi ga ubili...«

Hotel je še govoriti, tedaj pa je ranjenec segel za srajco in s tresočo se roko privlekel izza nje zmečkan, okrvavljen papir. Sklonil se je čez mizo, da bi ga dal Juarezu. Tedaj pa je nenadno zahropel, se stresel, glava mu je zamolklo udarila ob mizo in roka je počasi spustila krvavi razglas...

Juarez je vzel papir, ga nekaj trenutkov gledal, potem ga je počasi zravnaval in ga spravil k sebi. Trdo je stopil do vrat in poklical nekaj svojih ljudi.

Ta trenutek je storil sklep, da je prišla ura za končni obračun z Maksimilijanom.

Juarez je dozdej vodil boj proti Habsburžanu previdno. Ni maral po nepotrebnem prelivati krvi, temveč je skušal francosko vojsko utruditi, da bi se naveličala boja. Zdaj je bilo konec s takim vojskovanjem. Juarezovi sli so raznesli na vse vetrove zapoved, naj se ljudstvo odkrito vzdigne in udari na prestolnico.

Polagoma, kakor povodenj, so začele iz vseh krajev države romati skupine mož, oboroženih s čimerkoli. Čim bliže so prihajale, tem več jih je bilo. Nazadnje se je valila proti prestolnici mogočna, razjarjena vojska, ki se je zdelo, da je nič ne bo moglo več ustaviti. Brez vodstva, brez načrta so drli ljudje proti mestu. Gnala jih je ena sama zapoved: sovraštvo proti tujcu, njihovo geslo pa je bilo: Juarez.

Med francoskimi generali je prišlo do zmede. Njihove sile so bile preslabotne, da bi mogle naraščajočo divjo vojsko razgnati, ali tudi samo uspešno braniti prestolnico. Maršal Bazaine je nujno zahteval pomoč od Napoleona. Namesto pomoči je prišla iz Francije zapoved, naj se vsa francoska vojska čimprej zbere v pristaniščih in se pripravi na odhod iz Mehike. Cesarjeva zapoved je bila jasna. Hujše je bilo, da je bila tudi nepreklicna in končna.

Maksimilijan se je nenadno znašel pred strašno resnico:

Napoleon, ki ga je bil zvalil in spravil v Mehiko, ga je v usodni uri zapustil in izdal. Zdaj mu ni ostalo nič drugega, kakor bežati s Francozi in se v sramoti vrniti v Evropo, ali ostati, čakati čudeža, ali pa zanesljive smrti.

Maksimilijan je ostal.

Na večer, ko mu je maršal Bazaine sporočil usodno novico in mu odrekal pokorščino, se je Maksimilijan ognil v črn plašč, nataknil širok mehikanski klobuk na glavo ter sam odšel v ječo, kjer je bil zaprt ujeti Juarezov general Diaz.

Diaz je ležal na kamnitnem pogradu in se ni niti premaknil, ko je vstopil črni neznanec. Ko so se zaprla za Maksimilijanom vrata, je malo počakal, ko pa je videl, da se general ne zmeni zanj, je stopil bliže in dejal:

»General Diaz!«

Diaz se je počasi ozrl. Maksimilijan je nadaljeval:

»Jaz sem Maksimilijan Habsburški. Rad bi govoril z vami.«

Diaz je hladno odvrnil:

»Kaj naj govoriva midva?«

»Mislim, da marsikaj. Žal mi je samo, da se morava pogovarjati tukaj.«

»Kje drugje pa naj bi se pogovarjala? V bitki ali pa v ječi,« je mračno odgovoril Diaz. Maksimilijan se mu je poklonil:

»Potem je dobro zame, da sva se sešla tu. Moji generali so mi dejali, da ste velik vojščak.«

»Vojskujem se za svobodo, ne za slavo!«

»Potem mi je potrebna vaša pomoč.«

Diaz je zdaj planil z ležišča in se zakrohotal:

»Kako naj vam jaz pomagam, za kakšno ceno? Za poljeljstvo? Ali za odlikovanje? Kako neki?«

Maksimilijan je dejal mirno:

»S tem, da daste Mehiki mir.«

Diaz ga je zdaj pogledal:

»To more samo en človek.«

»Kdo?«

»Benito Juarez!«

Maksimilijan se je prestopil in spraševal dalje:

»Pa kaj je ta Juarez, da more navdušiti človeka kakor ste vi?«

Diaz je začel vneto govoriti:

»Juarez je grd, majhen človek v črni obleki... Rodil se je v siromaštvu. Živi v siromaštvu. Pomaga ljudstvu, ki ga je izvolilo za poglavarja... Vrnil se je iz pregnanstva in osvobodil Mehiko. Postal je predsednik in je pravično vladal, dokler niso tujci vdrli sem.«

Maksimilijan je vprašal:

»Pa kaj hoče Juarez?«

»Uničiti hoče siromaštvo, osvoboditi ljudstvo, mu pomagati k boljšemu...«

»Potem hoče isto kakor jaz, potem naju nič ne loči.«

»Da, loči vaju nekaj neskončnega. Ena sama beseda.«

»Ena beseda? Katera?«

»Demokracija.«

»Kaj je demokracija?«

»Pravica, da si ljudstvo vlada samo.«

Zdaj se je Maksimilijan razvnel in začel:

»Demokracija! O njej mislim tako kakor Juarez. Toda vlada demokracije postane lahko vlada tolpe, vlada tistih, ki si znajo in morejo kupiti zaupanje ljudstva. Nad temi mora biti še nekdo, ki je neodvisen, ki je iznad vsega. Ljudstvu je potreben vladar, cesar, kralj, čigar služba ne neha, marveč se nadaljuje, ker se podeduje. V tem je poročstvo, da nihče ne more prevrniti pravičnega reda in da država ne pada hkrati z vladami.«

Diaz je odvrnil cesarju:

»Vidim in verjamem vam, da ste pošten človek. Govorite tako, kakor govori Juarez. Samo...«

Maksimilijan mu ni pustil končati:

»Dobro. Lahko storite nekaj zelo dragocenega, da se z Juarezom združiva za dobro države.«

Diaz je začudeno pogledal: »Jaz? Kaj neki?«

Maksimilijan ga je globoko pogledal, potem mu je dejal s tihim, predirnim glasom:

»Pojdite do Juareza s sporočilom, da mu ponujam mir. Naj pride k meni, naj prevzame vodstvo vlade in z mano vred krmari Mehiko.« (Dalje.)

Gostilna »Pri dobrem želodcu«

V češkem podeželskem mestu stoji že dolgo vrsto let gostilna »Pri dobrem želodcu«. Ta označba je tako točna, da si primernejše ni mogoče niti misliti. Ne da bi morda gostilniška kuhinja stavila želodcem cenjenih gostov kake posebne zahteve — ne, res se ni v nobeni gostilni tistega kraja dalo tako poceni in tako dobro jesti. Žal pa je bila higiena te staromodne gostilne taka, da je bilo treba že zelo dobrega želodca, da je človek sedel za mizo, popackano s štirinajst dni starimi madeži, in jedel sicer izbrane jedi iz umazanih krožnikov in z neumitim priborom. Toda stalnih gostov, ki so bili po večini lačni dijaki, propadli literatje, zakotni igralci in podobni, ni to v teku niti najmanj motilo.

Včasih pa se je le zgodilo, da se je prikazal kak gost, ki se v začetku ni mogel navaditi na obupno umazanijo; njegovi brezuspešni poskusi za izboljšanje higiene so pri stalnih gostih, osebju in gostilničarju vzbudili le očitujoče začudenje.

Tako je nekega dne sedel za mizo, ki se je svetila od umazanosti, nov, bolje oblečen gost in zahteval jedilnik. Natakak, ki je prihitel k njemu, je pri tej ne navadni zahtevi začuden zmal z glavo in dejal:

»Jedilnika nimamo, toda lahko dobite:« — in pri tem pokazal na namizni prt, pokrit z vsemi ostanki — »govejo juho, krompirjevo juho, goveje meso s krompirjem in špinačo ali svinjsko pečenko z zeljem in cmoki, palačinke in čokoladno torto.«

Gost si je izbral kosilo, počasi jedel in zaklical:

»Natakak, plačam, imel sem...«

»Pri nas ni treba nič naštevati, imeli ste,« je pokazal natakak na gostov prtič, pokrit s svežimi madeži: »govejo juho, goveje meso s špinačo in krompirjem, čokoladno torto in...«

V tem trenutku se gostu glasno izpahne, »in sodavico,« doda domiselno natakak, »to zneso 8 Kč 60 h.«

Drugi gost je nepredvidno zahteval zobotrebec, kar je vzbudilo pri navzočih stalnih gostih nemajhno presenečenje. Toda natakak se ni dal motiti.

»Gospod naj oprost,« je rekel, »toda zobotrebec je trenutno v rabi.«

Nekega zimskega dne se je prikazal gost, ki se je tresel od mraza in zahteval vrelo juho. Čez nekaj trenutkov jo je prinesel raznašalec jedil. Ko je bil še deset metrov od gostove mize, je ta že rekel:

»Ni dovolj vroče, pogrejte jo še enkrat.«

Začuden je zanesel raznašalec juho nazaj v kuhinjo in jo prinesel čez pet minut pogreto nazaj. Ni bil še dobro v jedilnici, ko je gost že spet zaklical:

»Še ni dovolj topla, še jo pogrejte!«

Malo užaljen se je natakak vrnil v kuhinjo, ko pa je bil tudi tretjič že daleč od mize zavržen od gosta, se je pritožil pri gostilničarju.

»Gospod,« se je obrnil ta na gosta, »nikar ne sitnari nad mojim osebjem. Kako le morete spoznati na metre daleč, ne da bi pokusili, ali je juha dovolj vroča?«

»Dokler ima natakak, ki nosi juho, prst v njej, ni dovolj vroča,« odvrne gost mirno.

Poglavje zase je bilo tudi stranišče gostilne »Pri dobrem želodcu«. Nekoč se je pritožil natakakju gost, ki je prišel ob dveh h kosilu, zaradi muh, ki so ga tam oblegale v gostih rojih.

»Da, gospod,« mu je ta odvrnil, »zakaj pa greste na stranišče šele ob dveh; pojdite tja ob dvanajstih, ko se v obednici kosi in so vse muhe tam.«

Kakor sem že omenil, ni bilo občinstvo, ki je obiskovalo to gostilno, vedno najbolj izbrano. Često so prišli »gostje«, ki so se najprej najedli, da so jim trebuhu pokali in potem pri plačilu mirno dejali, da nimajo denarja. Za take goste je imel plačilni čisto svoj način.

Ko je nekega dne gost pri plačevanju segel v žep in na to ves prestrašen dejal: »Za božjo voljo, pozabil

sem denarnico in sedaj ne morem plačati,« mu je na to plačilni mirno rekel: »Gospod, sedaj lepo vstanite, pojdite do vrat, napravite globok počep, dvignite krajce suknje in potegnite glavo med ramena!«

Ko je gost to res naredil, ga je z lepo pomerjeno krepko brco poslal skozi vrata.

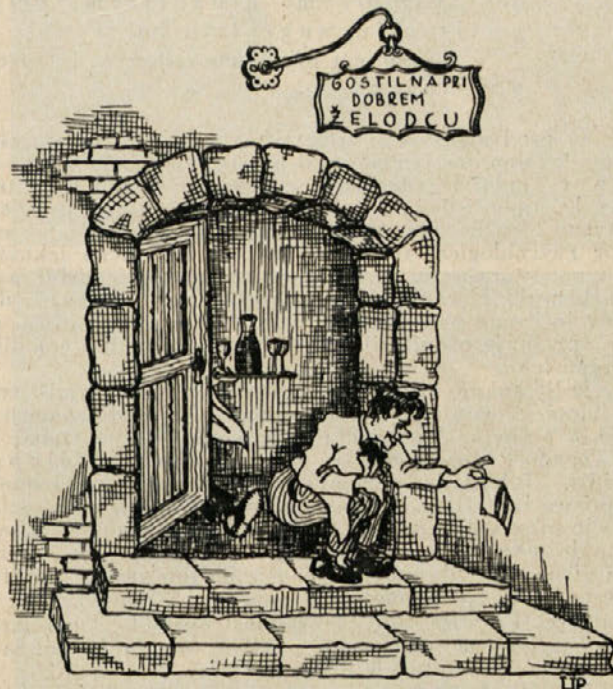
Ta trenutek se je dvignil pri sosedni mizi drug gost, šel do vrat, napravil počep, dvignil krajce, potegnil glavo med ramena in zaklical:

»Natakak, plačam!«

Tudi jaz sem si nakopal gostilničarjevo jezo, ko sem pripovedoval v mestu, da se gosti gostilne »Pri dobrem želodcu« ne vedejo brezhibno. Pripovedal sem:

»Ni še dolgo, kar sem sedel v tej gostilni in videl, kako se neki gost praska z vilicami po glavi.

Takih šal gostilničar ni prenašal in ko sem se čez nekaj dni zopet pokazal »Pri dobrem želodcu«, me je jezen nahrulil:

»Če Vam moj lokal ni zadosti fin, Vam ni treba vanj zahajati.« Med temi besedami je postal vedno bolj razburjen in dodal: »Če pomolite še enkrat Vašo plesnivo glavo v moje prostore, Vam jo odtrgam, polomim Vam noge, zvijem roke...«

Konca nisem več slišal, tako hitro sem jo popihal. Čez nekaj tednov, pa me je srečal gostilničar na ulici. Ko da bi se nič ne bilo zgodilo, je pristopil k meni in vprašal: »Zakaj pa ne pridete več k nam?«

»No, dovolite,« mu odvrnem, »ali mi niste Vi sami rekli, da mi boste odtrgali glavo, če jo pomolim še kdaj v Vaš lokal, da mi boste polomili noge in zviili roke — in tedaj naj bom še nadalje Vaš gost?!«

»Eh kaj,« pravi gostilničar, »saj ni treba biti tako občutljiv.«

Nisem hotel biti občutljiv, vrnil sem se skesano nazaj in bil še dolgo vrsto let stalni gost v gostilni »Pri dobrem želodcu«. Pozneje sem jedel v mnogih boljših in dosti bolj higienskih lokalih po vseh mogočih deželah sveta, toda tako dobro kakor »Pri dobrem želodcu« mi vendarle nikjer ni teknilo. Nekaj mi je vedno manjkalo.

Ali je bila to domovina, ali umazanija, ali oboje?

Slutnje, spomini in „drugi vid“

Četrta knjiga Izbranih spisov velikega slovenskega filozofa, ki je pred kratkim izšla, odkriva skrivnost človeka in njegovih odnosov do najvažnejših problemov, ki jih duhovni svet postavlja človeku pred duh in srce. Bog, Kristus, religija in življenje, skrivnost nesreč in zla, kakor jo tolmači apologetika. Dogme, prelepe izpovedi konvertitov o njih poti do vere in Cerkve, so poglavja za meditacijo tihih in globokih ur, ko si človek zaželi ne le jasnega razpleta vprašanj, temveč tudi misli, ki krepijo in tolažijo dušo. Tu jih bo v obilici našel.

Za marsikoga bo posebno zanimiv zadnji del: Iz metapsihologije z razpravami o podzavestnih in neznanih pojavih v človeku, kakor spiritizem, hipnotizem, stigmatizacije, sugestija itd.

V naslednjem prinašamo odlomek, ki govori o slutnjah.

Še pred malo časa so se tako imenovani izobraženci pomilovalno smejali narodni veri v duhove in strahove. Čuda! Dandanašnji se bavijo s takimi vprašanji ne le hipnotisti in spiritisti, temveč tudi resne znanstvene družbe. Angleško psihološko društvo »Society for Psychological research« je celo statistično izkušalo dognati vprašanje o »spominih«. Tudi so izmislili najrazličnejše hipoteze, kako razložiti razne prikazni duhov in druge presenetljive pojave, kar gotovo priča, da je vprašanje o duhovih in strahovih že vredno nekoliko premisleka.

Bolj kakor »prigodbe«, dostikrat scela izmišljene, pametnega čitatelja mora zanimati, kaj sodi znanost o takih pojavih. Zgodb je toliko, koliko nujno treba!

Znanost združuje take pojave z imenom telepatija. Telepatija pomenja dalekotrpnost, prejemanje vplivov iz daljine. Če na primer kdo buden vidi osebo, ki je prav tedaj umrla v daljnem kraju, navadno to razlagajo tako, da je tu neka skrivnostna zveza med umrlo in živo osebo, da umrla oseba iz daljine deluje na živo osebo in da je potemtakem živa oseba pod vplivom iz daljave. Prav za prav je znanost sprejela samo izraz »telepatija« za neko vrsto pojavov, ne da bi hotela s tem že odobriti to ali drugo razlago.

Pojavi telepatije so raznovrstni. Sem ne spadajo samo »spomini«, strahovi, prikazni duhov, ampak tudi razni drugi pojavi. Če kdo doznava misli, želje, ukaze osebe, ki je v daljini; če kdo vidi, sliši, kaj se godi v daljnem kraju; če kdo brez vsakega pomočka »bere« misli drugih, spada tudi vse to pod telepatijo.

Ker je tvarina tako razsežna, bomo razbrali le najbolj značilne in svojske pojave ter povedali, kaj sodi znanost o njih.

Znano je, kako je Kalpurnija svarila Julija Cezarja, naj ne hodi v zbornico. Zakaj videla ga je v sanjah umorjenega. Zarotniki so ga naskočili, Julij Cezar je zagnil glavo s togo in zaboden od smrtnih bodal se je zgrudil na tla. Kalpurnijo je obhajala slutnja, da bi se sanje res utegnile izpolniti. Cezar se ni menil za slutnje žene, šel je neustrašen v zbornico, a strašno čudo! vse se je zgodilo, kakor je žena prevedela. Julija Cezarja so naskočili zarotniki, Cezar si je zagnil glavo s togo in se zgrudil mrtev na tla...

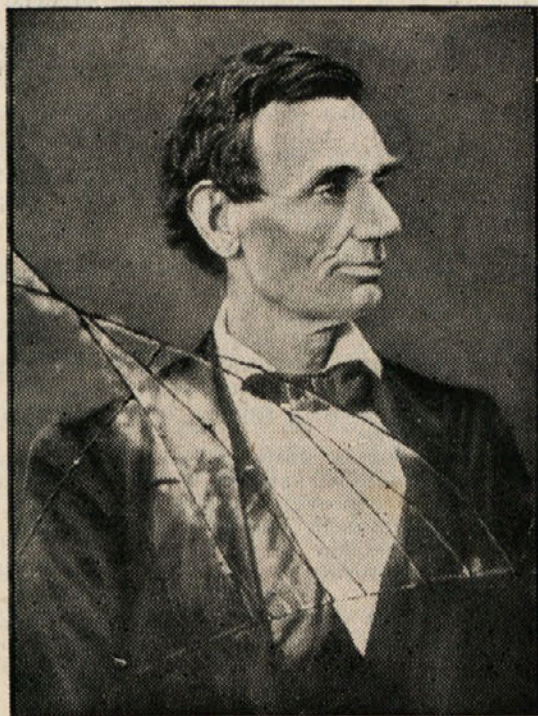
L. 1865 so ustrelili v gledališču predsednika Združenih držav Abrahama Lincolna. Predsednik je imel prejšnjo noč čudne sanje. Videl je dvorano pokrito s črnimi preprogami in čul je služabnike, kako so hodili sem

ter tja ter govorili o njegovi nasilni smrti. Lincoln je pravil drugo jutro te sanje ženi in žena ga je prosila, naj nikar ne hodi danes v gledališče. Predsednik Lincoln ni maral za to, češ sanje so sanje; šel je in prinesel so ga domov ustreljenega... Slutnje žene so se žalostno uresničile.

Zdravnik bavarskega kralja Ludovika II., dr. Guden, je tudi nekoč imel nenavadne sanje. Sanjalo se mu je, da se bori v vodi s človekom, podobnim kralju. Tudi on je pravil te sanje ženi. In znano je, kako tragično je končal življenje v jezeru.

Tako pripovedujejo sto in sto slučajev, da je imel ta ali oni slutnje in da so se slutnje uresničile.

Kaj je soditi o slutnjah?

Abraham Lincoln, predsednik Združenih držav.

Slutiti se pravi imeti neko predčutje, da se bo kaj zgodilo. Kdo sluti nesrečo. Nehote ga obhaja ta misel; ves čas se mu vsiljuje predstava, da se mu bo nekaj primerilo; nekaj mu pravi, da se mu bliža nesreča. Slutnja je torej neko duševno razpoloženje, neka dispozicija v subjektu. Odkod je to razpoloženje, ta duševna dispozicija?

Le tri vzroke je mogoče navesti: ali je od subjekta samega ali je od bodočega dogodka ali pa od kake vnanje osebnosti. Če je od subjekta samega, je slutnja gola tvorba domišljije in zato brez pomena. Nobenega dvoma ni, da je premnogo slutenj takih. Kakor v duši zablisne sto drugih misli in se pojavi sto drugih predstav, tako vstanejo pred duhom včasih tudi misli in predstave o kaki nesreči ali sploh o kakem drugem dogodku, slutnje. In nobeno čudo ni, če se včasih dogodek ujame s slutnjo. Seveda se še večkrat slutnja ne uresniči, toda kdo se meni za to, slutnje upoštevamo šele tedaj, če se uresničijo! Stopotov se niso uresničile, in smo jih zato prezrli, enkrat se slučajno uresničijo, pa pravimo: glejte, glejte, saj smo imeli slutnje! Mnogokrat nam je bilo nekam čudno, nekaj nam ni bilo prav, polaščala se nas je neka bojazen, da

nas morda čaka kaka neljuba vest, in ni bilo nič. Slaba volja nas je zopet zapustila in pozabili smo popolnoma na vse tiste slutnje. Enkrat pa stopi pismonoša v sobo, položi na mizo brzojavko in brzojavka tako pravi, da je umrl ta in ta, nam tako ljub in drag — glejte, saj smo dejali, da ne bo vse prav, da bo nesreča!

To so zgolj subjektivne slutnje. P. Franco jih imenuje irracionalne. Samo po sebi je umevno, da je nespametno vdajati se takim slutnjam. Saj so take slutnje le igrače, hudomušne tvorbe ali boleštni izrodki domišljije!

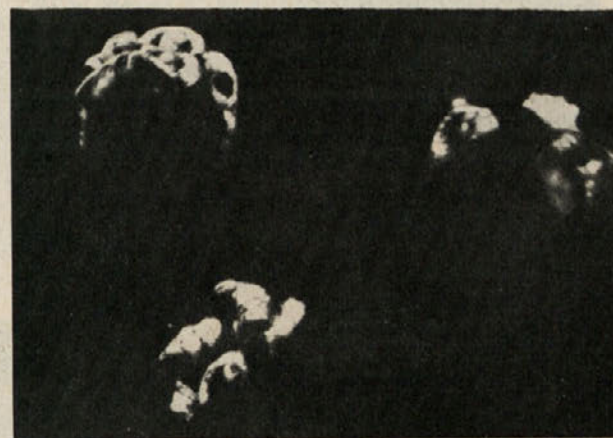
Drugo vprašanje je, ali morejo tudi bodoči dogodki sami vplivati na subjekt in tako povzročati slutnje? Bodoči dogodki so pač le bodoči, jih torej še ni, a česar še ni, to se tudi sedaj še ne more dejstvovati. Nemogoče je, da bi prihodnji dogodki že sedaj vplivali na domišljijo. Misliti si slutnje tako, da so nekaki refleksi bodočih dogodkov, povzročeni od le-teh, bi bilo torej neumno. Stvar, ki je ni, tudi ne meče refleksov.

Toda malo drugače je pač mogoče pojmiti reflekse bodočih dogodkov v slutnjah. Bodoči dogodki so učinki nekih vzrokov in ti vzroki morda že sedaj bivajo, da, bodoči dogodki so morda že sedaj bolj ali manj preformirani v vzrokih. Bolj ali manj! Tako na primer pratika popolnoma izvestno lahko pove, kdaj bo bodoči sončni mrk. To je dogodek, ki je popolnoma določen po konstelaciji osončja. Kak drug dogodek, zlasti tak, ki pri njem sodelujejo človeške strasti in človeška volja, lahko napovemo včasih vsaj z večjo ali manjšo verjetnostjo. Tako n. pr. dosti verjetno napovemo kako vojsko, nesrečno smrt kakega pijanca, odločitev tega ali onega, čigar misli in težnje poznamo. Če je torej kak dogodek že sedaj precej določen v razmerah in okoliščinah, se lahko po teh sledeh, po teh vnaprejšnjih znamenjih, po teh delnih vzrokih reflektira v naši duševnosti v podobi slutnje.

Kaj čuda na primer, če se je Kalpurniji sanjalo o zarotnikih in nesrečni smrti Cezarjevi! Kalpurnija je brez dvoma vedela, kako mračno republikanci opazujejo imperatorske aspiracije njenega moža. Ljudje so si pač šepetali to in ono in prišlo je kaj tudi Kalpurniji na uho. Zene, ki se je gotovo veselila rastoče slave in moči svojega moža, se je vendarle pollaščala tudi neka bojazen in lahko je domnevati, da sta se up in strah javljala tudi v sanjah ponoči, da se ji je sanjalo o diademih, a tudi o krvavih mečih. Zlasti zadnjo noč pred usodnim velikim dnevom se je vsa bojazen še enkrat osvojila domišljije Kalpurnije in ji kazala Cezarja umorjenega od krvavih rok. Česar se je Kalpurnija bala, se je zgodilo, in čisto naravno je, da se je pri tem spomnila sanj in tožila prijateljicam, da se ji je tudi vse natančno tako sanjalo, kakor se je zgodilo.

Toda, bo dejal kdo, kako pa to, da se je Kalpurniji sanjalo tudi o raznih neznatnih okoliščinah Cezarjeve smrti? Kako to? Najprej je vprašanje, če je sama res trdila, da se ji je vse tako sanjalo. Če se ne motimo, Suetonius o teh podrobnostih molči. Marsikaj je slučajnega, marsikaj pozneje dodanega, to in ono pa je popolnoma naravno, določeno po razmerah. Potem pa je tu opomniti še na duševni zakon, ki se imenuje adaptacija spomina. Če kdo sreča na poti človeka in se le tako mimogrede brez posebne pozornosti ozre nanj, potem pa mu v hitrici prileti naproti prijatelj in ga vpraša, ali ni srečal takega in takega človeka, se mu kaj rado primeri, da potrdi to in ono, česar v resnici ni videl. Domišljija namreč obnovi vtis in ker je bil nejasen, ga dopolni, doda to ali drugo potezo, prilagodi (adaptira) vtis in tako povzroči nesvestno prevaro spomina, paramnezijo. Ko je Kalpurnija nenadoma slišala grozno vest, ji je ta strašna vest vzbudila podobe iz sanj in le naravno je, da so se meglene podobe iz sanj oživile in poobrazile, vse to, se ji je zdelo, da se ji je sanjalo že tudi ponoči, in ko je pripovedovala prijateljicam sanje, jim je slikala bolj resničnost kakor pa sanje.

(Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.)

Frizure, ki se v temi svetijo, so si izmislili srečni Amerikanci. Zenske si dajo lase prevleči s fosforno snovjo, ki v temi sije. Najlepši je učinek teh frizur v polumraku, kakor nam kaže srednja slika. V temi je videti samo premikajoče se in spreminjaste slikovite lise. Zanimiv pogled n. pr. za igralca, ki ima z odra pred sabo res »slikovito« obćinstvo...

Sreča v nesreči.

»Zane, slišal sem, da si v loteriji zadell«

»Mhm!«

»No, čestitam; na kakšno številko si pa igral?«

»72.«

»In zakaj ravno 72?«

»Veš, nedavno se mi je vso noč sanjalo o samih osmih, pa sem si rekel: boš pa enkrat igral $8 \times 8 = 72$ in res, ta številka je zadela!«

Grozote vojne vihre na Zahodu

Slaba dva meseca je, kar je izbruhnil vojni vihar na evropskem zahodu, vihar kakor ga zgodovina ne pomni. Če bi ga sodili po kratkih uradnih vojnih poročilih, bi morda mislili, da strahote te vojne niso tolike, kakor bi se dalo sklepati po njenem obsegu. A slike govorijo drugače...

Skupina gornjih slik nam kaže prizore trpljenja iz Belgije in severne Francije: prve žrtve bombnih napadov v Franciji, ogenj v okolici Lillea, požgane vasi brez ljudstva, razbit vlak Rdečega križa, razstreljen most pred Louvaineom, begunce, ki drhte v strahu pred smrtjo iz zraka. Otrok v sredi spodaj pa je eden izmed neštetihih siromačkov te vojne. Avtobus beguncev je pripeljal v Pariz. Vsi potniki so izstopili, v vozilu pa so ostali — štirje dojenčki. Nikdar ne bo nihče vedel, čigavi so...

Življenjski prostor in življenjska skupnost v rastlinstvu in živalstvu

Pojem življenjskega prostora je bil do pred kratkim znan le znanstvenikom. V zadnjem času pa je prešel okvir učenih razprav; rabijo ga — državniki, politiki in diplomati; nevaren pa je ta pojem, odkar je zašel v razne ideologije.

Prvi, ki je skušal natančneje določiti obseg pojma »življenjski prostor«, je bil Friderik Ratzel, nemški geograf in biolog. Po njem prostor na zemlji ni nekaj zgolj fizičnega; prostor na zemlji je obenem življenjski prostor, saj je napolnjen z življenjem, ki ima v njem svojo podlago in okvir. Vsaka živ, rastlina, žival in tudi človek, je nerazdružno vezana na življenjski prostor, kjer najde pogoje za zadovoljitev treh temeljnih življenjskih potreb, ki so bivališče, hrana in razmnoževanje.

Činitelji življenjskega prostora so mnogoštevilni in kaj različni. Najvažnejši med njimi so: fizikalne in kemijske lastnosti bivališča samega, sestavine njegovega podnebja (n. pr. toplina, padavine itd.), hrana, vplivi iz živega (organskega) sveta in dr. Ti so izpremenljivi po svoji kakovosti in kolikosti, kakor tudi po svojem učinku na živi. Vrhu tega delujejo zavisno drug od drugega, tako da se more mnogokrat učinek enega činitelja razumeti le v zvezi z ostalimi. Življenjski prostor ali biotop je torej celota vseh činiteljev iz mrtve in žive prirode, ki vplivajo na neko živ oziroma vrsto živi.

Vsaka živ ima svoj življenjski prostor, zato moremo v okviru vsega prostora na zemlji, ki ga morejo živi naseliti, razlikovati brezštevne manjše življenjske prostore. Ti se med seboj ali skladajo (kot se n. pr. skladata življenjska prostora črne in sive podgane) ali stikajo (ob bregu se stikata življenjska prostora vodnih in kopnenih živali) ali prehajajo drug v drugega (kakor n. pr. ravno v naših krajih prehaja življenjski prostor gada, ki je bolj severnjak, v življenjski prostor modrasa, ki je južnjak). Nasprotno lahko rečemo, da je vsak del zemeljskega prostora življenjski prostor za večje ali manjše število organskih vrst oziroma njihovih poedink. Celoto vseh živi, ki isti življenjski prostor naseljujejo, se tam hranijo in množijo, imenujemo življenjsko skupnost ali biocenozo.

Zivi iz iste življenjske skupnosti niso vezane le na prostor kot tak; vezane so tudi med seboj, ker so med njimi najrazličnejši odnošaji (n. pr. medsebojne koristi, ali pa, da ena živ pripravlja drugi hrano oziroma ji je sama v hrano itd.). Življenjska skupnost torej ni le vsota živi; več je, je celota, zamotan sestav določenega števila rastlinskih in živalskih vrst, od katerih je spet vsaka zastopana z nekim številom poedink. Vse živi iz iste biocenoze živijo torej skupno življenje, saj je v takem sestavu vse vzročno — med seboj povezano: velikost naseljenega prostora, v njem vladajoči življenjski pogoji, število organskih vrst in število poedink posamezne vrste. Tesna povezanost življenjskega prostora iz življenjske skupnosti oziroma povezanost živi, sestavljajočih isto življenjsko skupnost, se kaže zlasti v tem, da ima vsaka izprememba v tem zamotanem sestavu medsebojnih odnošajev za posledico odzive v vsej razširjenosti življenjske skupnosti. Le tako moremo razumeti uravnovešenost, ki vlada v vsaki biocenozni in uravnoveševalne (regulatorične) naprave, ki stalno delujejo in ki se najočitneje pokažejo, če se je ravnovesje zaradi izrednih dogodkov v življenjskem prostoru ali izprememb v biocenotičnem ustroju (katere mnogokrat izzove človek), porušilo. Ravnovesje in uravnoveševalne naprave so oni čudoviti temelj ohranitve življenjske skupnosti kot urejene celote, ki je sicer v svoji notranjosti vsa razgibana, navzven pa se kaže kot docela ustaljena tvorba.

Oglejmo si nekaj primerov življenjske skupnosti in pripadajočih življenjskih prostorov. Največji življenjski prostor je pač vsa zemlja, t. j. njeno površje s podpovršnimi predeli do globine nekaj metrov, vse vodovje in ozračje. Zemljino življenjsko skupnost pa tvorijo vse rastline, živali in človek. Zelene rastline so ji temelj. Razlogi za ta izreden položaj zelenih rastlin v svetu vsega živega so trije. Predvsem morejo samo zelene rastline iz preprostih tvarin, kot so voda, ogljikov dioksid in raztopljeni rudnine, zgraditi snovi, ki so sestavni deli živih bitij. Zelena rastlina je torej pridelovalka žive tvarine zase, pa tudi za druge živi. Je pa še več! V spojinah, ki jih gradi, veže sončno energijo, preobrazujoč jo v kemijsko energijo, in jo zbira, manj zase kot za druge živi (skrob kruha daje moč, premog, »okame-

Ce kobilice posežejo v človekov življenjski prostor: urugvajski kmetje v obupnem boju s strašno nadlogo, ki je letos napadla njihova polja in jih ponekod docela uničila.

Človek v boju za življenjski prostor: pogled na uničen prednji oddelek v Severni Franciji 1940.

nela sončna energija«, kakor je rekel že izumitelj lokomotive Stephenson, goni stroje). Končno obnavlja zelena rastlina za življenje nujno potrebni kisik, ki ga je v ozračju sicer velika, a vendar ne neizčrpna zaloga in ki bi prej ali slej moral poiti, če ga ne bi nenehoma tvorila. Vse te bežno opisane presnove in preobrazbo ene oblike energije v drugo, ki bi jih kemik preprosto napisal v enačbi: voda + ogljikov dvokis + sončna energija = (skrob + kemijska energija) + kisik, zmoro rastlina predvsem s posredovanjem listnega zelenila ob življenjsko-kemičnih dogajanjih, ki jih kratko imenujemo asimilacija. Tako smo spoznali žival in človeka za konsumenta vsega, kar izdeluje zelena rastlina. Tretji člen v zemeljski življenjski skupnosti pa so tako imenovani reducenti. Te živi razkrajajo organsko snov odmrlih živi v prvotne preproste neorganske snovi, ki se tako vračajo deloma zemlji, deloma ozračju; reducenti so tako za življenje na zemlji nujno potrebni v splošni snovni meni. Ti reducenti so večinoma bakterije, posledica njihove delavnosti pa sta gnitje in trohnenje.

Primer prav majhne, vrhu tega umetne biocenoze je živalstvo in rastlinstvo akvarija, kakor je to pokazal Bauverie. Zgornjo, sicer odprto stran akvarija je popolnoma neprodušno zaprl. S tem je osamil akvarijev živi svet in ga povsem prepustil samemu sebi. Kljub temu je mala biocenoza več let docela normalno živela, kar je znak, da je v njej vladalo snovno in energetično ravnovesje.

Kako tvorijo razne živi neko biocenozo, se mnogokrat razvidi šele, ko je ta uničena. Evo nekaj primerov! L. 1513 so pripeljali Portugalci na otok Sv. Helene nekaj koz; kmalu so se močno razmnožile, pri tem pa deloma podivjale. Začele so redčiti gozd, ki so ga okrog l. 1800 skoraj popolnoma zatrlé. Z gozdom pa so izumrle najrazličnejše žuželke, s temi — in z gozdom, ki je nudil bivališča — pa tudi na gozd vezane ptice. Današnja življenjska skupnost na tem otoku je sestavljena iz čisto drugih vrst, večinoma samih doseljencev.

Zanimiva je življenjska skupnost: rastline (zlasti kulturne) — glodalci — kače. Njena pomembnost se je pokazala ponekod v tropskih krajih (Indija, Martinique), kjer so številne kače imeniten regulator glodalске plodo-

vitosti. Ko je človek začel čezmerno uničevati kače, so se razni glodalci silno namnožili in nasadi kulturnih rastlin so vedno bolj propadali. Močni razmnožitvi glodalcev pa more biti vzrok tudi povečanje množine hrane. Ta primer je znan z Antilov, ki so se zaradi svojega podnebja izkazali za ugoden kraj za uspevanje sladkornega trsa. Povečanju nasadov sledečo razmnožitev so lastniki plantaž skušali zaježiti s tem, da so tam zaredili vzhodnoindijskega munga (*herpestes mungo*), ki je vnet zatiralec glodalcev, plazilcev itd. Glodalška nadloga je res ponehala, zato pa se je pojavila druga — žuželčja; mungo je namreč poleg glodalcev zdesetkal tudi žužkojede ptice in plazilce.

Še en primer ponesrečene nove biocenoze naj bo omenjen. Gre za našega vrabca, ki so ga hoteli vrniti v biocenozo, v katero po svojih življenjskih navadah nikakor ni spadal. Sredi prejšnjega stoletja so se v USA razni — deloma tja iz Evrope zaneseni — sadni in gozdni škodljivci zelo razplodili. Amerikanci (pomislimo, da so bili to večinoma sami evropski priseljenci) so se spomnili najbolj znanega ptiča iz svojega »starega kraja« — vrabca, ki naj bi jim pomagal zatreti škodljivo zalego. Vrabec se je sicer kmalu prilagodil na severno-ameriško podnebje, nad in želja Amerikancev pa ni izpolnil; namesto nad škodljivce se je spravil nad žitna polja, kjer je postal prav tako nadležen gost kot je pri nas. Ponekod je celo toliko škode povzročil, da so začeli poljedelski uradi dajati po en cent nagrade za vsakega ubitega vrabca. Vrabčev primer je poučen zlasti zato, ker gre tu za primer neke nove biocenoze, ki je bila že od vsega začetka obsojena na neuspeh in sicer zaradi človekovega neznanja vrabčevih življenjskih navad. Vrabci (in vsa njegova debelokljuna žlahta) so predvsem zrnojedci. Za vrabca celo domnevajo, da se je — doma v Orientu — odtod razširil proti severu in zahodu, ko se je v teh krajih pričelo s pridelovanjem žita.

Svojevvrsten primer življenjske skupnosti je primer, ugotovljen pred nekaj leti na obalah Severnega morja. Tam poraščajo plitva mesta ruše do 1 m dolgih, listnatih stebel tako zvane »morske trave« (*zostera marina*), ki nudi podlago za rast raznim algam, obenem pa zatočišča (ne pa — po Coriju — hrane) premnogim živalim (polžem, pa tudi ribam, zlasti mladim jeguljam). Kar nenkrat so začele te podmorske trate pešati in giniti. Bolezen je dobivala vedno bolj značaj epidemije, ki je uničevala morsko travo prav tako na danski kakor na angleški obali (odtod tudi upravičena domneva, da je bil povzročitelj neki bakterij). Tudi posledice niso izostale: močno je trpelo obalno ribištvo, s čimer je bil prizadet tudi človek. Kakor hitro pa se je kuga morske trave unesla, so si v zapovrstju: (bakterij) — morska trava — alge — polži — ribe — človek opomogli posamezni člani.

Oglejmo si sedaj nekaj najzanimivejših dejstev glede življenjskega prostora in življenjske skupnosti.

Živa bitja zahtevajo prostor za svoje bivanje. Prostor, kjer živ dobiva svojo hrano, zlasti pa prostor, kjer se plodi in množi, je mnogo večji kot prostor za samo bivanje. Vsaka živ skuša svoj življenjski prostor razširiti, izvaja torej nanj, zlasti pa še na njegove meje, nekaj pritisk. Buča n. pr., vzrasla iz semena, ki je zase zahtevalo komaj nekaj kubičnih centimetrov prsti, preplete polagoma s svojimi koreninami, koreninicami in korenškimi dlačicami, ki jim Nobbe ceni skupno dolžino na 2500 m, na tisoče kubičnih centimetrov zemlje. Kar velja za poedinko, velja še bolj za vso vrsto in zgodovinsko razširjanja nekaterih živi (trtna uš, koloradski hrošč, račja zel *helodea canadensis*, kanadski uročnik *erigeron canadensis*) izpričuje o silnem, a obenem uspešnem pritisku teh živi na meje svojega prvotnega življenjskega prostora oziroma na meje svojih pozneje osvojenih postojank. Osvajanje prostora je ena od temeljnih lastnosti življenja.

Kako pa osvajanje poteka, je človeku le redkokrat dano videti; preglednost pojavov, ki se tedaj gode, otežujejo že naseljene živi. Najrazvidnejše pa je osvajanje prostora, ki je prazen, brez življenja. Najbolj znan

primer te vrste je naselitev ostankov otoka Krakatava po veliki vulkanski katastrofi l. 1883. Vroči plini in ognjeniški pepel, ki je pokril, kar je od otoka ostalo, 30 do 40 m visoko, so uničili vse, tudi najneznatnejše življenje. Krakatavove ruševine so bile res pravi »brezživljenjski prostor«.

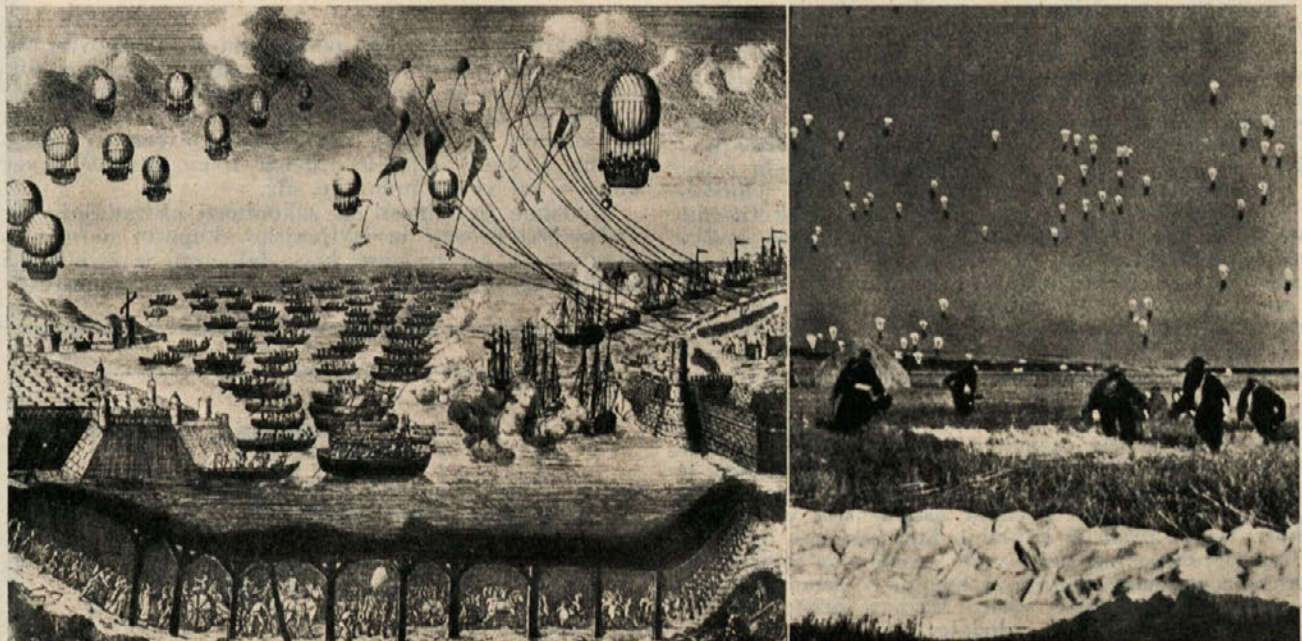
A ne za dolgo! Že tri leta pozneje so znanstvene odprave na otoku ugotovile živa bitja; bile so to alge cepljivke, ki s svojo življenjsko delavnostjo pripravljajo kamnitno podlago za uspešno naselitev višjih rastlin. Njihovo pionirsko delo je omogočilo, da so kmalu zatem uspevati na otoku nekatere mahovnice in praprotnice, da, celo nekaj cvetnic (iz družine košaric) je s svojim cvetjem oživljalo mlada tla Krakatavovih ruševin. Po 20—25 letih je bila na otoku že množica najrazličnejših rastlin in tudi gozd je že pokrival obsežne predele obrežja in gorskih pobočij. Še uspešneje je prodiralo živalstvo. L. 1908 je bilo 196 raznih živalskih vrst, od tega 150 vrst žuželk, 14 ptičjih vrst, a še nič sesalcev. L. 1921 pa je bilo že 573 raznih živalskih vrst, od tega 441 vrst žuželk, 34 ptičjih vrst, od sesalcev pa nekaj vrst netopirjev in glodalcev. Ta števila zgovorno pričajo o silnem pritisku živega sveta proti mladi Krakatavi zemlji, zlasti še, če upoštevamo, da je Krakatav oddaljen od najbližjega otoka Sumatre 35 km, od Jave pa celo 45 km. Ko je nova življenjska skupnost nastajala, so prihajale vanjo razne vrste živi čisto slučajno, činitelji biotopa pa so izbirali med prišleki: nekatere vrste so propadle, druge so ostale in med temi so se razvili določeni odnošaji, ki odslej drže novo družbo skupaj, vpostavljajo med njenimi člani ravnovesje in regulirajo število poedink posameznih vrst. Pa še nekaj zanimivega se da pri tej priliki ugotoviti: nova življenjska skupnost je nastajala v nekakšnih stopnjah. Najprej so se naselile rastline, nato šele živali in sicer najprej one, ki se hranijo z razpadlimi rastlinskimi snovmi, nato te, ki se žive od sveže rastlinske hrane in nazadnje šele mesojede živali.

Ko gre za osvajanje prostora, ki je še brez živih bitij, morajo nanovo došle živi premagati le odpor neživega okolja. Kakor hitro pa se je »prebivalstvo« namnožilo, pride do tekme med posameznimi vrstami, ki je tem hujša, čim sličnejše so si vrste v svojih zahtevah glede življenjskega prostora. Tekmec, ki je slabše opremljen za konkurenčni boj, je obsojen na pogin. Poglejmo

le vrtni plevel, ki ima glede življenjskega prostora iste zahteve kot prave vrtnne rastline, a je bolj žilav in manj zahteven. Kakor hitro preneha človekova skrb za vrtnne rastline, jih plevel preraste in zaduši. Podoben primer je primer črne in sive podgane, ki sta si glede zahtev do življenjskega prostora tako podobni, da pravi Brehm: »V načinu življenja, navadah in običajih se obe podgani tako zelo skladata, da o prvi pripoveduješ, ko drugo opisuješ.« Nič čudnega torej ni, če je siva podgana, ki je močnejša, vztrajnejša, bojevitejša in plodnejša nadvladala, ponekod pa docela izpodrinila slabejšo, zaradi večstoletnega sožitja s človekom pomehkuženo črno podgano.

Vrsta živi, ki je morala svoj življenjski prostor zmanjšati, je zašla v nevarnost, da polagoma izumre. Navaden uvod v manjšanje življenjskega prostora je umik živi na mejah ali pa njegovo razkosanje. Zlasti iz predzgodovine današnjega rastlinstva poznamo primere, kako so za časa ledene dobe ledniške gmote razstavile enoten razširjenostni predel neke rastlinske vrste na manjše otoke, kjer je vrsta končno izumrla. Le redki so primeri, da se je rastlinska vrsta na takih, včasih z velikimi razdaljami ločenih otokih ohranila, vendar velja pri rastlinoslovcih vselej za izumirajočo (prim. koroška vulfenija). Nasprotno pa velik življenjski prostor krepi vrsto živi in ji zagotavlja dolgotrajen obstanek. V morebitni borbi ima taka vrsta lažje stališče glede svoje obrambe, ker ima dovolj prostora za svoj umik. Zato svetovljanke (kozopolitike vrste) ne izumro tako hitro, lahko pa se to pripeti otoškim rastlinam in živalim; tako so izumrli mali sloni na Siciliji, ptič dodo na Mavriciju itd.

Koliko organskih vrst lahko živi na nekem prostoru, zavisi od tega, kakšne so njihove zahteve glede življenjskega prostora, zlasti glede hrane. Čim različnejše so namreč živi po svojem načinu življenja in čim bolj so glede hrane navezane druga na drugo, tem več raznih organskih vrst lahko živi na istem življenjskem prostoru. Dva zgleda nam bosta to najlepše ponazorila. Zoologi radi imenujejo današnjo dobo — doba žuželk. Res so danes žuželke najbolj številna živalska skupina. Na stotisoče je raznih žuželčjih vrst, da o številu poedink niti ne govorimo. Ni ga kotička v vsem zemeljskem življenjskem prostoru, kjer jih ne bi bilo. Vsaka rastlina, »strupena« prav tako kot »nestrupena«, gosti svojo

Padalci niso nič novega — kakor prav za prav nobena reč v današnjem napredku. Slika na levi, posneta po starem bakrorezu, kaže francoski načrt iz leta 1804 za napad na Anglijo z baloni in padalci iz zraka, z brodovjem po morju in z vojsko pod morjem. Na desni: padalski manevri v Rusiji.

Dvakrat Weygand: Mož, ki je skušal vojaško rešiti Francijo, kot birmanec in junija 1940. leta pred Dunkerqueom.

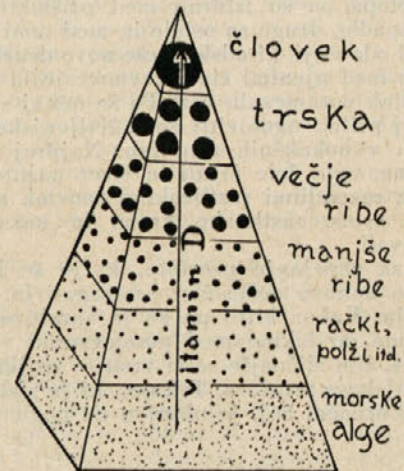
žuželko. So na lednikih prav tako kot v vodi ali zemlji. Luže surove nafte nudijo bivališče neke žuželke, da celo v prebavni tekočini mesojedih rastlin nepentic, ki brez usmiljenja razkrajja vanje zašle muhe, hrošče, mravlje, morejo živeti ličinke kar šestih žuželk. Ta mnogovrstnost žuželčjih vrst na majhnem prostoru je nujna posledica njihove specializiranosti glede hrane.

Tudi tla travnikov, gozdov itd. so biotop za zanimivo življenjsko skupnost; raziskovanja medsebojnih odnošajev živi te skupnosti so se šele začela, ugotovljeno pa je, da gre tu za skupnost živi, kjer ena vrsta drugi pripravlja hrano (kot n. pr. nitrificirajoči bakteriji) ali pa se ena vrsta bavi z drugo. Kar pa nas posebno preseneča, je silna gostota talnega »prebivalstva«: na 1 m² nekoliko vlažnih tal pride do globine 25 cm 54.800 do 88.900 mnogoceličnih živi; če pa upoštevamo še živalske in rastlinske enoceličarje, se prejšnje število vsaj postotno. Človek strmi nad temi množicami živi in njihovo velikansko razmnožljivostjo, ki naj jo sledeči primer še bolj ponazori. Mala enocelična močelka školjčica (*Stylo-nichia*) se petkrat dnevno razdeli na dvoje, torej ima poedinka v enem dnevu 32 potomk, v dveh dneh že 1024, v 30 dneh pa — seveda, če bi vse ostale pri življenju — toliko potomk, da bi se njihovo število napisalo z eno in petinštiridesetimi ničlami (ravno za vrsto »Obiskar« bi bilo tega števila). Za vso to živo gmoto školjčičnih potomk bi bila ne samo zemljina, marveč celo sončna krogla premajhna. Pri višjih oziroma večjih živih je razmnožljivost sicer manjša, a vendar veliko večja, kot si mislimo. Tako n. pr. bi imel mušji par v enem letu mnogo tisoč milijonov potomcev, če bi vsi ostali živi.

Zanimiva so razmotrivanja o številčnih odnošajih med poedinkami posameznih vrst, tvorečih neko biocenozo. Tu velja pravilo: Vsaka vrsta je v dani življenjski skupnosti zastopana z določenim številom poedink, ki je spet v določenem razmerju s številom vseh poedink ostalih vrst. Z drugimi besedami: v neki biocenози se ne more razmnožiti neka vrsta živi, ne da bi to izzvalo izpremembe v številu poedink ostalih živi v isti biocenози. Kadar pride iz kakršnih koli razlogov do večje razmnožitve poedink neke vrste, gredo vsa »prizadevanja« biocenotičnega ustroja za tem, da se zmanjša število poedink prenamnožene vrste. Majhen primer za to! Skandinavski postružnik, glodalec, ki je nekoliko podoben majhnemu hrčku, se kakšna leta, če so za ploditev vremenske razmere ugodne, tako namnoži, da skuša meje svojega življenjskega prostora razširiti s tem, da se seli v manjših ali večjih skupinah, včasih

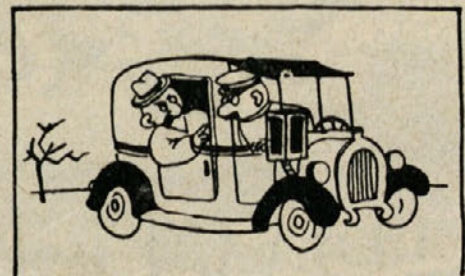
kar v tisoč in stotisočglavih trumah. Na teh potovanjih jih ne morejo zaustaviti ne gore, ne reke, celo morje ne. Postružniki pa ne gredo sami; spremljajo jih razne zveri in ujede, ki se v »postružnikovih letih« tudi silno namnože in ki postružnike zdesetkajo, kolikor niso tega opravile elementarne nezgode in zlasti neka kužna bolezen, tako da od selečih se trum mnogokrat ne ostane niti en postružnik več živ. Prav tako pa se sčasoma zmanjša tudi število zveri in ujed in končni učinek je prvotno stanje biocenotičnega ravnovesja.

Kateri so v prosti prirodi regulatorji naseljenostne gostote, je težko reči. Poleg podnebnih činiteljev in zajedalcev utegnejo biti po mnenju mnogih življenjslovcov v tem oziru najpomembnejše prehranjevalne razmere. Biologija rada govori o »verigah prehrane«, t. j. o zapovrstju organskih vrst, ki so si zaporedoma v hrano. Primer za tako verigo je n. pr.: rastlina — rastlinske ušice — pajki, ki žro rastlinske ušice — ptice pevke, ki se hranijo s pajki — ptice ujede, ki so jim ptice pevke v hrano. Neko drugo nakazuje refren naše znane pesmice, ko pravi: »Lovec lisico, lisica mačko, mačka miško, miš pšenico.« Za verige prehrane je našla biologija zanimivo zakonitost: Število poedink vsake naslednje vrste v »verigi prehrane« je manjše kakor je število poedink prejšnje vrste, s katero se naslednja

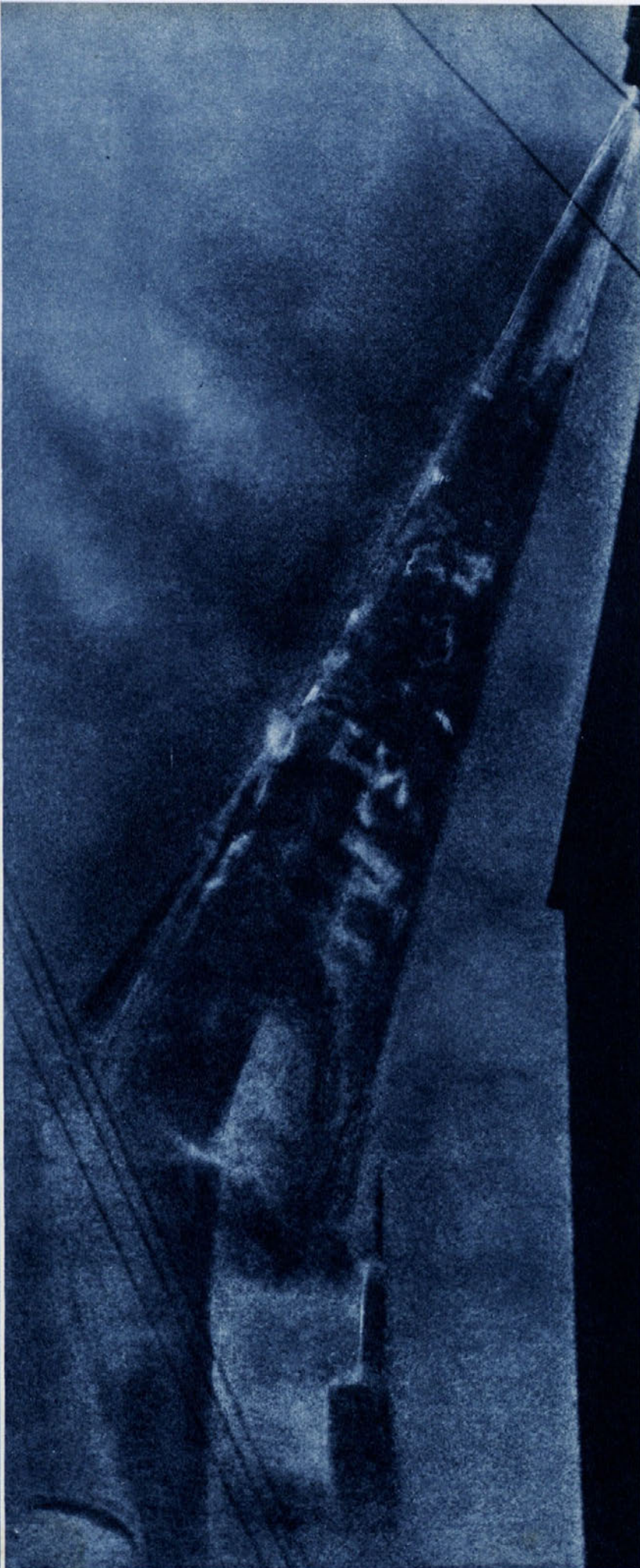
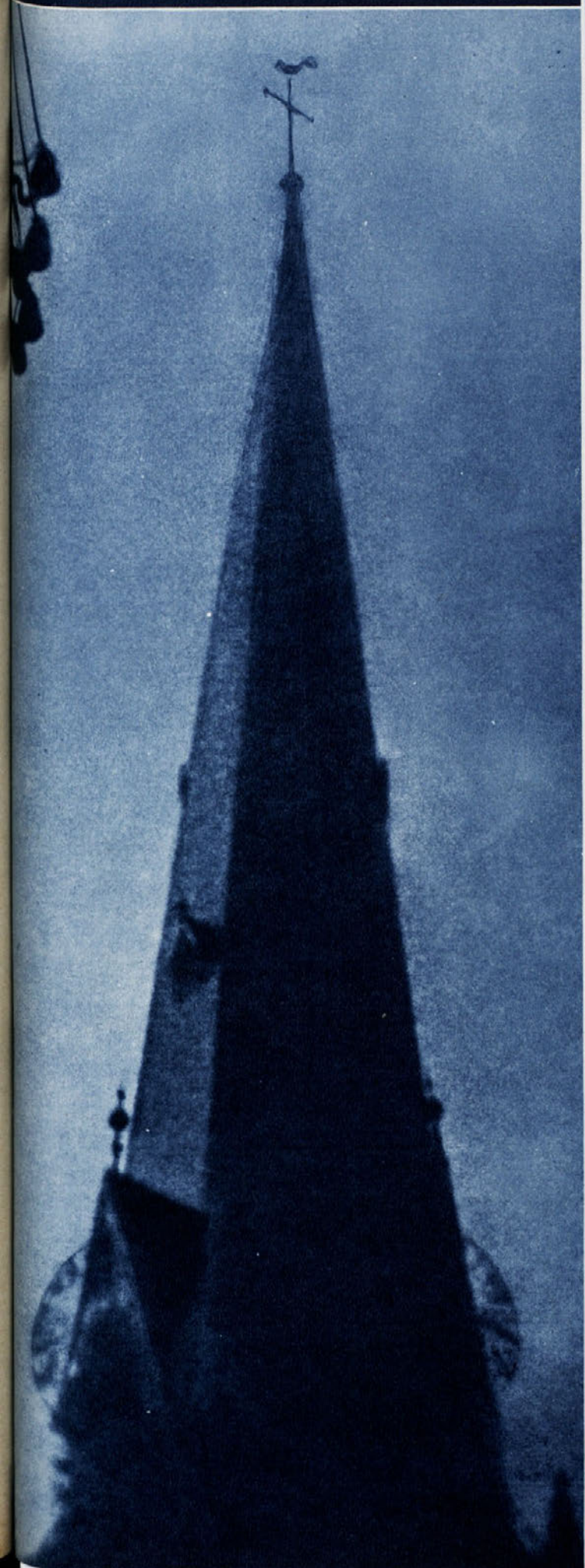
vrsta hrani. Za številčni odnos sam pa je skovan strokovni izraz »piramida števil«, ki naj jo ponazori slika, nanašajoča se na enega izmed najlepših zgledov »verige prehrane«. Zanimivo pri tem primeru je, da protirahitični vitamin D, zaradi katerega tako cenimo trskino jetrno (»ribje«) olje, ni izdelek trske, marveč prvega člana v tej verigi prehrane, alg.

Podobne pravilnosti in zakonitosti obvladujejo tudi življenjski prostor in življenjsko skupnost narodov in držav in za vse primere, ki so bili vzeti iz živalstva in rastlinstva, bi se dalo najti sličnih zgledov iz človeštva.

»Pet kovačev? To je preveč! Peljite me prosim do tistega kraja nazaj, do koder stane voznja samo dva kovača. Od tam najprej bom šel rajši peš!«

Vojske in vsega hudega,
reši nas, o Gospod ...

Iz vojnih grozot na Zahodu: zvonik fran-
coske vaške cerkve, ki jo je zadela bomba.

SLIKE IZ DOMOVINE

1. Cerkev Marije Pomočnice v Rakovniku pri Ljubljani v slovesni razsvetljavi ob zadnjem spomladanskem mirovnem romanju.

2. Parada konjenice kraljeve garde v Beogradu.

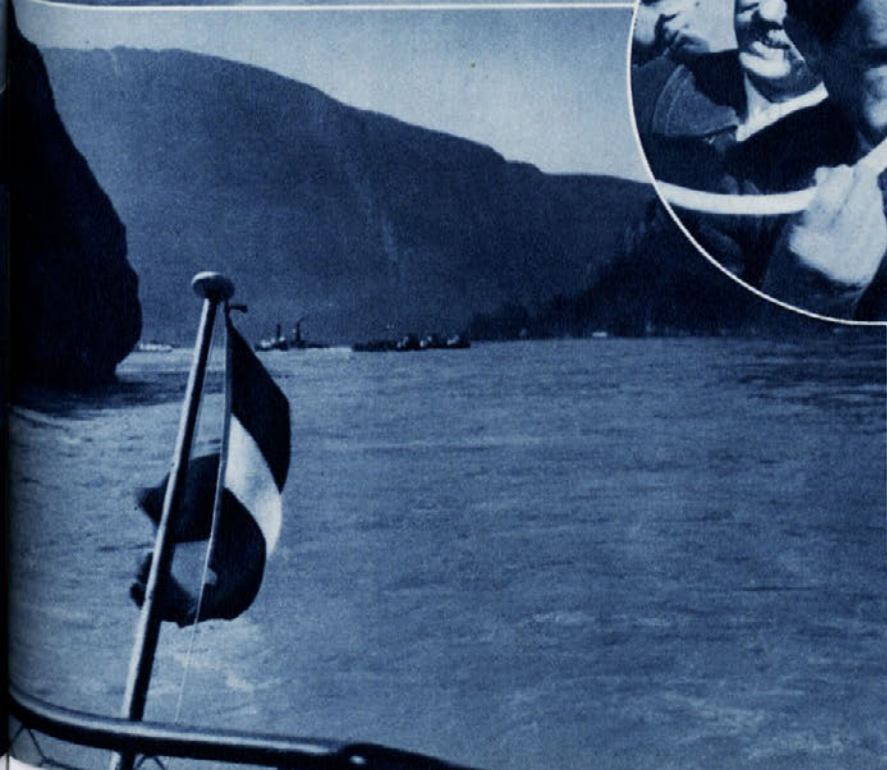

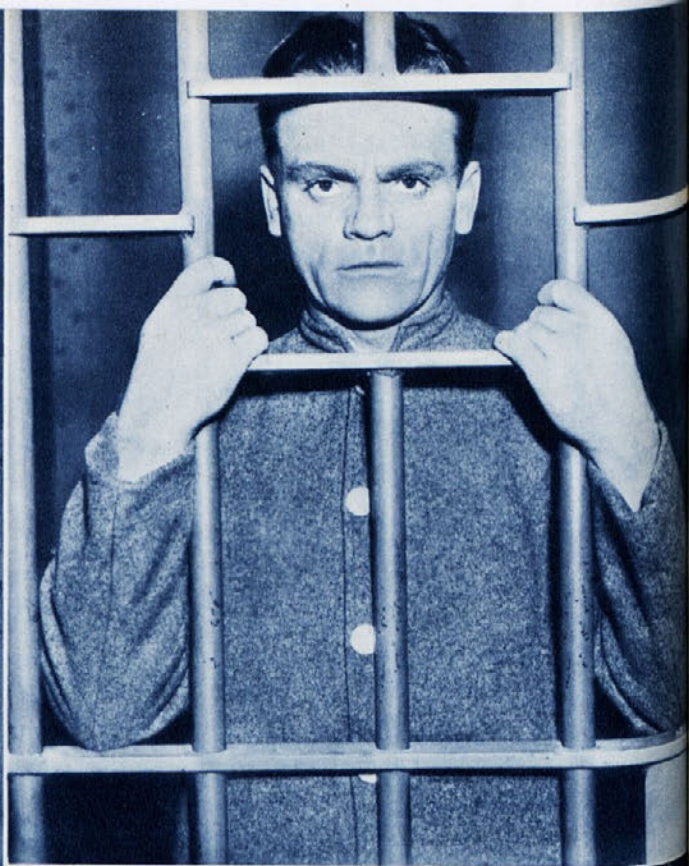
3. Začetek trgovskih zvez med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo: sovjetski poslanik iz Sofije Lavrentijev v Beogradu. Sliki kažeta sestanek poslanika s predsednikom vlade Cvetkovičem ter obisk poslanika in njegove tajnice v nagrobni cerkvi na Oplenici.

Djerdap, vrata do Donave in srednje Evrope

Kakor morje je široka Donava najvažnejša žila Evrope, še po Beogradom. Čim niže plovem po njej tem bolj se oži. O bregovih se vrste ostanki starih trdnjav — n. pr. pri Golubcu — ostanki starih bojev za oblas nad Donavo. — Prebivalci to okoli, ki čakajo na vsaki postaji parnikov, so Vlahi, zdravi, krepki zastavni ljudje. Od tod dalje se Donava vse bolj oži, dokle je v Djerdapu ne stisnejo bregovi z obeh strani, da je podobna ozkemu grlu. Navzlic nevarnim ožinam plovejo skozi Djerdap noč in dan parniki, za njimi pa vrste vlačilcev, ki vozijo romunsko in drugo bogastvo v notranjost Evrope.

*»Obi vsaki
zori umrjem«*

Tak je naslov novega, psi-
hološko in človeško pre-
tresljivega ameriškega
kriminalnega filma, v ka-
terem igrata glavni vlogi
James Cagney, poznan li-
»Angelov garjevih lica-
in mlada Jane Bryan
(Foto Warner Bros).

Kot slap tihih pesmi se pojavljajo v slovenski poeziji zadnja leta srčno lepe pesmi Severina Šalija. Šele pred dvema letoma je nastopil v Dejanju in Domu in svetu, katerega glavni pesnik je že obe zadnji leti. Tihe so te njegove prve pesmi, vse pogreznjene v lepoto stvarstva, v mehko čustvovanje, v lesk pokrajine in neba, pa ozarjene z neko žalostjo, ko je molil žalostinke pred katafalki črnimi v jesenske dni, ko se spominja matere in njene smrti, domače vasi in borov za vasjo. In prav gotovo, da

je tudi nekaj sorodnosti med njim in Kosovelom. Kakor pokojni pesnik kraških razpoložen je ves predan melodiji in tihemu prisluškovanju srčnih utripov, le da je Kosovelova pesem bila vse bolj časovno sodobna, Šali pa šele boječe prehaja v sodobno problematiko (Večerna pesem), ko poje:

Dragi moji dedje, ki ste skromne hiše tukaj si gradili, brazde zaorali — kdo nad njimi svoje temne znake riše in grozi semenom, ki ste jih sejali?

Ali res ognjišča bomo pogasili, mučeni od časa znamenj in tesnobe? Ali res planjave bodo nam pokrili križi, posejani na tihotne grobe?

Vsa Šalijeva pesem je zavita v neko mehko žalost, v kateri se meša stvarnost s slutnjo zapredmetnosti, luči iz skrivnostnih daljav, ki so blizu našemu srcu in naši duši. To so mavrična razcvetja, je slap tišine, ves v bleskih izbranih besed in čistih rim, melodije in lepote.

Slap tišine je krstil Šali svojo prvo zbirko, ki se sedaj tiska: pa bi je tudi lahko Brušena vaza ali Luč v predmetih ali kakor koli. V samotni doživlja svojo nežno ljubezen, ki je iskanje dveh v eno sozvočje, kakor poje sam v pesmi Tebi:

Naj bom ti plamen. Sebi ga utrni in znova v svoji duši me prižgi. Vsa nežna me z ljubeznijo ogrni, da bom začutil bistvo vseh stvari.

Naj bom ti pesem, ki je njen odmev potopil s tvojim v eno se sozvočje. Naj bom ti veter, ki je ves odmev želja in dni položil ti v naročje.

Sla bova vdana v radost in zorenje in, ko bo zadnji moj umiral dan, bom še kot cvet, ki je izpil življenje, se nagnil ti na tvojo srčno stran.

To svoje ljubezensko čustvovanje potaplja v sijajne večera, v mrak samotnih poti, v večer in noč, polno sanj in zvezd, v maj in jesen. Toda njegova pesem ni sentimentalna, je globoka in čustvena in se dotika najtišjih strun srca in najglobljih doživetij ljubezni, ki ni iskanje strasti, temveč duhovnega sozvočja, pot dveh v tempelj Darovanja. Tako je njegov ljubavni cikel čista poezija in čista ljubezen, ko bi dekle:

poljubil te, ti dal na čelo križ.

V drugem delu so njegova prelepa doživetja pomladi, maja, jeseni, padanja snega v zimi, ki je gotovo ena njegovih najboljših pesmi, dalje razpoloženja dobe in časa, ko je nekdo dneve pregnil s črno žalostjo, da so kot katafalki črni. Metafizična žalost je razlita nad temi »verne dušnimi« pesmimi, h katerim spadajo tudi

žalostinke za materjo. So pa tu tudi večje pesmi o domačem domu, kot se mu kaže v nočnem prividu z vsemi umrlimi stanovalci, ki žive v njegovi duši in spominu in mu zapuščajo v dediščino skrb za domačo zemljo. In to zemljo prednikov, sodobnikov in potomcev vidi v nevarnosti v Večerni pesmi, ki smo jo že zgoraj citirali in v kateri prosi Večnega:

o, ne izpusti zemlje naše iz naročja!

V zadnjem delu zbirke pa so Šalijeva apostrofiranja predmetov izven njega, toda tesno spojeni z njegovo dušo in doživetjem. Tu je pesem o molitveniku, ki se mu razvije v čustven spomin na materin poljub in vele roke. Tu pesem o vazi, ki zastoče, ko se mu razbije v roki, v dvoumen klic srca: Nada.

Tu so pesmi na domačo vas, na predmete, kar izpričuje Šalijeva stvarno usmerjenost, ki pa jo zna obdati s čustvenim osebnostnim gledanjem, jo zna pesniško pridvigniti in približati našemu srcu njega notranje bistvo, notranjo luč.

Lahko bi navajali zglede, lahko bi opisovali z literarno zgodovinskimi izrazi in termini njegovo poezijo, toda zdi se mi, da že ti zglede, ki smo jih podali, in ta kratka vsebina zbirke more dati bralcu lepe književnosti in pesmi še posebej vsaj malo pogleda v Šalijevo žametno pesem, ki bo gotovo v slovenski književnosti pomenila veliko vrednoto, v vsakem bralcu pa vzbudila velik lepotni užitek.

Ko bo ta mesec izšla v lepi obliki zbirka »Slap tišine«, se bo častno uvrstila med slovensko pesniško blago. To trdimo že sedaj, ko jo naznanjamo.

Nemški tank na pohodu. Take jeklene pošasti, ki jim puha strašen ogenj iz nozdrvi in ki s svojimi kremplji grebejo po zemlji, prekašajo po strahotnosti podobo ljudske preroške domišljije o bodočih zmajih.

Moda + Žena + Družina

4

1

2

3

Kaj lahko naredimo iz bele poročne obleke

Marsikatera izmed naših mladih nevest bi se rada poročila v bellem, ampak kaj, ko so stroški preveliki in le malo jih je, ki si lahko privoščijo luksuz. Seveda poročna obleka iz bele, težke svile z dolgimi rokavi in še daljšo vlečko je res nekaj lepega samo za enkrat — a kaj naj potem počnemo s tako dragoceno toaleta? Danes si prav res ne moremo privoščiti tega, da bi svojo poročno obleko obesile takoj po poroki za vedno v omaro, kakor so to delale naše babice, da bi jo kdaj pozneje mogoče kazale začudenim vnukinjam.

Naša skica prinaša nekaj praktičnih modelov, kako porabimo poročno obleko. Torej kar se tiče tvoriva. Zakaj bi morala biti vedno ravno gladka, bleščeča se svila. Čepke učinkujejo vsaj tako praznično in imajo še to prednost, da jih lahko pozneje povsod porabimo. Poročno obleko (1) si zamisljamo spredaj visoko zaprto, skoraj brez rokavov. Krilo se tesno prilega bokov in je od kolen navzdol bogato zvončasto. Obleka se zapenja na hrbtu, kjer je prerezana do pasu. Kot dopolnilo oblečemo bel bolero iz težkega krepa, ki ima dolge rokave. Krona iz belih cvetlic nadomešča običajni mirtini vence in je pritrjena na lase z belo svileno mrežo, ki je letos posebno v modi. Bogato naguban pajčolan iz belega tila, ki sega do tal, spada tudi k poročni obleki.

Če ste te vrstice pazljivo prebrali, si že lahko mislite, da bo iz poročne obleke nastala elegantna poletna večerna toaleta. Da pa ne bo videti preveč »poročna«, jo okrasimo s široko pentljo iz barvastega tafta in jo izpopolnimo s kratko jopico iz enakega tvoriva. Svilnastosinja, črešnjevordeča ali pa živozelena se posebno lepo podaja k beli čipkasti obleki (2).

Seveda ni nujno, da spremenimo poročno obleko ravno v večerno. Lahko jo spodaj odrežemo, dobili bomo dovolj blaga, da naredimo dolge rokave in razširimo krilo na bokih. Se širok črn pas in — elegantna popoldanska toaleta za vroče poletne dni je gotova. Če jo pa pobarvamo temnosinje, svetlosivo ali rjastordeče, ne bo nihče več spoznal v tej popoldanski obleki nekdanje poročne obleke (3).

Cvetno krono z mrežo in beli bolero pa bomo lahko oblekli k vsaki barvasti svileni obleki (4).

Od vsega nam ostane le še tilast pajčolan, katerega pa lahko uporabimo na najrazličnejše načine. Iz njega lahko naredimo večerno bluzo, katero nosimo k črnemu krilu, če hočemo biti še bolj praktične, ga pa porabimo za zavese v otroški sobi, za posteljno pregrinjalo ali kaj drugega.

Za kopanje in šport

1. Obleka za sončenje sestoji iz temnomodrega zgornjega dela, ki je prekrižan na hrbtu in iz belih platnenih hlačk, ki imajo spredaj našita dva ploščata žepa.

PFAFF
ŠIVALNI STROJI

IGN
VOK
LJUBLJANA

TAVČARJEVA 7. TELEFON 2687

2. Kopalna obleka za mlado deklico iz rdeče in belo pikčastega tobralka. Potrebujemo 2.80 m enojne širine.

3. Obleka za k morju iz rožnatega kretona, z globokim izrezom na hrbtu. Prednjik ima naramnice, ki se zapenjajo na tilniku in so skrite pod ovratno rutico.

4. Ta model lahko izdelamo v eni ali dveh barvah. Obe polovici prednjika sta toliko podaljšani, da ju zavežemo na tilniku v preprosto pentljo.

5. Zelo praktična platnena obleka, ki jo lahko oblečemo tudi čez kopalno obleko na poti v kopalnišče. Prednja dela sta krojena močno navzkriž, tako da ju lahko zavežemo na bokih s pentljami.

6. Kopalni plašč iz grobega platna je obrobljen z 2 cm širokim trakom v kontrastni barvi. Ukrojen je rahlo zvončasto in se zapenja z enim samim gumbom.

7. Preprosta obleka iz rožastega kretona, ki se zapenja spredaj. Ovratnik in pas iz belega pikčaja.

8. Ta komplet, ki je primeren tudi za starejše dame, je narejen iz belega angleškega platna ali šantung-svile. Dopolnjuje ga ohlapna jopica iz istega tvoriva.

9. Obleka za sončenje iz črtaste svile ali lahkega jerseyja, z globokim hrbtnim izrezom. Črte na prednjiku teko ravno, na stranskih delih in na hrbtu pa poševno. Široko krojen bolero z dečjim ovratnikom kot dopolnilo.

10. Obleka za tenis iz belega platna je brez rokavov. Krilo je razširjeno z gubami. Prednjik v obliki plastrona je dvojen. Rdeč lakast pas.

11. Kratke hlačke iz belega ali temnomodrega platna z naramnicami. Preprosta bluza iz črtaste svile z dečjim ovratnikom.

12. Dolge hlače iz svetlosive flanel ali platna, ki se ne mečka, s telovnikom. Pletena jopica ali nicky majca v kontrastni barvi.

13. Dolge hlače iz temnomodrega volnenega blaga. Športna bluza iz belo-modro pikčaste svile ima dva našita prsna žepka. Rdeč usnat pas.

Klobuček in plašček za vašo hčerko

Bel platnen piké je zaradi svežosti res najbolj primerno tvorivo za otroški poletni plašček. Naša slika predstavlja model za 2- do 3-letno deklico, ki je krojen bogato zvončasto in ima spredaj in na hrbtu skupino gub, ki so pritrjene z barvastimi okrasnimi šivi. Sedlo in sprednji del sta vkrojena v enem in obrobljena z barvasto vezeno borduro. Prav tako manšete na rokavih in preprosti dežji ovrtnik, ki ima na vsaki strani vzoren motiv v obliki osmerokrake zvezde.

Okrasni šivi, s katerimi so pritrjene gube, so zelo preprosti. Izdelani so iz bleščeče prejice v rožnati ali svetlosinji barvi. Najprej zaznamujemo na blagu del, ki naj bi bil nabran, s pikami, ki so oddaljene druga od druge po 8 mm (na našem modelu so vsega skupaj 4 vrste). Nato nabremo z belim sukancem vsako vrsto posebej, tako da naredimo izmenoma en velik vbod zgoraj in en droben spodaj, točno tam, kjer smo prej zaznamovali pike. Na koncu vrste zategnemo nit in sicer na eno tretjino širine blaga. Nato izvzamemo z barvasto prejico vozle, ki držijo posamezne gube skupaj, kakor kaže naša slika.

Klobuček, ki dopolnjuje plašč, je tudi iz belega pikéja in je krojen zelo praktično. Če ga hočemo oprati in zlikati, ga kar odpnemo na tilniku, kjer se stranska dela zapenjata na srednji del, ki ima prišit gumb. Oglavje klobučka je podloženo z batistom, rob pa s pikéjem. Vezana motiva, ki krasita ovrtnik plašča, se ponavljata tudi na klobučku. Isti model lahko izdelamo tudi iz belega barhanta, ki je nekoliko toplejši, tako da ga bo otrok nosil lahko tudi v jeseni.

KUHINJA IN GOSPODINJSTVO

Konzerviranje jajc za zimo.

Se vedno je dosti gospodinj, ki se ne morejo odločiti, da bi pozimi uporabljale pri kuhi vložena jajca. Pri tem pa ne pomislijo, da bodo morale pozimi plačevati jajca še enkrat draže, če ne več in da tudi ta jajca ne bodo vedno popolnoma sveža. V vodno steklo vložena jajca nimajo nobenega priokusa (v apnu shranjena imajo pust okus). Iz beljakov stepemo lahko prav tako trd sneg, ne moremo jih samo kuhati mehko in trdo, ker rada počijo. Pri vlaganju je treba paziti na to, da so jajca sveža, da ne vložimo v kozarec kako počeno jajce, ker bi se to gotovo pokvarilo, kakor tudi ostala jajca, ki so v isti posodi. Jajca umijemo, jih s krpo obrišemo in jih položimo v večje steklene, lončene ali emajlirane posode. V veliki skledi zmešamo vodno steklo in vodo. V kakšnem razmerju to naredimo, nam povedo v drogeriji, ker ni vsako vodno steklo enako močno. Za petlitrski kozarec, kamor lahko naložimo približno 50 jajec, potrebujemo četrto litra vodnega stekla in desetkrat toliko vode. Razredčeno tekočino polijemo čez jajca; vsa jajca morajo biti pokrita s tekočino. Kozarec zavežemo z navadnim papirjem in jih postavimo na zračen, hladen in temen prostor. Tako shranjena jajca ostanejo dobra leto dni.

Kumarice v kislu.

Prve kumarice, nabrane v suhem vremenu, so dosti lepše in se ne pokvarijo tako radi kakor one, ki jih natrgamo v poznem, deževnem poletju. Kumarice, ki jih hočemo shraniti v kislu, položimo za nekaj ur v mrzlo vodo in obrišemo vsako s čisto krpo. Očiščene naložimo na gosto v kozarec. Na dno kozarca in med kumarice položimo višnjeve liste, malo zeleno papriko, cel poper, svežega čebulčka, kak košček hrena, zelene sladkega janeža in zrnce modre galice. Prej smo si že pripravili dobrega vinskega kisa, v katerem smo skuhali sol, in sicer na 1 liter kisa dve veliki žlici soli. Ohlajen kis vlijemo po kumaricah. Zrnce modre galice, ki smo ga dali v vsak kozarec, ohrani kumaricam živo zeleno barvo. Kozarec zavijemo s celofanom. Če se kis posuši, dodamo novega, ki pa mora biti seveda tudi prekuhan.

Marmelada iz marelic.

Marmelada iz marelic je ena najokusnejših, kar jih poznamo, posebno za krofe in fine močnate jedi. Če hočemo, da je marmelada lepo svetla, jo moramo kuhati čisto malo časa, zato

pa ji moramo dodati čim več sladkorja, da se nam ne pokvari. Na 1 kilogram marelic brez koščic računamo 90 dkg sladkorne sipe. Marelice najprej operemo in jim odstranimo koščice. Tudi kar je gnilega skrbno odrežemo. Za marmelado so boljše bolj zrele marelice, ker so bolj sladke. Oprane marelice naložimo v posodo, kjer se bo kuhala marmelada, in sicer eno plast marelic in eno plast sladkorja ter postavimo posodo za 24 ur na hladen prostor. Medtem se nacedi toliko soka, da marelice brez skrbi postavimo na štedilnik. Moramo jih seveda ves čas pridno mešati z novo leseno kuhalnico. Ko je sadje razkuhan (čez 20 minut), potegnemo posodo proč od ognja in marmelado naglo pretlačimo skozi sito ali kako drugo pripravo. Končno dodamo še precej sok ene citrone in napolnimo kozarec z vročo marmelado. Da nam kozarci ne popokajo, jih prej na štedilniku malo segrejemo. Ko se je marmelada v kozarcih popolnoma shladila, jih zavežemo s celofanom in postavimo na hladen temen prostor. Taka marmelada se nam ohrani nepokvarjena tudi dve leti.

Pasteta iz govedine.

Ostanke kuhane govedine ali pečenke (okrog 30 dkg) zmeljemo na strojčku. Medtem pražimo žlico na drobno sesekljane čebule na veliki žlici masti. Ohlajeno dodamo mesu, 6 dkg surovega masla penasto vmešamo z enim kuhanim in pretlačnim jajcem, nasekljamo še 2 dkg kapere, vse to dobro zmešamo z mesom in primerno popoprano in osolimo. To zmes stlačimo v porcelanast lonec ali skledo in jo polijemo z 2 dkg raztopljenega surovega masla in postavimo čez noč na hladno. Prihodnji dan zvrnemo pasteto na steklen krožnik, jo obdamo z redkvicami in serviramo s solato za večerjo.

Jagodna torta.

3 cela jajca in 8 dkg sladkorja stepamo nad vrelo vodo toliko časa, da postane zmes mlačna, potem stepamo na hladnem, da se zgosti, vsega skupaj 20–30 minut. Nato primešamo 8 dkg moke in 2 dkg raztopljenega masla. Zmes spečemo v dobro pomazanem modlu za torte. Ohlajeno torto prerežemo čez pol ter jo namažemo s sledečim nadevom: 1/2 l jagod zmešamo z 10 dkg sladkorja in 1/2 stepene smetane. Torto povrhu posipujemo še s sladkorjem.

Češnjev kompot z žganjem.

Če nimamo Weckovega aparata za vkuhanje sadja, pripravimo češnjev kompot za zimo takole: 1 1/2 kg sladkorne sipe kuhamo 10 minut v 1 1/2 l vode. V to stresemo 5 kg zdravih, trdih češenj, da naglo prevro. Najbolje, če to naredimo v treh delih, ker moramo sicer predolgo čakati, da vse češnje zavro in bi one, ki leže na dnu, medtem že razpokale. Češnje hitro pobereemo iz soka, da se shlade. Tudi sok naj bo popolnoma hladen, ko mu primešamo 1/2 l čistega alkohola, slivovke ali ruma in 5 g salicila, raztopljenega v malo žganja. Hladno sadje naložimo v kozarec (so lahko veliki, ker se kompot ne pokvari, četudi ne porabimo vsega naenkrat), polijemo s sokom in jih zavežemo. Pred uporabo sok razredčimo z vodo. Tak kompot ostane dober vse leto, seveda ni primeren za otroke.

Nekaj dobrih nasvetov za nego las

Prepogosto umivanje škodi lasem, ker jih izsušuje. Pa tudi za masne lase je čisto umivanje škodljivo, ker milo draži kožo, da izloča še več masti. Enkrat na mesec ali celo samo vsakih šest tednov popolnoma zadostuje, da si operemo glavo, seveda pa moramo lase negovati in česati vsak dan sproti.

Lase je treba vsak dan temeljito krtačiti, in sicer začnemo na vrhu glave in krtačimo proti koncu las na vse strani. Za blondinke je zlasti priporočljivo, da si lase enkrat tedensko napudrajo s pudrom za suho umivanje las, ki se dobi v drogerijah. Nato je treba lase temeljito prekrtati, da dobijo lesk in se ne sprjemajo.

Glavnik naj bo čim gostejši, kar je posebno dobro za lasišče, kajti česanje z gostim glavnikom pospešuje obtok krvi, kar je velike važnosti za rast las. Če uporabljamo za nego lasišča kako tekočino, n. pr. brezovo vodo, je zelo priporočljivo, da pred uporabo lase skrbno prečešemo z gostim glavnikom. To popolnoma nadomešča masiranje glave, katero le ovlažimo s koščkom vate, ki je namočena v brezovi vodi, ne da bi kaj drgnili lasišče.

Če so vaši lasje lepo enakomerno sivi, je to samo okras in je vsako barvanje neumnost. Paziti je treba le, da ne postanejo rumeni, kar je posledica prepogostega umivanja ali pa železnega kodranja. Če pa imate le nekaj sivih las na sencih, se da nadaljnje sivjenje preprečiti s tole tekočino: 60 g rdečega vina in 1 g železnega sulfata zavremo in pustimo vreti 1 minuto, nato mešanico shladimo in damo v stekleničico. Lase je treba namazati dvakrat tedensko in pustiti, da se posuše, ne da bi jih obrisali.

Če se vam lasje na koncu celo cepijo (kar je navadno posledica trajnega kodranja), je dobro, da večkrat postrizete konce las in sicer 0.50 do 1 cm.

Umivanje glave, ki naj ne bo, kot smo že omenili, prepogosto, je seveda zadeva zase. Najbolje je, če vzamemo deževnico, druga voda vsebuje preveč apnenca. Dobro je, če pridenemo vodi malo Luksa, Zenske hvale, kar tudi zmehča vodo. Najvažnejše pa je seveda izpiranje. Sok dveh limon, pol kozarca kisa, zavrelca iz kopriv ali kamelic, so sama že preizkušena sredstva za izpiranje las.

Proti izpadanju las je zelo učinkovito mazanje s tole mešanico: 3 velike žlice ruma, 1 malo žlice ricinovega olja, pol kavne žličke petroleja in nekaj kapljic sivkinega (lavendel) alkoholata.

Knjiga o »zdravju iz rož«

Jugoslovanska knjigar-
na si je nadela nalogo, dati
našemu ljudstvu v roko
njigo, ki naj mu bo kaži-
pot in svetovalec v iska-
nju, nabiranju in uporabi
domaćih zdravilnih rastlin.
Pred kratkim je namreč v
njeni založbi izšla knjiga:
»Naše zdravilne rastline«,
ki jo je napisal prof. Fran-
ce Mihelčič.

Zdravljenje z zdravilni-
mi rastlinami je kos ali
del narodnega običaja. Sāj
se je prav ta način zdrav-
ljenja ohranil med tistimi,
ki so z materjo naravo v
najtesnejši zvezi. Brez dvo-
ma se je opirala uporaba
rastlin v zdravilstvu zgolj
na izkustvo. Zdravilne moči
rastlin so čisto pripisovali
bogovom in tajnim silam.

Zlasti so igrale skrivne sile važno vlogo, če je bila barva
rastline v zvezi z boleznijo.

Pred desetletji se je uporaba zdravilnih rastlin v
zdravilstvu umaknila v laboratorijih prirejenim zdra-
vilom. Vzrokov za to je več in morda ni najmanjši
prezir vsega, kar je prihajalo s »kmetov«. Če je kdo
govoril o zdravilni moči kake rastline, so se mu na-
predni meščani smejali in ga smatrali za nazadnjaka.
Nič manjši vzrok pa je bilo tudi dejstvo, da so za
zdravljenje kemijsko sestavljena zdravila bolj prilična,
udobnejša.

Vendar je to naziranje zdaj že močno splahnelo. In
prav dandanes se vrača tudi moderna zdravniška veđa
k zdravilnim rastlinam. O tem predmetu imajo mnogi
veliki narodi ogromno literaturo. Pa tudi Slovenci ne
zaostajamo za njimi. Izšlo je že več knjig, ki se bavijo
z opisovanjem zdravilnih rastlin. Ta nova knjiga se
razlikuje od vseh dosedanjih v marsičem.

Avtor si je zastavil nalogo, ne le ljudi seznaniti z
zdravilnimi rastlinami, marveč jim tudi podati navo-
dila za nabiranje, sušenje, shranjevanje in uporabo.
Vse to podaja v prvem delu knjige, kjer izraža tudi
željo, da bi naši ljudje spoznali važnost zdravilnih ras-
tin, ki rastejo pri nas, da bi uporabljali le te, ne pa
tuje, ki so čisto manjvredne od naših.

V drugem delu opisuje zdravilne rastline. V naslovu
vsake poda slovensko znanstveno ime, ki mu doda še
več imen, ki so v rabi med ljudstvom, nato latinsko in
nemško.

Sledi kratek in jedrnat opis rastline. Piscu ni šlo za
tem, da bi napisal čim več, marveč da bi podal res to,
kar je neobhodno potrebno za spoznavanje rastline.

Kot posebna točka so »lastnosti« rastline, to je tisto,
kar stori, da velja rastlina kot zdravilna. Zatem prihaja
»uporaba« rastline in sicer le navodila, ki jih priznavajo
tudi zdravniki. Zanimivo je tudi, da podaja pisec pri
nekaterih rastlinah tudi sodbo naših prednikov glede
zdravilne moči te ali one rastline.

V tretjem delu knjige je kratek opis bolezni ter
vzrokov bolezenskih pojavov in nekaj navodil za zdrav-
ljenje.

Končno je podan po abecednem redu sestavljen se-
znam opisanih rastlin in bolezni.

Prav lepe so slike, ki so priložene knjigi v barvnem
tisku.

Zeleti bi, da bi knjiga naletela na veliko razumeva-
nje pri našem ljudstvu, ki mu je namenjena.

Za primer, kakšna je knjiga, navedimo iz nje n. pr.
popis lipe.

Lipa (malolista ali lipovec in velelista). — *Tilia*
parvifolia, *grandifolia* ali *platyphyllos*. — Winter-, Som-
mer-linde.

Ime: Najbrž prihaja latinsko ime »*Tilia*« od grškega
»*ptilon*« = perut, zaradi krovne lista, ki je zrasel
s cvetom, kot nekaka perut, »*parvus*« = majhen, »*gran-*
dis« = velik, »*platys*« = širok, »*phylon*« = list, torej
širokolistna.

Opis: Lipa je mogočno, do 20 m visoko drevo,
močno združeno z našim slovenskim narodom. Že naši
dedje so se zbirali pod mogočnimi lipami, prinašali pod
njimi daritve bogovom, sklepali za srenjo važne sklepe,
pričakovali od bogov odločitve, naj gredo v boj ali ne.
Pa tudi dandanes najdemo v naših vaseh mogočna li-
pova drevesa, navadno blizu cerkva, kjer še dandanes
modrujejo očanci modrovine in zbija brezskrbna mla-
dina svoje šale. — Deblo ima debelo, hrapavo, raztrga-
no lubje temnosive barve, in premenjalne, vegasto srča-
ste, priostrene, na robu napiljene, zgoraj živozelene,
spodaj modrikaste liste, ki so pri velelisti lipi nekoliko
večji od listov maloliste. — Bledorumeni cveti maloliste
in rumenorjavi veleliste so zbrani (do petnajst pri malo-
listi, tri do sedem pri velelisti) v kobulih na skupnem
peclju.

Cvete: Malolista lipa ali tudi lipovec cvete v ju-
niju; velelista pa kakih štirinajst dni preje.

Raste po drevoredih, ob hišah, cerkvah, pa tudi
ob vodah.

Nabiramo cvete s svetlorumenimi, kožnatimi,
krovnimi listi v juniju in juliju.

Lastnosti: Cveti vsebujejo hlapno olje, precej
sluzi; vpliva posebno na kožo in pospešuje
zlasti potenje, lajša bolečine pri krčih, pospešuje
pa tudi nekoliko prebavo in delovanje ledvic.

Uporaba: Zato uporabljajo v domačem zdravil-
stvu lipovo cvetje, ki ga kuhajo v čaj (2–3 gr na sko-
delico vode, 2–3 skodelice na dan) pri vseh prehladih,
ki so združeni z vročino in je potrebno potenje. Tako
n. pr. pri prehladu dihal (pljuč, bronhijev, grla), pri
kašlju in hripavosti in nahodu, pri prehladu preba-
vil (želodca in črevesja) ter ledvic, pri revmi in ishia-
su, da celo pri vodenici. Priporočljivo je dodati lipo-
vemu cvetju še bezgovega cvetja ali kamilic, ali pa
češnjevih pecljev; pa tudi mačeha, rman, lapuh ali
krčnica pridejo prav.

Zunanje uporabljamo oglje, zato da potresamo
z njim rane in čire, pa tudi notranje pride v poštev
pri napevanju, povračanju, glavobolu, driski in celo
pri zastrupljenjih. Priporočajo ga tudi pri jetiki, raznih
obolenjih jeter, žolča in pri preveliki kislini v želodcu.
V ta namen vzemi 1–2 noževi konici oglja v mleku
in izpij malo kasneje kak čistilni čaj (krhlika itd.).

Stolčeno ličje ali pa sok iz ličja polagajo na rane
in čire. Pravijo, da »dobro celic«.

Razočaranje

ali spoznanje kaznjence, ki je pet in dvajset let kopal
rov iz ječe...

ŠEMBI LJINE BUKVE

SLOVENSKI LJUDSKI ROKOPIS • PRIREDIL NIKO KURET • ILUSTR. SLAVKO PENGOV

Nazadnje bodo dobili brezbožnega kralja, ki se bo Matjaž imenoval. Pod njegovim vladanjem bodo ljudje čisto Boga pozabili in zapustili, in sicer tako popolnoma, da se bo Bog od njih obrnil in pokončal ljudstvo z žveplenim ognjem, ki bo padal z neba. Živina bo silno tulila

in se bo od groze in strahu po vsem životu tresla. V tem času bodo sonce, mesec in zvezde vse drugače svetili. Ljudje se pa še ne bodo poboljšali in hudičevih del ne bodo zapustili in zavrgli in bodo bogato življenje peljali. Ko bo nekoč sodni dan prišel, se bodo kesali, da so Boga tako hudo razžalili.

Zdaj obiše Salomon Šembiljo, da bi mu povedala in naznanila, koliko časa bo še svet stal in kdaj bo poslednji dan prišel ali dan plačila.

Šembilja odgovori: »Bog še svojim ni dal spoznati, kdaj bo ta dan. Jaz ti pa povem tako: ti si kralj in imaš služabnike, dobre in hudobne. Ali ravnaš z dobrimi prav tako kakor s hudobnimi?«

Salomon odgovori: »Dobrim moram dobro, hudobnim moram hudo storiti, to je, kaznovati jih.«

Šembilja reče: »Ti si resnično govoril, veliki kralj. Ko bi ljudje dobro storili in božje zapovedi spolnjevali, bi Gospod Bog njih leta pomnožil. Ako pa bodo skoz poredno življenje peljali in Ga s tem žalili, jim bo Bog dneve, katere je od začetka sveta pripravil, prikrajšal. Nam ljudem je čisto neznan, kdaj pride poslednji dan. Vem ti pa povedati tiste reči, ki se bodo popred godile in se tudi morajo, in tiste čudeže, ki se bodo videli poprej ko bo poslednji dan.«

Prvo znamenje pred poslednjim dnevom bo, da bodo začele vse stvarjene reči kri potiti.

Drugo znamenje bo, da bo sonce trikrat od večerne strani prišlo, česar se bodo ljudje grozno ustrašili in bodo pokoro delali.

Tretje znamenje bo, ko bo sonce, luna in zvezde tako rdeče postale kakor kri. Zdaj se bodo ljudje spokorili in se bodo k Bógu obračali.

Četrto znamenje bo, ko se bodo vsi gozdovi in vsa drevesa po vsem svetu v enem letu posušila. Zdaj bodo ljudje skesano življenje peljali.

Peto znamenje bo, ko bo zemlja na več krajih gorela in se ugrezala. Zdaj bodo ljudje poslednje ure čakali.

Šesto znamenje bo, ko bodo vode iz globočine zemlje stopile in gorele. Zdaj se bodo ljudje s smrtjo borili, pa še ne bodo umrli.

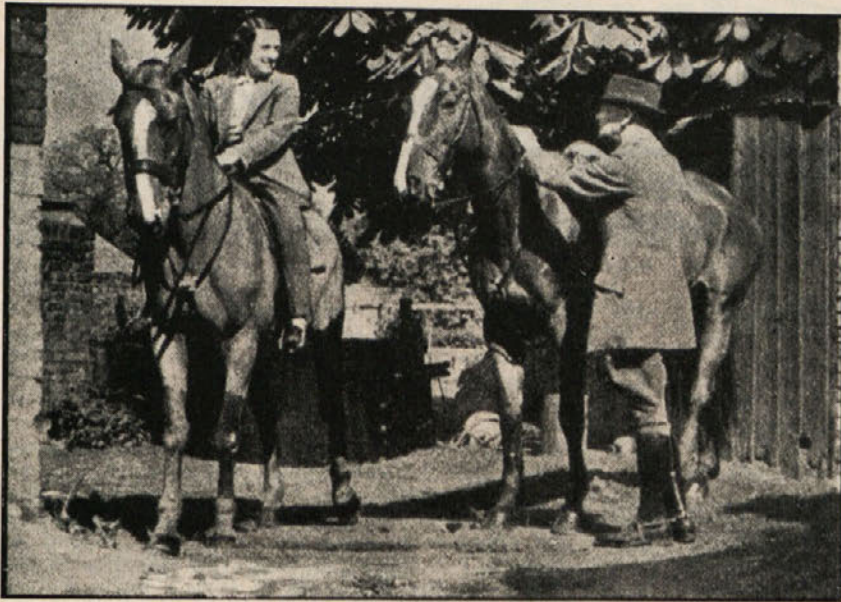
Sedmo znamenje bo, ko se bodo gore in nižave poravnale. Zdaj bodo ljudje od enega kraja sveta do drugega hodili.

Teh sedem znamenj pa bo zagotovo pred poslednjim dnevom prišlo, in še bolj bodo strahovita kot jih jaz tebi, o veliki kralj Salomon, z besedo pripovedujem.

Zakaj pred sodnim dnevom bo grdi Lucifer svojega prihodnjega (?) Antikrista, iz lajdre v Babilonu rojenega, na svet poslal. In le-ta bo ljudstvo od pravega Boga odvrčal, bo vero in nauk Mesijev karal in bo svojo učenost hvalil. Veliko ljudi bo z darili nase potegnil, tako da bo potem svoje učence in pridigarje imel. In jih bo v mnogo dežel poslal, da bodo njegov nauk označevali in Jezusovo vero zaničevali in ljudstvo od nje odvrčali. Zakaj Antikrist bo tudi čudeže delal, ravno tako kakor bi moč od Boga imel, pa bo le moč iz pekla, katero mu bo Lucifer dal. Tiste ljudi, ki jih ne bo mogel k svoji veri pripraviti, bo grozovito trpinčil in žgal in moril. Tako bo veliko ljudi od prave vere zapeljal. Nato ne bo Bog njegovih hudobij gledati mogel. Iz raja bo svoja dva pridigarja in verovalca Njegovih resnic, Enoha in Elija, na svet poslal. In ta dva bosta ljudstvu pridigovala in o Antikristu propovedovala, da je goljufen hudič. Zdaj bo pa Antikrist proti tema dvema svetima možema vojsko vzdignil, ju bo umoril in bosta morala tri dni in pol na ulici nepokopana ležati. Četrty dan ju bo Bog k življenju obudil: neki glas bo iz nebes klical: »Enoh in Elija, vstanita!« In nato bosta v oblaku v nebesa vzeta. In zdaj bo strašno grmenje in huda ura vstala proti 7000 nejevernikom. Le-ti bodo

z bliskom zmešani in čisto zmečkani. Deseti del Jeruzalema bo padel in ostali ljudje se bodo k Bogu obrnili. In zdaj bo veliki angel Mihael iz nebes poslan in bo zgrabil Antikrista in vse, ki bodo vanj verovali, in jih bo na dno pekla vrgel, kakor je s hudobnim Luciferjem naredil. (Dalje.)

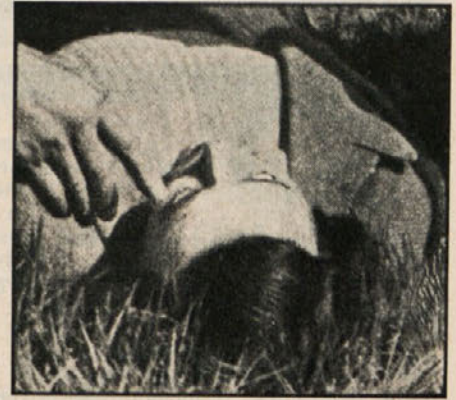

1 Marija Sokličeva je s prav dobim uspehom opravila zrelostni izpit. Na Sv. Petra in Pavla dan jo je njen oči, gospod Vidmar, povabil, da bi skupaj odjahala na daljši izlet. Vsa srečna se je vzpela na konja. »Pazi, Marija, saj veš kako je muhast!« jo je posvaril oči. »Ne boj se, ga bom že znala krotiti!« mu je s smehom odgovorila. Odjahala sta.

2 »Precej časa je šlo vse dobro,« je razlagal Vidmar detektivskemu nadzorniku Kocmurju. »Nenadoma pa je Marijin konj začel silovito besneti, dirjal je ko bi ga vrag zajahal. Ko je konj švignil pod to debelo vejo, se je hotela skloniti — a prepozno. Z vso silo je s čelom treščila v grčavo vejo in padla s konja, konj pa je zdirjal naravnost naprej,« je zaključil Vidmar in detektivu pokazal smer.

Umor? Nesreča?

3 »Čelno kost ima prebito«, je dejal policijski zdravnik, »majhna koščica se ji je zadržala v možgane, da je bila takoj mrtva.« Nadzornik Kocmur je še vprašal Vidmarja, če se ni morda kdo dotaknil trupla razen policijskega zdravnika. Vidmar je dejal da nihče.

4 Nadzornik Kocmur se je na poti v urad namenoma ustavil v bližnji gostilni in se z natakario zapletel v pogovor glede nesreče, o kateri se je kmalu razvedelo. »Strašna nesreča je gospodično Sokličevo doletela, zares! Oči pa se bo kmalu potolažil, saj bo zdaj on dobil tistih 150 tisoč, ki bi jih morala zavarovalnica izplačati njej na njen 21. rojstni dan.«

Detektiv Kocmur je prijavil umor.

Kaj pravite, ali se je Kocmur motil ali ne? Kakšen dokaz je imel, da ne gre za nesrečo?

Reševalcem, ki bodo našli ta dokaz, bo žreb poklonil tri polnilna peresa.

Rešitve pošljite do 15. julija na naslov: Uredništvo »Obiska« (Uganka), Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

Glede rešitve kriminalne uganke v 6. številki glej stran 317.

Tri nove mladinske igre Mirka Kunčiča, ki izidejo te dni pri Jugoslovanski knjigarni v dveh knjižicah, nam znova potrdijo sloves tega priljubljenega mladinskega pisatelja. — Z dramo »Triglavska roža«, ki je bila na letošnji proslavi materinskega dneva v ljubljanskem gledališču deležna polnega priznanja, pa se je Kunčič uvrstil tudi med naše najboljše mladinske odrske pisatelje.

»Triglavska roža«, iz katere prinašamo odlomek, je narodopisna gorenjska igra v štirih dejanjih, ki so postavljena v okolje triglavskega pastirjev med Dovjami in Mojstrano. V tem pravljicnem svetu se dogaja zgodba o Jožku, ki je šel iskat zaklad, pa ga zaloti gorski mož in zapre v svojo votlino. S pomočjo čarovnice in žark-žen ga mati le dobi nazaj, toda le za strašno ceno svojih oči, ki jo zahteva mož Robavs. In tako se Jožek vrne k oslepelii materi.

Toda junaški Jožek gre in po triglavske strminah poišče čudodelno triglavsko rožo in živo vodo, s katero se mu posreči materi vrniti vid.

DRUGO DEJANJE.

4. prizor.

Prejšnji. Puščavnik Sabljica.

Puščavnik Sabljica (star, sključen in naglušen možicelj, z dolgo sivo brado. Na glavi ima obnošeno vojaško čepico, oblečen je v star vojaški suknič in oguljene vojaške hlače. Na nogah ima cikle, v ustih čedro. Prištorklja iz mlina in obstane na pragu).

Pavel (ga prvi opazi in zakliče): Lejte, lejte, puščavnik Sabljica!

Otroci (se hitro obrnejo in obrazi se jim razširijo v veselem smehu. Zivahno pozdravljajo vsevprek): Dobro jutro, stric Sabljica, dobro jutro!

Puščavnik Sabljica (se postavi v naréd in strumno salutira): Bog ga daj, otroci. Le semkaj, le semkaj! Boste kaj žlahtnega povedali.

Otroci (razigrano stečejo k mlinu in skušajo drug drugega prehiteti, da bi dobili prostor na klopi).

Drejč (prisloni dlan k ustom in glasno zakliče): Mi nič ne vemo, stric Sabljica. Vi kaj povejte, vi. Ej, če bi jaz tako po svetu vandral...!

Puščavnik Sabljica (v samodopadenju): Mili Jezus, tisto pa res! Vandral sem pa, vandral. Ves svet sem prevandral. Ali sem vam že pravil, kako sem pod generalom Radeckijem služil?

6. prizor.

Prejšnji. Puščavnik Sabljica.

Puščavnik Sabljica (prištorklja iz mlina s staro, zarjavelo in skrhan sabljo v desnici, ter nadaljuje kar na pragu): Lejte, sabljice smo kar takooole sukali...! (Zavihti sabljo po zraku.)

Drejč (spet sune Joka s komolcem in mu pomežikne): Stric, kako ste pa Lahone sekali?

Puščavnik Sabljica (nastavi uho, kakor da ni dobro slišal): Kaaaj praviš? Kanone?

Drejč (mu od blizu zakriči na uho): Lahone, Lahone.

Puščavnik Sabljica: Aha, Lahone. A kako smo jih? (Naperi kazalec v štor nad potokom.) Lej, tamle je Lahon.

Drejč (nagajivo): I, kje? Tam ni žive duše, stric.

Puščavnik Sabljica: Kako da ne? (Stopi k štoru in ga oplazi s sabljo.) Tole je Lahon. Ali si slep?

Drejč (neugnano): Kaj bo Lahon! Kar pogledajte: štor je, štor.

Puščavnik Sabljica (se razhudi): Ti zgaga nemarna! Seveda je štor, a zdajle si misli, da je Lahon. (Drugim otrokom.) Otroci, ali je Lahon ali ne?

Otroci (razposajeno, vsevprek): Je, je! — Lahon je, Lahon!

Puščavnik Sabljica (Drejču, z zadoščenjem): No, ali zdaj vidiš?! Torej tamle je Lahon, tukajle pa Radecki s svojo vojsko. (Se postavi na desno, dvigne sabljo visoko v zrak in glasno poveljuje:) Regiment, pozor! (Se strumno vzravna, trči s coklami skupaj in poveljuje dalje:) — Regiment, naprej! (Odkoraka in posnema vojaško godbo, kakor da bi svirala bojno koračnico:) Čindaraša, čindaraša, bum, bum, bum! (Spet poveljuje:) — Hura, hura, na boj! (Napravi na vso moč krvoloččen obraz, se z naperjeno sabljo zažene proti štoru in začne udrihati po njem. Nazadnje zasadi sabljo ob štoru v zemljo, se mogočno razkorači in zmagoslavno zakriči:) — Zivijo! Lahon je pobit, zmaga je naša! (Spet posnema vojaško godbo:) — Čindaraša, bum, bum, bum!

Otroci (razposajeno skačejo, ploskajo in vsevprek kričijo): Zivijo! Zivijo!

Puščavnik Sabljica (izvleče sabljo, jo prisloni k mlinu in ves upehan sede nazaj na klop): Eh, otroci, to so bili slavni časi.

Minca (se nagne k njegovemu ušesu in zakliče): Puščavnik Sabljica, pa še tisto od Zatega jezera povejte, da jo bo Tonca slišala.

Puščavnik Sabljica: Od Zatega jezera? (Zavije oči.) Hu, tista je pa grozna. Ali je še nisi slišala, Tonca?

Tonca (odkima): Naka.

Puščavnik Sabljica: No, pa poslušaj! (Pripoveduje na vso moč živo, dramatično, zdaj s povzdignjenim glasom, zdaj skoraj šepetaje.) — V Močilniku nad dovško vasjo, globoko, globoko pod zemljo, kamor še ni stopila človeška noga, leži Zlato jezero. V tem jezeru je zlata, da ga z desetimi barkami ne bi mogli odpeljati.

Tonca (zavzetno ploskne): Joj, toliko ga je?

Puščavnik Sabljica (resno): Toliko, toliko. Pa še nekaj je v tem jezeru: zmaj s sedmimi glavami. V starih časih je tulil noč in dan in malopridne dovške otroke hrustal.

Tonca (s pridržano sapo): Joj, ali res?

Puščavnik Sabljica (resno): Res, res. Zdaj spi, trdno spi že tri sto let. A kadar se prebudi, otroci, kadar se prebudi in s svojim repom zamahne — mili Jezus... (Napravi umetno pavzo, da je dramatični učinek pripovedovanja večji.)

Tonca (v živi grozi): Kaj bo takrat, stric Sabljica, kaj bo takrat?

Puščavnik Sabljica: Takrat se bodo gore tresle kot ob najhujšem potresu. Zemlja se bo udrla in pokopala pod seboj Mojstrano in Dovje. Dovje pojde pod noge, Mojstrana pa v nič. Zlato jezero bo privrelo na dan in zalilo vso dolino. — Tako je prerokoval berač Kokodév, ki je bil velik prerok.

Tonca (v svetem strahu): Pa kdaj bo to, stric Sabljica, kdaj bo to?

Puščavnik Sabljica (se pomirljivo nasmehne in zamahne z roko): Eh, to pa še ne bo tako kmalu. Takrat bodo naše kosti že zdavnaj na dovškem pokopališču trohnele.

(Od desne je slišati meketanje in zvončklanje.)

Tarrascheva obramba

(Šahovska olimpiada v Buenos Airesu)

E. Lundin A. S. Rocha
(Švedska) (Brazilija)

1. Sg1-f5 Sg8-f6

Pravijo, da je Napoleon ljubil tako huzarsko otvoritev. Če je to bila v bonapartskih časih naskakovalna strategija, se je pa danes, v času „sive teorije“, prelevila v bistro čakalno taktiko.

2. c2-c4 e7-e6

3. Sb1-c3 c7-c5

4. d2-d4 d7-d5

Po ovinkih smo dospeli v tako zvano „Semi-Tarraschevo obrambo“, v kateri črni še precej svobodno diha. To prostost mu je beli dovolil s tem, da je razvil takoj oba skakača, namesto da bi vnes igral Lg5.

5. Le1-g5

Zdi se, da je vendarle došel ob pravem času, ker s to potezo zvišuje pritisk na d5, a mojstri so v zadnjih časih dokazali, da poteza ni tako močna, kakor je lepa na pogled.

5. c5xd4!

Beli je nameraval po nekaj menjavah tlačiti črni kmetški stan — osnovna politika belega v Tarraschevi obrambi sploh —, črni pa to takoj prepreči in si pripravlja taktične prilike proti letošnjemu kralju.

6. Dd1xd4

Slabše bi bilo 6. Sf3xd4, ker bi se črni še bolj osvobodil s 6. ... e5 7. Sf3! (Ne pa 7. Sb5, zaradi a6! 8. Sxd5? axb5 9. SxS+, Dxs! 10. LxD, Lb4+ 11. Dd2, Lxd2+ 12. Kxd2, gxL in črni je zaslužil celo figuro. To taktično priliko smo imeli v mislih pri prejšnji potezi.) 7. ... d4 8. Sd5, Le7 ali Da5 + itd.

6. Sb8-c6

7. Lg5xf6! g7xf6

Če bi črni namesto tega igral SxD, potem bi si beli obližnil prste: 8. LxD, Sc2+ 9. Kd2, SxT 10. La5 in črni skakač je ujet.

8. Dd4-h4 d5xc4

9. Dh4xc4 (Td1!) Dd8-b6

10. 0-0-0?

To je pa le preveč tvegano! Beli kralj je močno izpostavljen: oba lovca prežita nanj, vrhu tega pa bo črna trdnjava lahko kralju prišla na imenitno postojanko e8.

10. Le8-d7

11. e2-e3 Sc6-e5!

12. Sf3xe5 f6xe5

13. Lf1-e2 Ta8-c8

14. Dc4-d3

Nekoliko bolj bi bilo Db3.

14. Ld7-a4

15. Td1-d2 Lf8-b4

Črni si je zgradil sijajno pozicijo. Beli ne more več migati. Ozračje je že nabito z elektriko. Zdaj zdaj bo moralo počiti. Grozi seveda Txs+, 17. bXT, La3 mat.

16. Kc1-b1 Lb4xc3

17. Th1-c1 e5-e4!!

Ta šepavi kmetič ima pač zdravo kri!

18. Dd3-d4

Na 18. Dxe4 pride Le6 in LXT.

18. Le3xd4

19. Te1xc8+ Ke8-e7

Beli je položil orožje. Druga črna trdnjava je namreč krita po lovcu, ki je pravkar pohrustal belo damo. Ta poraz je moral Lundina precej boleti.

Sicilska obramba

(Partija iz tekme za prvenstvo Nove Zelandije)

K. Beyer R. G. Wade

1. e4, c5 2. Sf3, Sc6 3. d4, cd: 4. Sd; Sf6 5. Sc3, d6 6. Le2, g6 7. Le3, Lg7 8. 0-0, 0-0 9. Sb3, Le6 10. f3 (do tu gre znana „zmajska varianta“ — za belega trd oreh; namesto pohlevne poteze igrajo navadno f4 z močnim napadom na črno kraljevo krilo) 10. ... d5 (s to osvobodilno potezo pride črni v sicilki najmanj do enake pozicije) 11. Sd5; Sd5: 12. ed; Ld5: 13. c3, e5 14. Dc2, Dc7 15. Tac1, Tac8 16. Dd1, Tfd8 17. De1, e4 18. fe; Le4: 19. Df2, Te8 20. Sc5, Le5 21. Tcd1, Lh2: + 22. Kh1, Lg3 23. Df6, Sd8? 24. Lh6, Le5 25. Se4; Lf6: 26. Sf6: +, Kh8 27. Lg7+ in črni se je vdal. (Na 27. ... Kg7: pride seveda 28. Sd8: + in Sc7:) Krasna zaključna kombinacija!

Španska otvoritev

(Olimpiada Buenos Aires)

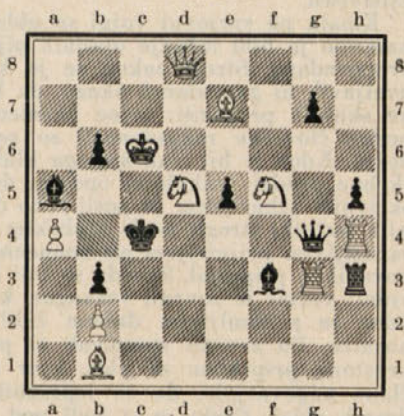
A. Becker R. Cabral

(Nemčija) (Urugvaj)

1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Lb5, a6 4. La4, Sf6 5. 0-0, b5 6. Lb3, Le7 7. De2, d6 8. c3, Sa5 9. Le2, c5 10. d4, Dc7 11. h3, 0-0 12. Lg5, ed: 13. cd; Sc6 14. dc; de: 15. e5, Sh5 16. Le7; De7? 17. De4! črni se je vdal.

Problem št. 15

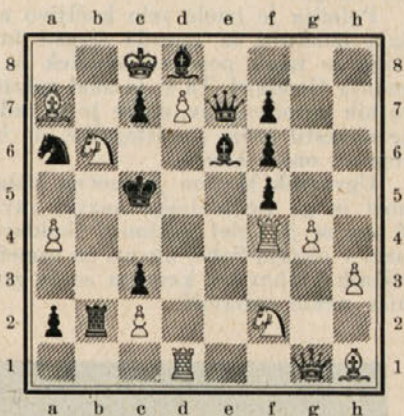
E. Pedersen

Beli matira črnega v dveh potezah.

Problem št. 16

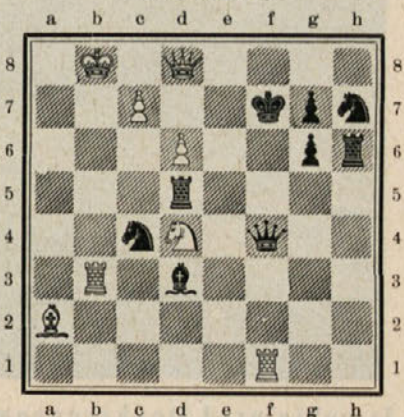
G. Latzel

Beli matira črnega v dveh potezah.

Problem št. 17

C. S. Kipping

Beli matira črnega v treh potezah.

Glede rešitve problemov, imen reševalcev in razpisa novih nagrad gl. str. 317

G. Lafumée

Kraljeva priča

V vseh velikih mestih po svetu najdeš okraje, ki slove po razposajenem ponočevanju in nebrzdanem gonskem veseljačenju. Tak okraj v Londonu je zahodni del tega vele mesta, znan po svojem nenavadnem imenu Soho, kjer naletiš na slavna gledališča in hrupna nočna zabavišča.

Kmalu po svetovni vojni so oblasti izdale zakon, po katerem je bilo točenje opojnih pijač po 11. uri zvečer prepovedano. Strogi zakon se je kmalu kaj »uspešno« uveljavil, ni ga namreč ukaza, da bi ga človeška strast ne skušala pregaziti: tajne beznice in klubska kotišča bedne človeške razuzdanosti so rastle kakor gobe po dežju. Kdor je bil član kakega kluba se je lahko brezskrbno predal vsakršnim opojem do ranega jutra. Tem skrivnim zabaviščem so posli tako dobro uspevali, da so njih lastniki stregli ne le klubskim članom, marveč tudi zanesljivim prijateljem ali znancem, ki jih je kak član povabil in pripeljal. Seveda so bili kljub temu zelo previdni: vratar je zavrnil vsakogar, ki ni poznal gesla, ali kdor je s sumljivim duhom žalil njegove občutljive nosnice. Po zavutih stopnicah si prišel v široke kletne prostore, pripravne za ples, kjer so klubske zvodnice člane nagovarjale, da so izpraznili čim več steklenic dragih pijač. Često so si tudi pod mizami podajali zavojčke s kokainom. Ob mamljivih in strupenih zvokih zamorske glasbe so nato popustila vsa brzda človeške omike in olike, bedniki so se vdajali neomejenemu sladostrostju.

Policija je imela zelo kočljivo nalogo, kadar je skušala iztakniti ta gnezda strasti in zločinov. V okraju Soho so imeli poseben oddelek za to; vodil ga je narednik Goddard. Ta si je znal splesti tako odlično mrežo tajnih poročevalcev, da se je le redkokdaj zmotil, kadar je obvestil svoje predstojnike, da bo treba zagrabit na tem ali onem koncu.

Upravnik Morton je močno čislal Goddardovo spretnost in ga prijateljsko nazval »kralja nočnih klubov«. S tem se je hotel pokloniti Goddardovi oblasti, ki jo je imel v okraju Soho, hkrati pa osmešiti vzdevek »kraljica nočnih klubov«, s katerim se je ponašala neznana lastnica nekih zabavišč.

Upravniku Mortonu
Oddelek C
Vine Street

10. julija.

Spoštovani gospod upravnik!

»Kraljica« se roga Vaši policiji. Nekaj Vam moram sporočiti o delovanju ge. Meyrickove. Najprej to, da sama vodi klub 43, ki je v Gerrard Streetu. Potem to, da njen zet vodi klub »stricov«. Končno še, da ima svoj delež v Viktorijinem klubu. V vseh teh krajih pijejo preko dovoljene ure in prodajajo mamila. Oglejte si kdaj te kraje, pa boste strmeli.

Ne upam se podpisati, ker se bojim maščevanja.

Spoštovani gospod upravnik!

22. julija.

Po pismu, ki sem Vam ga poslal 10. julija, ste dali ukaz, da je treba strogo nadzorovati omenjene klube. »Kraljica« je izvedela vse o Vaših ukrepih. Zato niste pri preiskavi onega večera našli v kozarcih drugega kakor limonado.

Povem Vam, da je narednik Goddard tisti, ki Vas izdaja.

Iz tehtnega razloga brez podpisa.

Spoštovani gospod upravnik!

17. oktobra.

Ali se Vas loteva starost ali je po Goddardovem posredovanju »kraljica« tudi Vas kupila? Mar ne vidite, da preiskujejo vse nočne klube in hudo kaznujejo njih lastnike razen tistih, kjer imajo ga. Meyrickova, njeni hčeri in zet svoje deleže? To traja že leta in leta. Če ne boste kaj resnega ukrenili, se bom obrnil na Scotland Yard.

Vedno isti.

Nadzorniku C. I. D.
Scotland Yard.

8. decembra.

Predragi Wensley!

Prejel sem prav taka brezimna pisma kakor Ti. Sporočam Ti pa, da ne najdem v Goddardovem opravljanju službenih dolžnosti niti trohice nepoštenosti. Že več let

Iz pekla pred Dunkerqueom: pot svetilnih krogel iz angleških strojnic, ki obstreljujejo nasprotna letala med umikom zaveznikov.

Zadnji boji za Norveško: Angleži so pred umikom iz Narvika bombardirali mestece Bervik, kjer so bile močne nemške postojanke ob obali.

je v moji službi. Z njegovo spretnostjo smo iztaknili mnogo nočnih klubov, ki so se bavili ne samo s prepovedano prodajo opojnih pijač, marveč celo s prekupčevanjem najhujših mamil in z zlorabo mladoletnih deklet. Pisma sem pokazal naredniku, ki mi je dal častno besedo, da je z vsakim klubom ravnal enako, pred nobenim ni zatínil očesa.

Tvoj upravnik Morton.

Ura kaže enajst zvečer. Iz gledališč ob Shafestbury Avenueji se usipajo gledalci v rojih. Le redki se odpravijo proti domu. Pred klubskimi vhodi se prerivajo gospodje v večerni obleki in ženske v krznenih oblačilih.

Vratarji kluba »43« imajo polne roke posla: člane pretipajo in povabljenec napotijo k tajništvu. Neka mlada ženska pomežikne enemu od vratarjev; ona je znana in stalen gost, nocoj pa je pripeljala neznanega človeka. Brez težav ji ugodijo, da jo povabljenec lahko spremlja. Kdo bi si pa tudi mislil, da je starec detektiv Pocock iz Scotland Yarda, ki ga je posebej poslal nadzornik Wensley? Malo ličila, siva lasulja, zlato obrobjeni naočniki — in bistri vratarji ga niso prepoznali.

Detektiv Pocock je ostal v klubu »43«, ki ga je vodila ga. Meyrick sama, do šestih zjutraj. Da ne bi vzbujal suma, je pil prav toliko kakor ostali, to se pravi močno, pa ne samo limonado.

Morda je kdaj zinil kako neprevidno besedo, ali pa ga je lasulja kako izdajala, nekaj se je pač moralo zgoditi, da naslednjega dne ni mogel tako lahko vstopiti. Najprej se je moral vpisati za člana in plačati pet funtov. Kljub temu pa so mu postregli le s kavo ali s kisló vodo. Dan kasneje ga sploh niso več pustili v skrivne prostore. Vrnili so mu članarino z izgovorom, da je bil sprejet med člane proti pravilom kluba.

Medtem je upravnik Morton poslal Scotland Yardu Goddardovo poročilo, v katerem ga je ta obvestil, da ni v delovanju in vedenju kluba »43« zasledil nič nezakonitega.

Ta šala nadzorniku Wensleyu ni bila po godu. Mortonova poklicali v Scotland Yard in mu podali poročilo detektiva Pococka. Nato so sklenili, da bodo na tihem, ne da bi narednik Goddard mogel kaj izvedeti, prereševali vse nočne klube.

Policija je imela lepo žetev. Zaprli so več ko tri sto oseb, med njimi go. Meyrickovo, njeni hčerki in zeta. To je bilo prvič, da narednik Goddard ni nastopil kot priča proti obtožencem.

Wensley pa se ni zadovoljil s tem. Hotel je dobiti dokaze proti glavnemu krivcu, zaradi katerega se je splošno širil sramoten sum, češ da je vsa policija podkupljena.

Lov je bil težji kakor gonja za najbolj prevejanim zločincem. Goddard je bil že petnajst let v policijski službi in je natančno poznal sleherno kolesce v tem stroju. Imel je mnogo prijateljev, od katerih so nekateri bili prepričani, da je nedolžen, drugi pa so rajši molčali, da ne bi javna sramota oblatila še nje same. Oboji so ga torej ščitili pred roko pravice.

Wensley je vse to dobro vedel, saj je bil sam skoraj trideset let v težavni službi. Zato je zaupal svoje načrte le edinemu zvestemu pomočniku, detektivu Cooperju.

Pretekli so tedni in tedni, a zgodilo se ni nič, kar bi dalo povod za hudo obtožbo proti Goddardu. Tajni nadzor, ki sta ga imela nad njim, ni Goddarda prav nič motil; videti je bilo, da izpolnjuje svojo dolžnost z isto pridnostjo in srečo ko poprej.

Večkrat sta Wensley in Cooper že začela dvomiti o Goddardovi krivdi. Ali ni bil nemara žrtev nekkih spletk, ki so jih stkali kaki bivši lastniki nočnih klubov, da bi se nad njim maščevali, ker jih je uničil? Mar niso nepodpisane ovadbe skrivnega pisuna zaradi njegove strahopetnosti dokazovale, da je Goddard nedolžen?

Pisun ni miroval. Ker se mu je zdelo, da se policija ne gane, je poslal ovadbo vrhovnemu nadzorniku Scotland Yarda.

Lord Bing of Vimy
Vrhovni policijski nadzornik
Scotland Yard.

Mnogo spoštovani Lord!

Vaš avtomobil še zdaleka ni tako lep kakor Chryslerjev avto, ki ga ima narednik Goddard. V Streathamu ima podeželski dvorec. Njegov svak vodi dve zastav-

Po zavezniškem umiku iz Norveške: oprava francoskih planincev ob prihodu v neko angleško luko.

ljalnici, ki jih denarno podpira narednik Goddard. Mar res mislite, da je nekaj funtov tedenske plače bilo dovolj, da si je na pošten način tako imenitno postlal?

To pismo je Wensleya in Cooperja še bolj podžgalo. Čudno bi se zdelo, da nista nič ukrenila, da bi izvohala pisca strupenih ovadb. A izročilo v Angliji je tako, da spoštujejo človeka, ki z ovadbo pomaga policiji na pravo sled. Kadar se sklicujejo na njegovo pričevanje pred sodiščem, ga imenujejo »kraljevo prič«. Poleg tega pa jima je pisec pošiljal podatke, po katerih sta lahko vsaj začela brskati.

Cooper je obiskal vse prodajalce avtomobilov v glavnem mestu. Kmalu je res naletel na tistega, ki je Goddardu prodal Chryslerjev avtomobil. Goddard je plačal zanj 400 funtov v bankovcih. Vrh tega je Cooper našel prekupčevalca posestev in hiš, ki mu je povedal, da je Goddard za dvorec dal na roko 2000 funtov v bankovcih. Glede zastavljalnic je Cooper tudi izvohal, da jih je res vodil Goddardov svak, a ni bilo moči ugotoviti, če je dajal denar Goddard.

Upravnik Morton je pozval Goddarda v disciplinsko preiskavo. Morton se je v nekaj mesecih silno postaral. Tlačilo ga je, da je uslužbenec zlorabljal njegovo zaupanje, da je bil njegov nadzor nad njim nezadosten; čutil je, da bo sramota podrejenega prišla tudi nadenj.

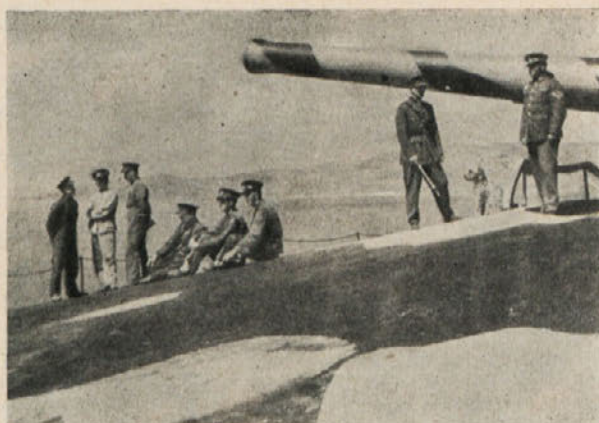
Vprašal ga je o nakupu dvorca. Goddard je takoj silovito ugovarjal:

»Kaj? Zamerijo mi, ker sem bil varčen? Zamerijo, da mi je žena s svojim delom pomagala, da bova vsaj za stare dni kaj imela? Štedil sem shilling za shillingom. Precej sem pridobil, ko je bila marka ob veljavo, pozneje pa še, ko je jel slabeti tudi frank. Poleg tega imam dobrega prijatelja, ki ima dober nos pri konjskih dirkah. Ta mi je večkrat dal dobre nasvete, tako da so mi dirke tudi izdatno vrgle.«

Pojasnilo je dišalo sumljivo, a preden so mogli od njega zahtevati, naj izpriča resničnost vseh teh podatkov, so morali tožniki dokazati, da izpovedi ni verovati. Dokaza ni bilo. Wensley je nastavlil poslednjo past.

Poslal je Cooperjevega dobrega prijatelja detektiva Thomsona k prodajalcu, kjer je Goddard kupil Chryslerjev avtomobil. Cooper je namreč ob svojem obisku prodajalcu strogo prepovedal, da bi komur koli kaj črhnil o preiskavi, zlasti še Goddardu ne. Thomson se je prodajalcu izdajal za Goddardovega najboljšega prijatelja.

»Vem, da so bili pri vas yardski vohuni.« je zaupljivo dejal trgovcu, »a popolnoma zaupam svojemu prijatelju Goddardu. Vseeno pa bi bilo dobro, če bi God-

Gibraltar: mogočni angleški daljnostrelni topovi na utrdbah.

darda kdo obvestil o zaroti, ki jo kujejo proti njemu zlobneži. Skoda, da zaradi svoje službe tega ne morem storiti jaz, a vi, vi bi to mogli in morali storiti. Če vas bo strah pred komer koli — tedaj bo zadostoval klic po telefonu...«

Thomson je govoril na moč prepričevalno. Trgovec je zavrtel številko bivšega kupca in ga takoj obvestil o Cooperjevem obisku.

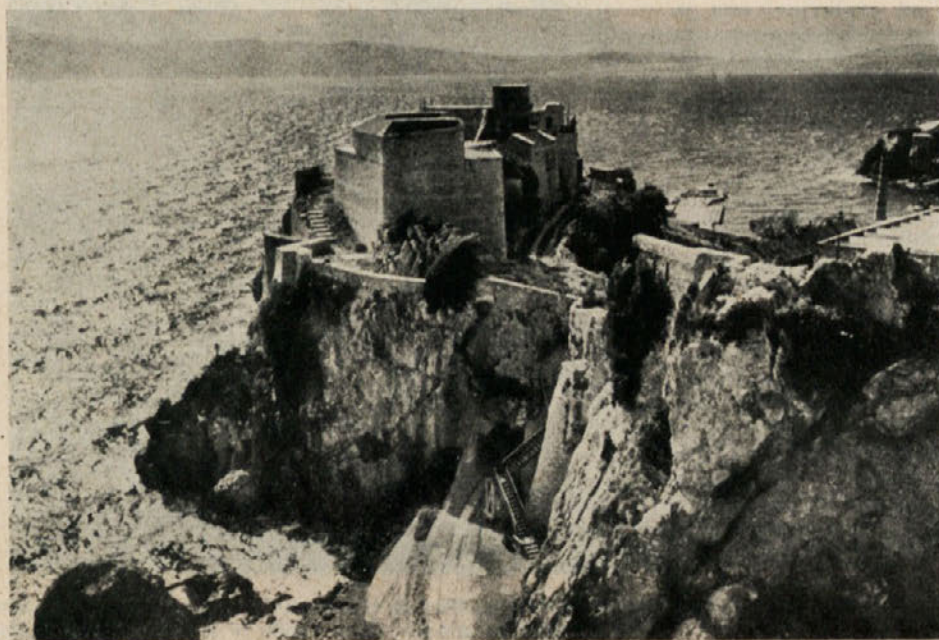
Brž ko je Goddard prejel poročilo, je v naglici zapustil svojo hišo in skočil v taksi. Ne daleč pa je že stal avto, v katerem je bil Cooper. Ta ga je takoj pričel zasledovati.

Cooper se je močno začudil, ko se je Goddardov avto ustavil pred veletrgovino Selfridge. Goddard je plačal vozniku in se kakor navaden kupec napotil v trgovino. Cooper je čakal kake četrte ure, ko se je Goddard vrnil in mirno odšel na policijsko postajo v službo. Cooper se je vrnil v Scotland Yard in Wensleyju opisal svojo neuspešno pot.

»Videl sem ga, kako je vstopil in se vrnil kakor kak pohajač, brez vsakega zavoja.«

Wensleyu se je zasvetilo.

»Brez vsakega zavoja! Potem ko se je cele četrte ure mudil v trgovini in potem ko se je po telefonskem obvestilu v vsej naglici odpeljal tjakaj? Kaj neki more biti v veletrgovini, da je skušal v njej spraviti na varno dokaze za svoje pregrešno delovanje?«

Kakor romantičen grad ob morju je videti skrajni konec Gibraltarja, ene naj-mogočnejših trdnjav sveta. Danes na tem lepem koncu Evrope, ki čez preliv pozdravlja Afriko, ni več prostora za romantiko...

Tradicija jamči za kakovost!

... po receptu, ki sem se ga naučila od svoje matere: Žitno kavo je treba pristaviti v hladni vodi; toda najvažneje je, da vzamemo za kuhanje originalno Kneippovo sladno kavo, ker vsebuje v vsakem zrnju sladni sladkor, ki daje kavi prijeten okus.

Kneippova
SLADNA KAVA

Kmalu se je vse izkazalo. V veletrgovini Selfridge so imeli v kletih hranilnike, ki so jih svojim kupcem dajali v najem kakor v bankah. Napravili so preiskavo. Goddard je imel dva hranilnika; odprli so ju in našli cele svežnje bankovcev od enega do petdeset funtov v skupni vrednosti 12.000 funtov.

Wensley še ni bil zadovoljen. Hotel je še vedeti, kaj je Goddard v hitrici prišel iskat in odnesel. Thomsonu se je posrečilo, da je tudi to kmalu odkril. Poizvedoval je po londonskih bankah o ljudeh, ki so tega dne najeli pri njih hranilnike in preiskoval njihove podpise. V seznamu depozitne banke Pall Mall-Safe je kmalu zadel in prepoznal Goddardovo skrivno ime.

Wensley je preiskal novi hranilnik in v njem našel zopet sveženj bankovcev: 400 funtov v novih bankovcih po 50 funtov. Zdaj je bilo treba še najti tisto osebo, ki ji je neki bančni blagajnik izplačal te bankovce. V kreditnih zavodih je namreč navada, da si zapisujejo številke bankovcev od 20 funtov naprej, preden jih izplačujejo.

Ze po nekaj dneh je neka banka javila, da je te bankovce po 50 funtov izplačala proti čeku nekemu lastniku nočnega kluba z imenom Ribuffi. S tem je Wensley lahko zaključil svojo preiskavo, zdaj je imelo besedo sodišče.

Po navadi, ki vlada v Angliji, je kot policijski narednik najprej prišel pred policijsko sodišče. Tu je imel pravico, da si za zagovornika izbere najboljšega poklicnega prijatelja, pa čeprav bi bil po službi višji od njega ali celo njegov predstojnik. Goddard pa je izjavil, da se bo branil sam. Čutil je, da je izgubljen. Vedel je tudi, da bodo bankovci, ki so jih našli v hranilnikih v Selfridgeu jasno dokazali njegovo domenično igro ne samo z enim, marveč z vsemi člani tolpe, ki jo je vodila ga. Meyrickova. Zato ni skušal dokazovati svojo nedolžnost, ker bi se njegovo sramotna zloraba službe preveč jasno pokazala, kar bi mu vrglo dosmrtno prisilno delo. Na začudenje policijskega sodišča je izjavil, da se čuti krivega: 1. da je bil malomaren v službi, in 2. da je bilo njegovo vedenje graje vredno, ker se je družil z ljudmi, ki so pri dirkah zmeraj stavili težke vsote, z njimi igral, in da se je pajdašil z nepridpravi.

Policijsko sodišče ga je odstavilo, mu vzelo pravico do pokojnine in ga izročilo civilnemu sodišču.

Tu se je pričela napeta razprava. Na obtožniški klopi je sedel Goddard med Ribuffijem in ge. Meyrickovo.

Goddard je bil obtožen, da je prejel od Ribuffija 400 funtov, od ge. Meyrickove 155, od neke ge. Gadda, lastnice benice, ki je zbežala iz Anglije, 500 funtov podkupnine.

Ribuffi in Meyrickova sta seveda tajila, da bi bila Goddarda podkupila. Goddard je poleg tega trdil, da denarne preiskave detektivov nič ne dokazujejo in da je vse sklepanje neresnično in zlobno. Zagovor je obrnil v isto smer ko pred policijskim sodiščem: v New Raleigh klubu so člani mnogih drugih klubov večkrat stavili težke vsote pri dirkah. Te stave je vodil neki Domenico, lastnik nočnega zabavišča. On da je mnogokrat zmagal in Domenico mu je seveda plačal z denarjem, ki se je stekal iz nočnih klubov. Ribuffi je tudi izpričal, da je nekega večera izgubil na stavi 400 funtov v bankovcih po 50 funtov.

Začela so se prerekanja in razprava se je bližala zagati.

Tedaj pa je nastopila »kraljeva priča«. Prisegla je in se predstavila: John Wilkins, pravkar upokojen stražnik. Bil je dolga leta Goddardov tovariš. Potegnil je beležnico in navajal dneve in ure, kdaj in od koga je Goddard prejemal podkupnine. Natančno je tudi popisal, kolikšne vsote so bile in koliko je njemu dajal.

Zakaj je Wilkins izdal svojega tovariša, bo ostala skrivnost; najbrž pa je bilo po sredi kako maščevanje.

Goddard, ki je bil že na tem, da se bo spretno izmazal, je bil strt.

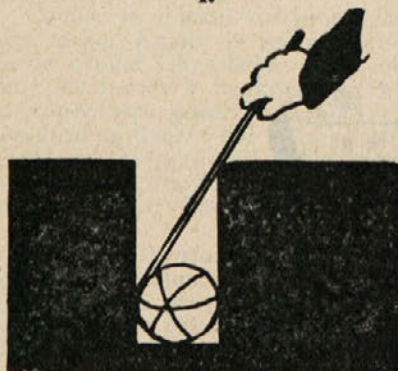
Ribuffi in Meyrickova sta dobila vsak po 15, Goddard pa 18 mesecev, poostreno z globo 2000 funtov in s prisilnim delom.

»To je naš najnovejši model šolnčkov. Če želite, Vam zraven dobavimo tudi potrebno padalo...«

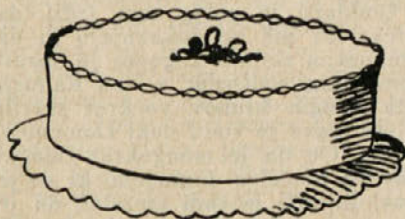
Prevedej orpke

1.

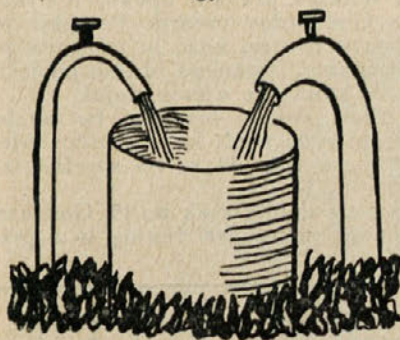
Zadnjič se je Žane mučil, da bi s palico spravil na dan žogo, ki je padla v zamašeno kanalsko odprtino. Večkrat jo je imel že skoraj v roki, pa mu je spet zdrknila na dno. Z roko ni hotel seči v umazani kanal. Kako bi si lahko pomagal, da bi najhitreje prišel do nje?

2.

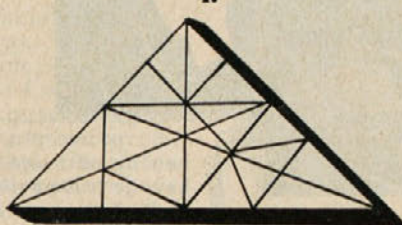
Kdo bi znal torto v treh rezih tako prerezati, da bo torta razdeljena na osem enakih kosov?

3.

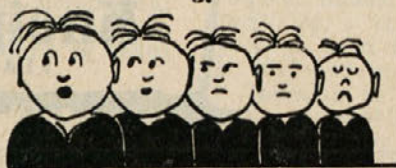
Na vrtu stoji velika posoda za vodo, ki drži 40 kubičnih metrov. Vodo ji lahko dovajamo skozi dve različno debeli cevi. Če jo hočemo napolniti, mora biti ena cev odprta tri minute, druga pa samo eno minuto. Če pa pustimo prvo cev odprto eno minuto, drugo pa sedem minut, teče čez rob 20 kubičnih metrov vode. Koliko kub. metrov pritekla v eni minuti skozi vsako cev?

4.

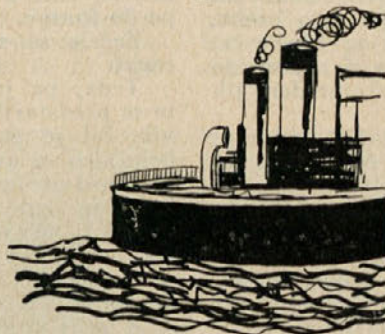
Koliko trikotnikov lahko naštejesh na tem kamnu?

5.

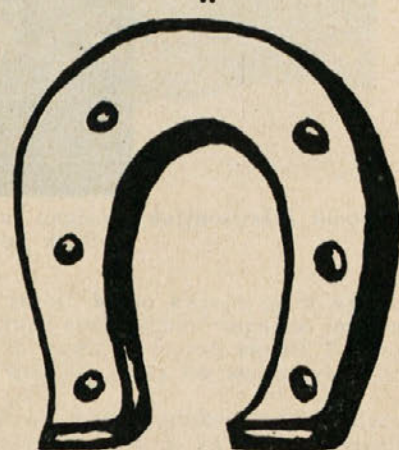
Tile gospodje so petperesna deteljica. To so: Janez, Mihec, Lojze, Pavel in Francelj. Lojze je manjši od Mihca, Francelj večji od Janeza, Pavel manjši od Lojza, Mihec večji od Franceljna, Janez manjši od Lojza, Pavel manjši od Mihca, Francelj večji od Pavla, Pavel manjši od Franceljna, Janez manjši od Mihca. Mihec je največji, Pavel pa najmanjši od vseh. — Ali morete zdaj razporediti vseh pet po velikosti?

6.

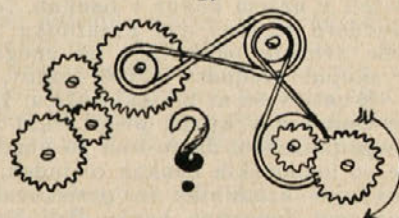
Žane je strasten ugankar. Zadnjič ga je prijatelj presenetil z novim vprašanjem: »Recimo, Žane, da odpluje vsak dan po en parnik točno ob sedmih zjutraj iz Amerike v Evropo in da rabi za vso morsko pot natančno sedem dni. Prav tako pa recimo, da odpluje vsak dan po en parnik točno ob sedmih zjutraj iz Evrope v Ameriko in da rabi seveda tudi sedem dni. Kaj misliš, koliko parnikov boš srečal na poti, če se vkrašaš na enega teh parnikov in se odpelješ iz Amerike v Evropo?« — Žane še danes premišljuje, ali mu lahko pomagate?

7.

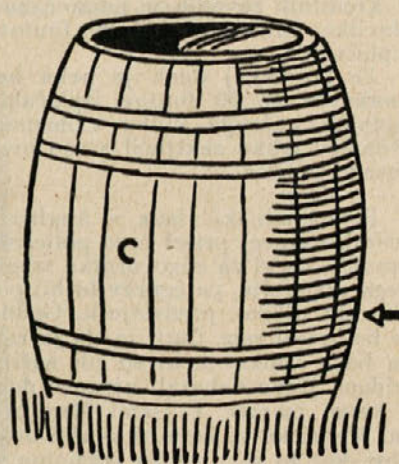
Ali je mogoče podkev z dvema udarcema razbiti na šest kosov, tako da bo na vsakem kosu po ena luknja?

8.

Če poženeš prvo kolesce na desni v smeri puščice, katera od ostalih kolesc se bodo vrtela v istem smislu kakor to prvo kolesce?

9.

Na svojem vrtu ima Žane velik sod za vodo. Do puščice, ki jo vidiš na podobi (torej tretjina celotne višine sode), se polni sod, če vliješ vanj pet škafov vode. Zdaj bi pa Žane rad vedel, koliko škafov bo moral zliti vanj, da bo sod do polovice napolnjen.

Glede rešitve ugank v 6. številki, imen reševalcev in razpisa novih nagrad glej str. 317

Rešitve šahovskih problemov in ugank v 6. številki:

Rešitev šahovskih problemov v 6. številki.

Problem št. 12: 1. d2—d3! Proti raznim grožnjam, kakor n. pr.: 2. d3×e4 mat, f3×e4 mat, Se2—c3 (f4) mat, Df6—e6 mat in Se8×e7 mat, črni nima več zadostne obrambe.

Problem št. 13: 1. Df2—b2! (Grozi: 2. Db2×b5) Na: 1. . . . Sf1—e3, 2. Db2×d4!! (Blokada na e3 omogoča to krasno žrtev dame.)

Na: 1. . . . f4—f3, 2. Db2×h2+
Na: 1. . . . Tb5—b7, 2. Db2—b6
Na: 1. . . . Tb5—d5, 2. Db2—b8. Zares krasen problem!

Problem št. 14: 1. Sg3—e2!
Na: 1. . . . Ke6—d5, 2. Se2×c3+
Na: 1. . . . Ke6—f5, 2. b7×c8D+
Na: 1. . . . Dc3×e5, 2. Dh8—g8+
Na: 1. . . . Lg1—h2, 2. Se2×c3
Na: 1. . . . Te8×e8, 2. Dh8×e8+ itd.

Nekatere reševalce je zavedla nasilna rešitev 1. b7×c8D+ (dobro problem ne znače nikdar s šahom!) 1. . . . Ke6—d5, 2. Dc8—f5; na to pa ima črni izdatno obrambo: 2. . . . Dc3×e5 ali pa 2. . . . Sh7—f6 in mat v 3. potezi je izključen.

Vse probleme so pravilno rešili:

Tone Čebliar, Maribor; Mirko Berčič in Alojz Berčič, Stražišče; Rastko Jerič, Split; Bogo Perlič, Ljubljana; Jože Tinček, Celje.

Zreb je izbral:

1. Alojz Berčič, Stražišče (Sienkiewicz, Križarji I, in II, del); 2. Rastko Jerič, Split (Durych, Marjetica); 3. Bogo Perlič, Ljubljana (Constantin-Weyer, Ugodna preteklost).

Za reševalce problemov v tej številki imamo te-le nagrade:

1. Deledda, Golobi in jastrebi; 2. Jammes, Gospod Ozeronski; 3. Lippert, Od duše do duše.
Rešitve pošljite do 15. julija na: Uredništvo »Obiska« (Šah), Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Uredniška torba: G. Sacer Jože, Ptuj; 13. t. m. smo Vam poslali odgovor. Upam, da ste vse v redu prejeli. Oglasite se spet kmalu!

G. Mirko Berčič, Stražišče: Vaša trditve ne držijo! V problemu št. 11, odgovori beli na h7—h5 s 2. Te3—c2! Črni mora vzeti, nato pa pride 3. b2—b4 mat. Glede rešitve: 1. Tel—al boste našli pojasnilo v naslednjem odgovoru.

G. Alojz Berčič, Stražišče: Prepričal sem se, da imate popolnoma prav. Pohvaliti Vas moram, da se niste dali zbegati od moje trditve, da je 1. Tel—al napačen ključ. Ta poteza v resnici predstavlja stransko rešitev, ki bi se ji avtor lahko izognil, če bi na h2 postavil še enega črnega kmeta, belega kralja pa na h1. V pohvalo sem Vas vključil med reševalce 6. štev., čeprav ste pravilno rešili le dva problema, in — kakor vidite — tudi žreb Vas je nagradil za pridno delo!

G. Tone, Lj.: Problem, žal, ni za rabo. Greši proti prvemu osnovnemu pravilu problemske kompozicije, da rešitev ne sme biti nasilna, nujna, t. j. da se ne sme nikdar začeti s šahom! Poleg tega pa še niti ta rešitev ne drži: na 3. Dc7+ ni mata, ker se črni kralj lahko umakne na e8.

Rešitev ugank v 6. številki.

1. Zalosten račun! Saj mrgoli samih napak. Nočni čas smo večkrat odbili, pri odštevanju popoldnevov smo odšteli cele dneve, nedeljo in praznike smo tudi po svoje večkrat odšteli. Komur se ljubi, naj pravilno odšteva, pa bo našel še dovolj časa za pouk.

2. Če Möbiusov trak podolgem razpolovimo, dobimo na svoje začetuden dvakrat daljši in dvakrat zavit trak, ne pa dva traka. Če ga še vdrgnemo razpolovimo, pa dobimo dva enako dolga traka, ki se drug v drugem ovijata.

3. a) Če upoštevamo le sedem mostov, jih ne moremo po pogoju naloge prečkati. Pač pa je to na več načinov možno, če imamo pred seboj b) osem, ali celo c) devet mostov.

4. Dešičica bo tekla popolnoma mirno, kakor bi šla po dveh enakih krožnih kolesih. Važno je namreč, da premer trikotnega izbočenega kolesa ni nikjer manjši (niti večji) od premera okroglega kolesca.

5. Uteži morajo tehtati: 1, 3, 9, 27 kg. Seveda gre tu za vse kilogramske teže od 1 kg do 40 kg, kar jasno nakazuje že podoba sama v tej uganki. Za infinitezimalne fizikalne teže se navadni zemljani ne menimo. Sapientni sat!

6. Knjižni molj je porabil samo 4 dni, da se je preril od prve strani prvega dela do zadnje strani drugega dela romana. To uganko je več ko 95% reševalcev napačno rešilo. Oglejte si še enkrat, kje je prva stran prvega dela in z a d n j a stran drugega dela; videli boste, da se je moral molj preriti le skozi obe notranji platnici!

7. V kozarec z belim vinom je prav toliko rdečega vina kakor je belega vina v kozarec z rdečim vinom.

8.	317 × 162
	317
	1902
	634
	51354

Vse uganke so pravilno rešili:

Gams Alfonz, Knjaževac; Franc Metlar, Alojz Koprivec, Skrbce Stanko, vsi Ljubljana; Tome Matija, Jeglič Stanko, oba St. Vid nad Ljubljano.

Manj ko osem ugank so rešili:

Mihelič Hilda, Zagorje o. S.; Kozar Lojze, Brežice; Tinka Suhadolnik, Alojz Debeljak, Porenta Viktor, Baloh Evlalija, vsi Ljubljana; Prešeren Slavko, Tržič; Čenčič Jakob, Tjesejno; Šter Blaž, Tržič; Zupan Jože, St. Vid n. Ljubljano; Veršič Francka, Veržej; Strupeh Tone, Mokronog; Palčič Iza, Tunjice; Pšenica Janko, Zirovnica-Moste; Benedik Valentin, Loke pri Zagorju; Perbil Blaž, Velenje; Urbančič Stanko, Pristina; Jeglič Lojzka, Podbrezje; Videnshek Ana, Ljubljana; Buda Stane, Vel. Poljane; Ogrin Ignacij, Rogaška Slatina; Grmek Ivan, Kranj; Marinka Turnšek, Sv. Peter v Sav. dol.; Bajželj Ada, Novo mesto; Rous Marija, Ljubljana.

Zreb je izbral:

1. Jeglič Stanko, St. Vid nad Ljubljano (Jakac-Jarc, Odmevi rdeče zemlje I, in II, del); 2. Fr. Metlar, Ljubljana (Turgenjev, Lovčevi zapiski I, in II, del); 3. Alojz Koprivec, Ljublj. (Urban, Živi bič, in Turgenjev, Plemiško gnezdo); 4. Baloh Evlalija, Ljubljana (Rahmanova, Tovarna novega cloveka); 5. Kozar Lojze, Brežice (Streuvles, Hlapec Jan); 6. Alojz Debeljak, Ljubljana (Hugo, Leto strahote).

Za reševalce v tej številki so določene te-le nagrade:

1. Undset, Kristina Lavransova hči (3 zvezki); 2. I. Cankar, Moje življenje; 3. F. Bevk, Clovek proti cloveku; 4. A. Munthe, San Michele; 5. J. Jurač, Kraj umira; 6. J. Trunk, Amerika in Amerikanci.

Za prve tri nagrade pridejo v poštev le tisti, ki bodo rešili vse uganke, za ostale pa vsi, ki bodo rešili vsaj štiri.

Rešitve pošljite do dne 15. julija na tale naslov: Uredništvo »Obiska« (Uganke), Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Uredniška torba: G. Lojze Kozar: Dognal sem, da je Vaše ime pomotoma izostalo. Nerodnost se je pripetila, ker ste rešitev ugank in rešitev kriminalne ugank napisali na istem papirju. V tej številki smo, kakor vidite, nerodnost popravili.

G. Urbančič St., Pristina: Nagrado smo Vam poslali na Vaš prejšnji naslov, ker za novega nismo vedeli. Upam, da ste jo medtem že v redu prejeli.

Rešitev kriminalne ugank: Umor ali samomor?

Detektivska nadzornika Urbančič in Snój sta po pravici lahko sumila, da se Zorič ni ustrelil sam, temveč da gre tu za umor.

Neovrgljiv dokaz jima je bil tale: nadzornik Urbančič je »potegnul iz stroja polo trdega papirja in jo položil na mizo«, a glej! pola se ni ukrvila, ampak je ležala na mizi ravno (prim. 2. podobol). Policijski zdravnik pa je ugotovil, »da je smrt nastopila pred najmanj dvanajstimi urami«. Pola trdega papirja pa, ki leži v pisalnem stroju dvanajst ur, se mora zviti, ako jo potegneš iz stroja in položiš na mizo. To sta nadzornika takoj opazila in pravilno osumila Dolinarja, ki mu je bilo na tam, da se »računi razčistijo«, ker je le on vedel za vse tajne v knjigovodstvu. Sam je izpovedal, da je bil približno ob času umora še pri njem. Tedaj ga je moral usmrtili in mu potisniti samokres v roke, preden bi se prsti sključili in otrdili. Zaslutiti pa je moral, da je težko fingirati samomor. Zato je naslednjega dne še natipkal besedilo, ki naj bi odvrnilo vsak sum, a ravno to ga je izdalo.

Da gre tu za umor, o tem ni nobenega dvoma. Ne sledi pa iz tega nujno, da je morilec Dolinar. Ako pa upoštevamo vse okoliščine, ki jih umor nakazuje in vsiljuje, nas bo le prepričalo, da je on bil tisti zlobnež. Predaleč bi nas zavedlo, ko bi hoteli vse te znake, ki jih je večina reševalcev dobro opazila, izbrpno navesti. In ni dvoma, da je pod pritiskom preiskave končno moral Dolinar priznati resnico.

Od vseh reševalcev sta bila le dva, ki sta prinesla glavni dokaz. Prvi je orožniški narednik Jakob Čenčič v Tjeseju, ki nam je kot mož iz stroke poslal odlično sestavljeno poročilo z glavnim dokazom zvitega papirja. — Druga bistra glava je bil Frass Marijan iz Kranja.

Mnogi drugi reševalci pa so se tudi potrudili in nam navedli nekaj zanimivih dokazov, ki potrjujejo verjetnost — čeprav ne popolno nujnost — da gre za umor.

Tako so reševali:

Koren Jože, Soštanj; Ignacij Ogrin, Rogaška Slatina; Šter Blaž, Tržič; Franc Sodja, Bohinjska Bistrica; Brvar Borislava, Šibenik; Ozbič Alojz, Planina; Pšenica Janko, Zirovnica-Moste; Roza Verk, Smarje pri Jelšah; Ušeničnik Jakob, Cerklje; Havliček Jože, Rob na Dol.; Blaž Perbil, Velenje; Alojz Debeljak, Skrbce Stanko, Metlar Franc, Rous Marija, vsi iz Ljubljane; Mihelič Hilda, Zagorje; Jelovšek Janez, Dol, Logatec; Tome Matija, Jeglič Stanko, Kuhar Viktor, Zupan Jože, vsi St. Vid n. Lj.; Palčič Iza, Tunjice; Bajželj Ada, Novo mesto; Prosvetno društvo, Čemšenik.

Nagrado so dobili:

Jakob Čenčič, Tjesejno; Frass Marijan, Kranj, in Ušeničnik Jakob, Cerklje.

Naročnina: za celo leto Din 72.—, za pol leta Din 38.—, za četrt leta Din 20.—, posamezna številka Din 7.—; za inozemstvo celoletno Din 100.—. — Naročnina se plačuje vnaprej po položnici poštne hranilnice št. 17.915 ali pri upravi v Ljubljani, Kopitarjeva ulica — trgovina Ničman.

»Obiska« izhaja vsakega 1. v mesecu. — Rokopisi se ne vračajo. — Urejuje Mirko Javornik. — Za uredništvo odgovarja Ludvik Klakočar. Izdaja in tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).

Važno opozorilo naročnikom!

Nekateri naročniki še vedno niso poravnali celoletne naročnine, pa so kljub temu prejeli točno že sedem številčk naše revije. Če spadate med nje tudi Vi, lepo prosimo, upoštevajte našo naklonjenost in nam nakažite zaostanek naročnine takoj po položnici štev. 17-915.

Uprava „Obiska“

Če rabim album za fotografije, ga kupim v trgovini

H. NIČMAN

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 2

kjer mi nudijo res krasno izbiro albumov s pripadajočimi oglički po najnižji ceni

Knjigoveznica

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

LJUBLJANA, KOPITARJEVA ULICA ŠT. 6-II.

Knjigoveški oddelek: Zaloga knjigovodstvenih in drugih poslovnih knjig za trgovce, urade, ustanove i. t. d. Lastna črtalnica. Izdelava poslovnih knjig po naročilu. — Vezave vseh vrst, od preprostih do luksuznih.

Torbarski oddelek: Lepe damske torbice iz zaloge ali izdelane po osebnem naročilu. Listnice, kovčegi, aktovke, denarnice, pasovi po izberi ali naročilu. — Primerno za darila.

Nizke cene! — Solidno delo! — Točna postrežba!

1

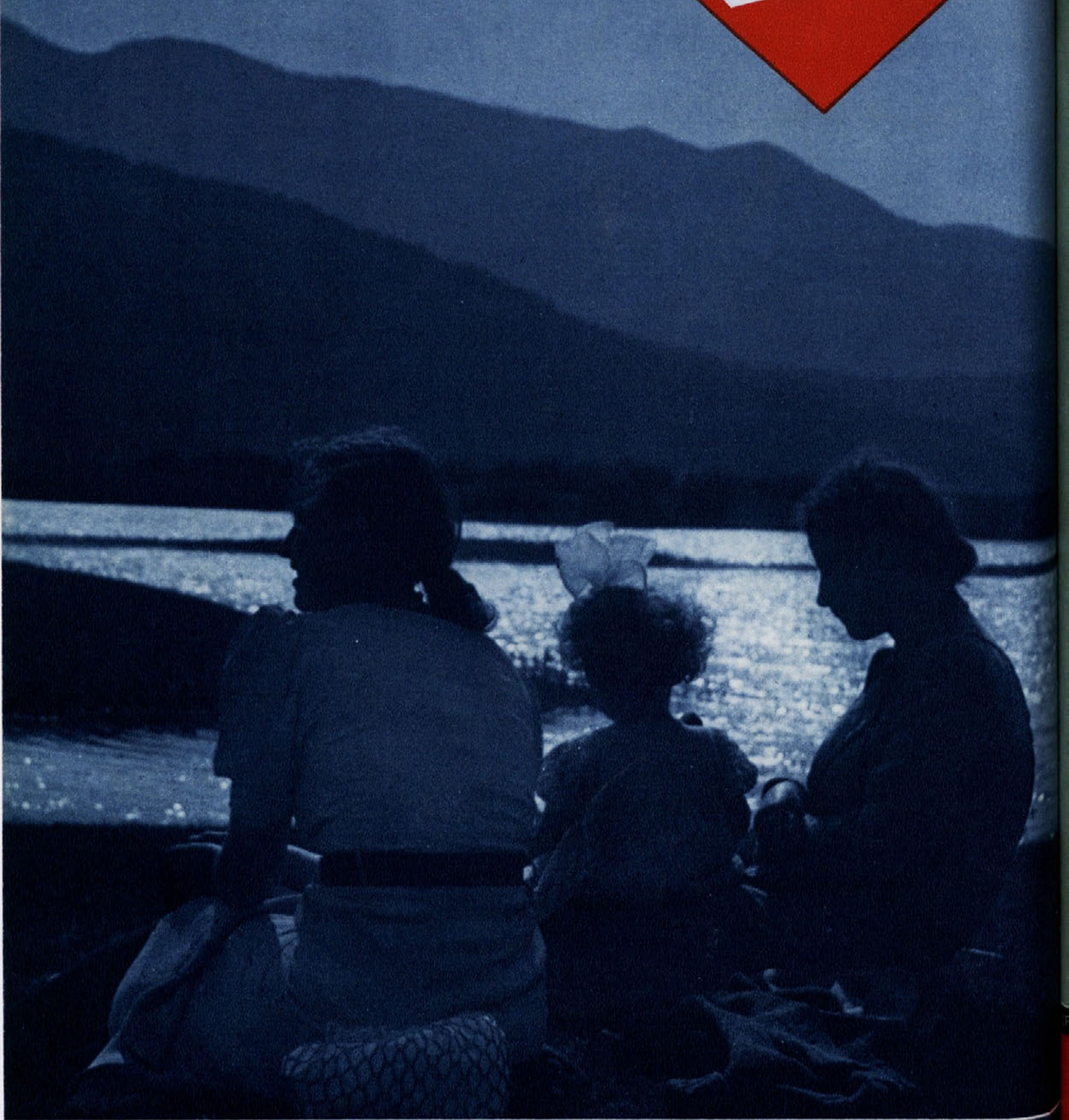
5

NAŠI OTROCI

1. Tale pa čaka mamo na postaji v Medvodah. — 2. Dejan in Kazan iz Mirna pri Gorici sta se nas tudi spomnila. — 3. Metka in Marjanca »nekje v Sloveniji«, kje, sta pozabili napisati. — 4. Mica in Zora iz Kamnika sta hudi na indiskretnega fotografa. — 5. Tonček iz Štepanje vasi in njegova grlica. — 6. Marjetica in Janezek iz Šmihela pri Novem mestu na samotni poti.

6

Lepote Slovenije: Poletje na Cerkniškem jezeru